

VIRTAIN KAUPUNKI

TALOUSARVIO 2024

TALOUSSUUNNITELMA

2025-2026

Virrat

Kaupunginhallitus 30.10.2023 § 304
Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 78

1 TALOUSARVION 2024 SEKÄ TALOUSSUUNNITELMAN 2025–2026 RAKENNE JA TAUSTA	5
1.1 Talousarvion sitovuus	6
1.2 Tilivelvolliset	6
1.3 Lainanotto	7
2 KESKEISET LAINSÄÄDÄNNÖLLISET MUUTOKSET	8
3 HENKILÖSTÖKATSAUS	13
4 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	15
4.1 Väestörakenne ja sen muutokset	15
4.2 Väestönmuutokset	17
4.3 Työllisyys	19
5 Yleinen taloudellinen tilanne	20
5.1 Kuntatalouden näkymät vuodelle 2024	20
5.2 Muutama näkökohta Virtain talouteen	24
5.3 Toimintakatteen (=nettomenojen) kehitys	26
5.4 Katsaus keskeisiin muutoksiin vuonna 2024 sekä taloussuunnitteluvuosiin	28
6 TYTÄRYHTIÖT JA LIIKELAITOS MARTTINEN	30
6.1 Kaupunkikonsernin tavoitteet	30
6.2 Virtain Energia Oy	31
6.3 Virtain Yrityspalvelu Oy	32
6.4 Virtain Elinvoimapalvelut Oy	32
6.5 Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot	32
6.5.1 Linjatie 1 ja Linjatie 5	33
6.6 Kiinteistö Oy Virtain Opiskelija-asuntolat	33
6.7 Kiinteistö Oy Virtain Veteraanit	33
6.8 Kiinteistö Oy Killinpolku	34
6.9 Virtain Jäähalli Oy	34
6.10 LumoavaVirrat Oy	35
6.11 Osakkuusyhteisöt	35
6.11 Liikelaitos Marttinen	36
7 KÄYTTÖTALOUSOSA	37
7.1 KAUPUNGINVALTUUSTO	39
7.2 KESKUSVAALILAUTAKUNTA	39
7.3 TARKASTUSLAUTAKUNTA	40
7.4 HALLINTO- JA ELINVOIMAOSASTO	41
7.5 HYVINVOINTILAUTAKUNTA	45
7.5.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulosalue	46
7.5.2 Kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapalvelujen tulosalue	47
7.6 KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA	48
7.6.1 Hallinnon tulosalue	49
7.6.2 Koulutoimen hallinto	50
7.6.3 Perusopetuksen tulosalue	50

7.6.4 Lukiokoulutuksen tulosalue	50
7.6.5 Aikuiskoulutuksen/Kansalaisopiston tulosalue	51
7.6.6 Lasten päivähoidon tulosalue	51
7.7 MERIKANTO-OPISTO	53
7.8 TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA.....	56
7.8.1 Hallinnon tulosalue	57
7.8.2 Ylläpidon ja rakentamisen tulosalue.....	58
7.8.3 Vesihuoltolaitoksen tulosalue.....	59
8 TULOSLASKELMAOSA	61
8.1 Verotulot ja valtionosuudet.....	61
8.1.1 Kunnallisvero.....	62
8.1.2 Yhteisövero	63
8.1.3 Kiinteistövero.....	64
8.1.4 Valtionosuudet.....	65
8.1.5 Talousarvion ja –suunnitelman yhteydessä esitettävä toimenpideohjelma	68
8.2 Tuloslaskelma	69
9 INVESTOINTIOSA.....	72
9.1 Hankeryhmät.....	73
9.2 Hankkeet.....	75
10 RAHOITUSOSA.....	77
11 YHTEENVETO MYÖNNETTÄVISTÄ AVUSTUKSISTA	80
12 YHTEENVETO HANKKEISTA.....	82
13 VIRTAIN KOULUJEN OPPILASENNUSTEET VUOSILLE 2023–2029	83
14 OPETTAJIEN JA KOULUHENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ v. 2024	85
15 LASTEN PÄIVÄHOITOPAikkojen määrä ja mitoitus 2024	86
16 LIIKELAITOS NUORISOKESKUS MARTTISEN TALOUSARVIO 2024.....	87
17 VESIHUOLTOLAITOKSEN (TASEYKSIKKÖ) TALOUSARVIO VUODELLE 2024	98

1 TALOUSARVION 2024 SEKÄ TALOUSSUUNNITELMAN 2025–2026 RAKENNE JA TAUSTA

Kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säännökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja taloussuunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Valtiovarainministeriön Kuntatieto-ohjelmaan kuuluva JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma -suositus on hyväksytty 26.10.2016. Suositus on voimassa toistaiseksi. Tällä suosituksella eli yhteisen rakenteen määrittelyllä edistetään uuden kuntalain kunnille luomaa velvoitetta (109 §) julkaista talousarvio- ja taloussuunnitelmätiedot yleisessä tietoverkossa (omilla nettisivuillaan) sekä varmistetaan osaltaan tiedon julkaisu yhdenmukaisessa formaatissa tiedon jatkohyödyntämistä varten. Erityisesti yhdenmukaista tietojen esittämistä tarvitaan kuntatalousohjelman tietopohjaan ja kehittämiseen liittyen.

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjataan vähintään kolmeksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Kunnan ja kuntayhtymän talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 110 pykälässä. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, tuloslaskennan, investointien ja rahoituksen näkökulmasta.

Käyttötalousosan avulla valtuusto ohjaa kaupungin palvelutoimintaa. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toimielimille ja niiden alaisille tehtäväalueille strategiaan ja hyväksytyihin toimenpideohjelmiin perustuvat toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa asetettujen tavoitteiden vaatimat määrärahat ja tuloarviot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten kaupungin tilikaudelle jaksotettu tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investointiosan avulla ohjataan kaupungin investointeja. Se sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- ja suunnitelmavuosille. Investointiosan määrärahat ja tuloarviot valtuusto hyväksyy hankeryhmittäin tai hankkeittain.

Rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoitusosan lopussa esitetään näiden yhteenlaskettu muutos, joka kuvaa rahavirtojen vaikutusta kaupungin maksuvalmiuteen vuoden aikana.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarviomuutoksista päättää valtuusto.

Eduskunta hyväksyi voimassa olevan kuntalain ja muut siihen liittyvät lait 13.3.2015 ja tasavallan presidentti vahvisti lait 10.4.2015. Kuntalaki (410/2015) on tullut voimaan 1.5.2015 kuitenkin siten, että merkittävää osaa laista on sovellettu vasta 1.6.2017 lukien, jolloin uusi kuntavaalikausi alkoi.

Kuntalakiuudistuksen keskeisimmät talousarvion sisältömuutokset koskivat kuntakonsernin näkökulman vahvistamista, strategian ja talousarviotavoitteiden yhteyttä sekä tasapainottamistoimenpiteiden esittämistä taloussuunnitelmassa, mikäli kunnalla tai kuntayhtymällä on kattamatonta alijäämää.

Soteuudistukseen liittyvä lainsäädäntö hyväksyttiin vuonna 2021 ja sosiaali- ja terveystalouden sekä palo- ja pelastustoimen palvelujen järjestämistä vastuu on siirtynyt kunnilta uusille perustetuille hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen, joten nyt käsillä oleva talousarvio poikkeaa merkittävästi vuotta 2023 edeltäneistä talousarvioista.

1.1 Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja muita kaupungin toimielimiä ja viranhaltijoita.

Käyttötalouso-sassa valtuusto myöntää toimielimille tulosalueittain määrärahat ja asettaa toimielintasolla toiminnalliset tavoitteet. Käyttötalouden sitova määräraha kullekin tulosalueelle on toimintamenojen ja toimintatulojen erotus, toimintakate. Toimielin voi tehdä muutoksia tulosalueen menomäärärahaan ja tuloarvioon, mikäli toimintakate pysyy samana. Toimielimen tulee jakaa valtuuston asettamat sitovat operatiiviset tavoitteet tulosalueille ja edelleen tulosyksiköille ja kustannuspaikoille.

Nuorisokeskus Marttinen on ollut kunnallisena liikelaitoksena 1.1.2006 alkaen. Talousarvion hyväksyy Marttisen johtokunta. Liikelaitos Marttisen talousarvio on esitetty liitteenä. Nuorisokeskus Marttiselle on asetettu vuodelle 2024 + 10 000 euron tulostavoite. Virtain kaupunki antaa Perinnekylään sitovana avustuksena 52 000 euron avustuksen Perinnekylän toimintaan sekä vuosittaiseen peruskorjaukseen sekä 191.800 euron avustuksen kunnallisen nuorisotyön hoitamiseen. Talousarviossa on esitetty valtuustoon nähden Marttisen sitovat toiminnalliset tavoitteet. Liikelaitoksen talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää johtokunta. Johtokunnan on talousarvionmuutosta hyväksyessään otettava huomioon valtuuston liikelaitokselle asettamat tavoitteet ja liikelaitosta sitovat erät kunnan talousarviossa. Rahoitusbudjetissa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat kunnan ja liikelaitoksen keskinäisen anto- ja ottolainauksen erät. Näitä eriä ei ole vuodelle 2024.

Kuntakonsernin tytäryhtiöiden tavoitteet ovat sitovia. Yhtiökokousedustaja on vastuussa siitä, että tavoitteet vahvistetaan myös osakeyhtiöiden kokouksissa.

Investointiosassa valtuusto myöntää toimielimille määrärahat hankeryhmittäin tai hankkeittain. Hankeryhmän ja hankkeen bruttomääräiset määrärahat (sekä tuloarviot että menomäärärahat) ovat valtuustoon nähden sitovia.

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat:

Verotulot

Valtionosuudet

Rahoitustulot ja -menot

Satunnaiset erät

Tilinpäätössiirrot

Tuloslaskelman osalta suunnitelmapoistot ja laskennalliset erät eivät ole sitovia määrärahoja.

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset. Kaikki rahoituksen rahavirran erät ovat määrärahoja tai tuloarvioita, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia bruttomääräisiä kokonaisuuksia.

1.2 Tilivelvolliset

Kuntalain 75 §:n mukaisesti tilivelvollisina pidetään kaupunginhallituksen, lautakuntien ja johtokuntien jäseniä, esittelijöitä sekä tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita. Edellä mainittujen lisäksi tilivelvollisina voidaan pitää itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia kaupunginvaltuuston jäsenyydestä. Tilivelvollisuus rajaa ne henkilöt, joiden kohdalla on erikseen tehtävä tilinpäätöksen yhteydessä päätös siitä, voidaanko heille myöntää vastuuvapaus vai kohdistetaanko heihin joku muistutus. Tilivelvollisuudella tarkoitetaan oikeudellisen vastuunalaisuuden lisäksi vastuunalaisuutta tehokkaasta johtamisesta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vahvistaessaan talousarvion valtuusto hyväksyy tilivelvolliset.

Tilivelvollisia ovat:

Käyttötalous

Toimielin

Kaupunginvaltuusto	hallintojohtaja
Tarkastuslautakunta	hallintojohtaja
Hallinto- ja elinvoimaosasto	
elinvoimaosasto	kaupunginjohtaja
hallinto ja talous	hallintojohtaja
Keskusvaalilautakunta	hallintojohtaja
Kasvatus- ja opetuslautakunta	yhtenäiskoulun rehtori
Merikanto-opisto	Merikanto-opiston rehtori
Teknisten palveluiden lautakunta	tekninen johtaja
Hyvinvointilautakunta	hyvinvointijohtaja
Liikelaitos Marttinen	liikelaitoksen toimitusjohtaja

Investointiosa

Hallinto- ja elinvoimaosasto	kaupunginjohtaja
Hyvinvointilautakunta	hyvinvointijohtaja
Teknisten palveluiden lautakunta	tekninen johtaja
Kasvatus- ja opetuslautakunta	yhtenäiskoulun rehtori
Liikelaitos Marttinen	liikelaitoksen toimitusjohtaja

Rahoitusosa ja Tuloslaskelmaosa

kaupunginjohtaja

1.3 Lainanotto

Hallintosäännön 25 §:n 26 kohdan mukaan kaupunginhallituksen ratkaisovaltaan kuuluu pitkäaikaisen (talousarvio-) lainan ottaminen talousarvion puitteissa sekä tarvittavan lyhytaikaisen rahoitusluoton ottaminen. Hyväksyessään talousarvion kaupunginvaltuusto päättää myöntää kaupunginhallitukselle lainanottovaltuuden enintään 1 300 000 euron pitkäaikaiselle lainalle.

Kaupunginhallitus on delegoinut kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle oikeuden Virtain kaupungilla olevien kuntatodistusohjelmien mukaisten luottojen nostamisesta ja takaisinmaksusta siten, että samanaikaisten kuntatodistusten euromäärä ei ylitä 5 000 000 euroa ja että valtuuston määrittelemä lainamäärän nettolisäys ei ylitä. Vuonna 2024 pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ylittävät nostettavien uusien lainojen määrän, siten edellä mainittujen kuntatodistusten käyttö ei ole mahdollista. Lyhytaikaisen rahoituksen käyttömahdollisuus tehostaisi kuitenkin rahoituksen suunnittelua, jolloin tarvittavan pitkäaikaisen rahoituksen määrä voidaan tarkemmin arvioida. Hyväksyessään talousarvion kunnanvaltuusto päättää myöntää kaupunginhallitukselle lainanottovaltuuden tilapäiseen maksuvalmiuden ylläpitoon mahdollisesti tarvittavaan luottoon talousarvioon sisältyvän lainan oton lisäksi. Tällaisen luoton nostoon tulee käyttää kuntatodistusohjelmaa ja sitä saa olla kerrallaan enintään 5 000 000 euroa. Kaupunginhallitus voi delegoida toimivallan alaiselleen viranhaltijalle.

2 KESKEISET LAINSÄÄDÄNNÖLLISET MUUTOKSET

Sote-uudistus

Sote-uudistuksen tavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen palvelut, parantaa turvallisuutta, palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua. Uudistuksella on edelleen merkittävä vaikutuksia kuntiin ja kuntatalouteen. Uudistus vaikuttaa keskeisesti kuntien tehtäviin ja niitä koskevaan rahoitukseen. Uudistuksen myötä sairaanhoidopiirit lakkautettiin.

Eduskunta hyväksyi sote- ja pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait (EV 111/2021) ja presidentti Niinistö vahvisti ne 29.6.2021. Lait astuivat voimaan porrastetusti. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.7.2021. Osa säännöksistä tuli voimaan 1.3.2022 uusien aluevaltuustojen aloittaessa toimintansa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.

Uudistuksen keskeiset lait liittyivät Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen, voimaantuloon ja toimenpanoon, maakunta- ja hyvinvointialuejakoon, maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiseen, maakuntien rahoitukseen sekä kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttamiseen. Uudistuksen myötä kunnilta on siirtynyt tehtäviä sekä niihin liittyvää rahoitusta uusille hyvinvointialueille. Rahoituksen siirto toteutettiin siirtämällä siirtyvien tehtävien rahoittamiseen liittyvä valtionosuusrahoitus hyvinvointialueille sekä leikkaamalla kunnallisveroprosentteja vuoden 2022 tasosta 12,64 %-yksikköä ja yhteisöveroa noin kolmanneksella.

Kaupungin ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö tarkentuu tulevaisuudessa. Kaupungilla ja Pirkanmaan hyvinvointialueella on vielä välillään kiinteistö- ja tilavuokrasopimuksia.

Kiinteistöverouudistus

Eduskunta käsitteli lokakuussa 2023 hallituksen esityksen kiinteistöverolain muuttamisesta. Esitys perustuu hallitusohjelman kirjaukseen siitä, että verotuksen painopistettä tulisi siirtää voimakkaammin maapohjan verottamiseen. Esityksen mukaisesti maapohja eriytetään yleisestä kiinteistöverolajista siten, että siihen sovelletaan omaa veroprosentin vaihteluväliä. Yleisen veroprosentin vaihteluväli rakennusten osalta säilyy ennallaan 0,93–2,00, mutta maapohjan osalta vaihteluvälin alarajaksi määrättäisiin 1,30. Maapohjan kiinteistöveroprosentin yläraja säilyisi 2,00 prosentissa.

Kiinteistöverolain muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024 eli se tulisi sovellettavaksi vuoden 2024 verotuksessa. Kunnat antavat Verohallinnolle maapohjan vuoden 2024 kiinteistöveroveroprosentin 17.11.2023 mennessä.

Kuntalain muutokset

Uudistettua kuntalakia (410/2015) on sovellettu kokonaisuudessaan vuonna 2017 alkaneen valtuustokauden alusta. Lakia on jo muutettu muutamaan otteeseen. Lakiin on lisätty muun muassa valituslupamenettelyä sekä kunnan toiminnan, talouden ja palvelutuotannon tietojen tuottamista ja toimittamista koskeva sääntely. Muutokset tulivat voimaan vuoden 2020 alusta. Lakiin on aiemmin muun muassa lisätty luku poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskevasta selvitysmenettelystä sekä muutettu erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiä koskevaa pykälää (nk. kriisikuntakriteerit).

Kuntalain (410/2015) kokonaistarkastelun seurauksena (HE 242/2020 vp) kuntalain kunnan taloutta, hallintoa sekä kuntien yhteistoimintaa koskevia säännöksiä on muutettu. Laki kuntalain muuttamisesta (419/2021) on tullut voimaan 26.5.2021.

Aikaisempien muutosten lisäksi vuonna 2023 on tullut voimaan muutettu kuntalain 90 §, jonka mukaan kunnan on otettava hallintosääntöön tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä ja valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

Muutoksella on pyritty varmistamaan, että kunnissa valmisteltaisiin tarpeelliset hallintosäännön määräykset, jotka turvaisivat päätöksenteon ja hallinnon jatkuvuutta häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana. Sääntelyn tavoitteena on pyrkiä parantamaan kuntien päätöksenteon ja hallinnon toimintaedellytyksiä myös poikkeuksellisissa

tilanteissa. Laki on tullut voimaan 1.3.2023 alkaen ja hallintosäännön on tullut olla lain mukainen 30.9.2023 mennessä.

Varhaiskasvatustalain ja lain varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista muuttaminen

Eduskunta on hyväksynyt varhaiskasvatustalain muutoksen. Lain myötä varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsen oikeus tukeen vahvistuu merkittävästi. Lakimuutos on tullut voimaan 1.8.2022 alkaen.

Lain muutoksen myötä varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen laadukasta perustoimintaa. Tukea on annettava viivytystä tuen tarpeen ilmettyä. Jos tuki ei ole riittävää voidaan tukea antaa tehostettuna tai erityisenä tukena.

Lapsen tehostetun ja erityisen tuen antamisesta tulee tehdä hallintopäätös. Päätöksessä on aina mainittava tuen muodot, varhaiskasvatuksen järjestämispaikka ja tukipalvelut. Päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta.

Eduskunta lisäsi lakiin kaksi lausumaa. Eduskunta edellyttää, että lapsen tuen toteutumista ja resursointia varhaiskasvatuksessa seurataan ja sen pohjalta lapsen tukea koskevan sääntelyn muutostarpeista tehdään selvitys sivistysvaliokunnalle vuoden 2024 loppuun mennessä.

Samalla eduskunta edellytti, että hallitus toteuttaa koko oppimisen tuen järjestelmän kokonaisuudistuksen koko koulutuspolulla varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle, jotta jokainen oppimisvaikeuksia kokeva ja tukea opinnoissaan tarvitseva saa tarvitsemansa tuen jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Vuoden 2023 alusta alkaen laki muuttui lisäksi yksityistä palveluntuottajaa koskevien määräysten osalta.

1.1.2024 voimaan astuu laki potilasasiavastaavista ja sosiaali- ja terveysasiavastaavista, jonka myötä perustetaan nimenmukaiset vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajaorganisaatioihin. Näiden vastaavien lakisääteisiin tehtäviin lukeutuu myös tehdä yhteistyötä eri sosiaali- ja terveydenhuollon ja varhaiskasvatuksen viranomaisien ja palveluntuottajien kanssa asiakkaan ja potilaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

TE-palvelujen uudistaminen

Hallitusohjelmakirjausten mukaisesti kuntien järjestämisvastuuta TE-palveluissa vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä on käynnistetty työllisyyden kuntakokeilut, joissa jatketaan ja laajennetaan vuoden 2018 lopussa päättyneiden alueellisten työllisyyskokeilujen toimintamallia. Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021 ja niiden piti alun perin päättyä 30.6.2023. Kuntakokeiluajaksi on jatkettu 31.12.2024 saakka, kunnes työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien järjestettäväksi. Työllisyyden kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta ja 118 kuntaa. Virrat on mukana Pirkanmaan yhteisessä kuntakokeilussa.

Työllisyyskokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Tavoitteena on edistää työllisyyttä työnhakijoiden palvelua parantamalla. Palvelujen asiakaslähtöisyys vahvistuu, kun työllisyys-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalvelut sovitetaan yhteen työnhakijan työllistymisen tueksi nykyistä paremmin. Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapaalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapaalveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa.

Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta. Lisäksi pyritään hyödyntämään niin valtion kuin kuntakentän resurssit työllisyyden hoidossa. Valtiolta siirtyy kuntien työnjohdon alle henkilöstöresursseja sekä päätösoikeutta työllisyysmäärärahojen käyttöön hankkeiden asiakasvolyymien mukaisesti.

Hallitus päätti puoliväliriihessä jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Historiallisen uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Tämänhetkisen suunnitelman mukaan järjestämisvastuu siirtyisi kunnille 1.1.2025 alkaen. Hallitus esittää, että palvelut siirretään

kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville yhteistoiminta-alueille, joiden työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Näin turvataan, että TE-palveluiden järjestämiseen on riittävästi resursseja myös jatkossa ja että palvelut ovat yhdenvertaisesti työnhakijoiden saatavilla kaikkialla Suomessa. Myös kielelliset oikeudet turvataan.

Yhteistoiminta-alueiden tulee olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita. Lisäksi yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulee olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa.

Valtioneuvostolta voi tietyin perustein anoa poikkeuslupaa järjestämisvastuuseen. Perusteita voivat olla esimerkiksi saaristoisuus, pitkät etäisyydet sekä kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumisen varmistaminen. Kaikkia poikkeuslupia koskisi vaatimus siitä, että kunta tai työllisyysalue on osoittanut riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit työllisyyspalvelujen järjestämiseksi.

Uudistettu jätelaki

Hallituksen esityksen mukaan Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti kunnallisen jätehuollon toimijan ulosmyyntiraja pidettäisiin 10 prosentissa myös 1.1.2030 alkaen.

Jätelain 145 a §:n 1 momentin mukaan kunnan jätehuollon toimialalla toimiviin sidosyksiköihin sovellettava ulosmyyntiraja eli niin sanottu sidosyksikköraja on 10 prosenttia liikevaihdosta, eikä hankintalain 15 §:n mukaista 500 000 euron enimmäisrajaa sovelleta. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnallisen jätehuoltoyhtiön markkinaehtoinen toiminta voi muodostaa korkeintaan 10 prosenttia yhtiön liikevaihdosta.

Ulosmyyntirajaa koskevan muutosehdotusten tavoitteena on laajentaa kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden mahdollisuuksia tarjota jätehuollon palveluita markkinaehtoisesti ilman riskiä sidosyksikköaseman menettämisestä. Muutosehdotus sisältyi Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteeseen, jonka mukaan ”vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä”. Näin ollen kirjaus lähtee siitä oletuksesta, että nykyisen ulosmyyntirajan pysyminen on tärkeää kiertotalouden edistämisen kannalta.

Lisäksi lakiin on lisätty sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea koskevaan uudistukseen liittyvä siirtymäsäännös. Säännöksellä säilytettäisiin hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestämisvastuu kunnalla enintään vuoden 2025 loppuun saakka. Siirtymäsäännös on tarpeen vastuiden selkiyttämiseksi ja jätehuollon toimivuuden varmistamiseksi tilanteessa, jossa vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä ja sen myötä myös yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä siirtyisi ilman ehdotettua siirtymäsäännöstä ainakin osalla kiinteistöistä kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen

Maankäyttö- ja rakennuslaki koskee alueiden käyttöä ja rakentamista. Tavoitteena on luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö, joka on sosiaalisesti toimiva, ja jossa eri väestöryhmien tarpeet on otettu huomioon. Uudistuksen päätavoitteita ovat hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, rakentamisen laadun parantaminen sekä digitalisaation edistäminen.

Rakentamislaki ohjaa rakentamista vähähiiliseksi, eli huomioimaan rakennuksen koko elinkaaren aikana syntyvät ilmastohaitat ja -hyödyt. Rakentamislaisissa annetaan uudet olennaiset tekniset vaatimukset rakennuksen vähähiilisydestä ja elinkaaresta. Lakiin sisältyy myös asetuksenantovaltuudet, joiden nojalla annetaan myöhemmin asetukset rakennuksen ilmastoselvityksestä, materiaaliselosteesta ja hiilijalanjäljen raja-arvoista.

Uusien rakennusten on täytettävä vaatimukset pitkäikäisyydestä ja muunneltavuudesta. Rakennuksille myös määritellään tavoitteelliset tekniset käyttöiät. Rakentamislaki kannustaa pitämään rakennusmateriaalit kierrossa mahdollisimman pitkään. Uusista ja purettavista rakennuksista on rakentamis- tai purkamislupaa haettaessa selvitettävä kaikki käytetyt ja vapautuvat materiaalit sekä rakennuspaikalta pois kuljetettava maa- ja kiviaines sekä vaarallisten jätteiden määrä.

Eduskunta hyväksyi rakentamislain 1.3.2023 ja lait rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muutoksesta 24.2.2023. Rakennuslaki tulee voimaan 1.1.2025.

Lakimuutokset antavat lainsäädännön pohjan rakennetun ympäristön digitalisaatiolle, jota monet organisaatiot ovat kehittäneet jo vuosikymmeniä. Keskeinen muutos liittyy tietojen yhdenmukaisuuteen: jatkossa rakentamisluvitus ja alueidenkäytön suunnitelmat tehdään yhteentoimivan tietomallin mukaisina koneluettavassa muodossa.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskevassa laissa säädetään tiedoista, jotka kuntien on siirtymäajan puitteissa julkaistava uudessa valtakunnallisessa tietojärjestelmässä. Samassa yhteydessä muutetaan nykyistä maankäyttö- ja rakennuslakia, jossa säädetään alueidenkäytön tietojen digitaalisuudesta.

Muutokset parantavat tietojen saatavuutta, luotettavuutta ja digitaalista turvallisuutta. Valtakunnallinen investointi kehitettävään rakennetun ympäristön tietojärjestelmään maksaa itsensä takaisin, kun tieto on paremmin saatavissa, tiedon laatu paranee ja tiedonhallinta kevenee.

Hallitusohjelman kirjauksia

16.6.2023 julkistettu Orpon hallituksen hallitusohjelman neuvottelutulos sisältää useita kunnallistalouteen vaikuttavia kirjauksia. Suurimmalle osalle näistä ei ole vielä asetettu tavoiteltuja ajankohtia lainsäädännön tai toimeenpanon osalta, mutta näiden uudistusten huomioiminen toiminnan suunnittelussa on silti perusteltua. Hallitusohjelman korkeatasoisena tavoitteena on arvioida ja uudistaa kuntien valtionohjauksen järjestelmää taloudellisempaan ja vaikuttavampaan suuntaan muun muassa normeja purkamalla.

Verotulon tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa arvioidaan. Tavoitteena mahdollisimman suuren osan kunnan alueella syntyvästä verotulosta jäävän kuntaan.

Valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja niitä painotetaan lakisääteisten tehtävien rahoituksessa. Valtionosuuksilla korvataan valtionavustuksia. Tavoitteena on selkeä, laskennallinen ja omavastuullisuutta lisäävä järjestelmä. Valtionosuuksiin kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksileikkaus.

Hallitus aikoo vakiinnuttaa varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason ja uudistaa varhaiskasvatuksen määrärahatason. Myös lukio-opetuksen omaa lainsäädäntöä ja rahoitus pohjaa edistetään. Yleisemmin lasten sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumiseen kiinnitetään enemmän huomiota.

Hallitus aikoo selvittää yleisen asumistuen kustannusten osittaista siirtoa kunnille. Hyvinvointialueille siirretä uusia tehtäviä kunnilta, mutta kuntia, virastoja ja hyvinvointialueita tuetaan säännöksillä. Kuntien rahoitusvastuulta poistetaan hyvinvointialueille kuuluvia tehtäviä.

Tarkastellaan ja sujuvoitetaan kaavoitusta sekä lupakäytäntöjä, selvitetään lupa-asioiden siirtämistä keskitettyyn yhden luukun ratkaisuun, kavennetaan maankäyttöasioissa valitusoikeutta hallinto-oikeuteen. Alueidenkäyttölakiin kirjataan maanomistajan aloiteoikeus yleis- ja asemakaavalle. Asetetaan kunnille velvollisuus käsitellä aloite laissa säädetyssä määräajassa. Kunnan on annettava ratkaisu kaavoitusaloitteeseen monijäsenisen toimielimen päätöksellä. Lakiin kirjataan mahdollisuus kumppanuuskaavoituksesta kunnan kaavoitusmonopolin puitteissa.

Hankintalakiin tehdään merkittäviä uudistuksia, jolla hallitusohjelman mukaisesti tavoitellaan merkittäviä kustannussäästöjä julkisen palvelutuotannon saralla sekä laadukkaiden palvelujen turvaamista. Hallitus aikoo uudistaa hankintalakia seuraavin periaattein:

- Veloitetaan kilpailutuksen uusiminen tilanteissa, joissa kilpailutukseen osallistuu vain yksi tarjoaja. Poikkeukset vain erityisen painavalla syyllä.
- Ohjataan kuntia ja hyvinvointialueita tekemään enemmän yhteishankintoja.
- Lisäämällä kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontamahdollisuuksia ja perustamalla keskitetty hankintatietokanta.
- Mahdollistetaan EU-kynnysarvon ylittävän hankinnan osiin pilkkomattomuus vain erityisen painavasta syystä.
- Veloitetaan hankintayksikköjä huomioimaan kilpailuolosuhteet ja markkinavaikutukset kilpailutuksissaan.
- Säädetään julkisyhteisöjen ostolaskudata avoimesti ja keskitetysti julkaistavaksi.
- Selvitetään mahdollisuutta luoda hankintavalituslautakuntajärjestelmä.
- Sanktioida suorahankinnan ja pakollisen sopimusmuutosilmoituksen tekemättä jättäminen.

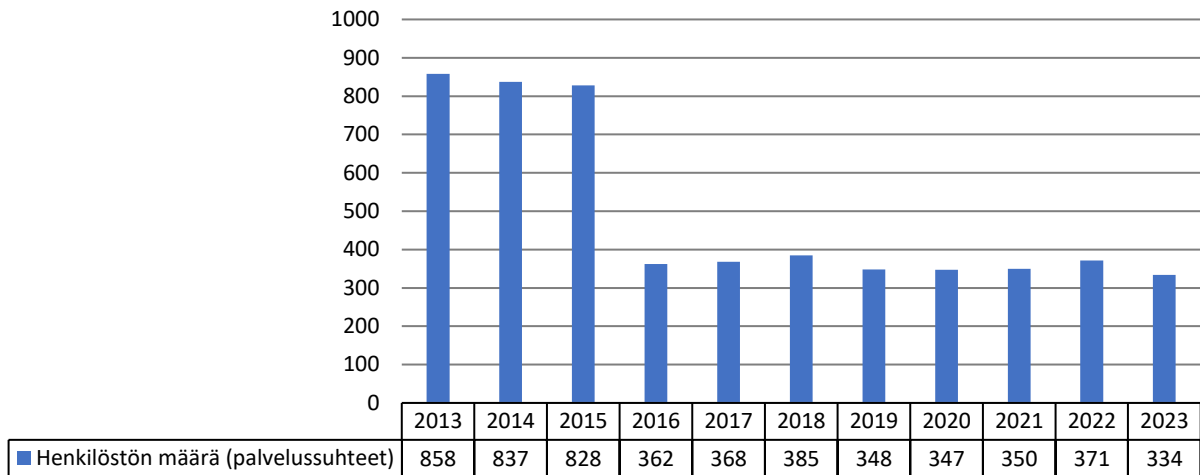
Hankintalain yleisen tason uudistamisen ohella hallitusohjelmaan on kirjattu tiukennuksia sidosryhmähankintoja koskevaan lainsäädäntöön. Näiden tiukennusten tavoitteena on estää hankintalain kiertäminen niin kutsuttujen

in-house hankintojen kautta. In-house hankintojen käyttöä suunnitellaan rajoitettavan erityisesti sellaisten tukipalveluiden hankinnoissa, joille on saatavilla markkinaratkaisuja. Lainsäädäntöä on tarkoitus uudistaa siten, että sidosyksikköhankinnat ovat mahdollisia vain niiden ollessa kokonaistaloudellisesti markkinavaihtoehtoja edullisempia tai jonkin muun painavan julkisen intressin nojalla.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi asettaa sidosyksiköiden omistukselle 10 % vähimmäisomistusprosentti sekä yhtenäistää sidosyksiköiden ulosmyyntirajoiksi enintään 5 % ja enintään 500 000 euroa in-house-yhtiöiden liikevaihdosta. Tiedossa ei vielä ole tämän rajan asettamisen vaikutuksia edellisellä hallituskaudella muutetussa jätelaissa asetettuun 10 % sidosyksikörajaan.

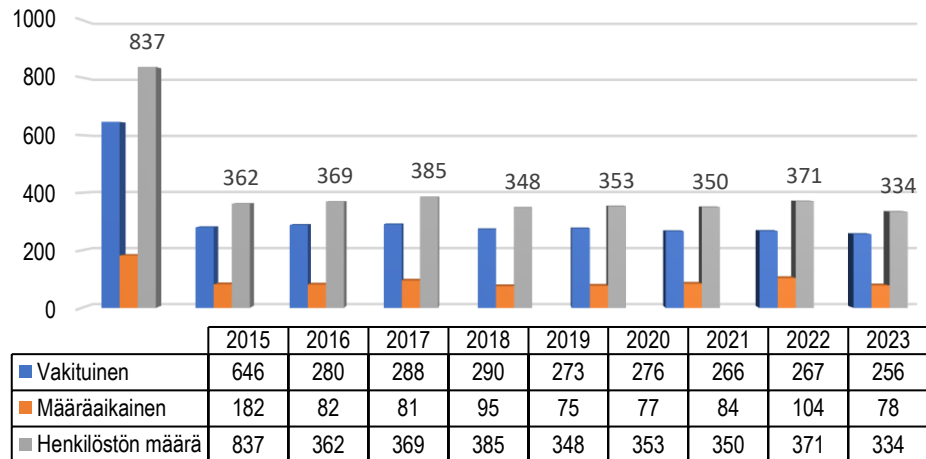
3 HENKILÖSTÖKATSAUS

Kaupungin henkilöstön määrä on esitetty 20.10.2023 sekä tilinpäätöshetkien tilanteen mukaisesti. Siihen sisältyvät kaikki kyseisenä ajankohtana voimassa olevat palvelussuhteet sisältäen vakinaiset ja määräaikaiset työntekijät, työllistetyt ja oppisopimuksella työskentelevät sekä pidemmillä työvapailla olevat. Vuodesta 2016 alkaen vähennyksenä näkyy lisäksi Keiturin Sote Oy:n 1.3.2016 ja Virtain Energia Oy:n 1.1.2016 palvelukseen siirtyneet työntekijät ja vuonna 2017 Attendo Oy:n palvelukseen siirtyneet työntekijät. Lisäksi lukumäärissä ei ole kansalaisopiston opettaja (38) heidän vähäisten työtuntiansa määrän takia.

Virtain kaupungin henkilöstömäärä

Kaupungin palveluksessa olevan vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön määrä on esitetty alla olevassa kaaviossa. Lokakuun 2023 tilanteessa on laskua tilinpäätöshetkeen 2022 verrattuna 37 henkilön verran. Pääosin tämä lasku aiheutuu perusturvan henkilöstön siirtymisestä hyvinvointialueille, mutta myös muilla osastoilla henkilöstön määrät ovat laskeneet hienoisesti. Kokoaikaisiksi muutettuna henkilöstön lukumäärä 20.10.2023 tilanteessa on 312,0 henkilötyövuotta.

Virtain kaupungin vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön määrä 20.10.2023

Vakinaisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä on pitkään pysynyt melko samalla tasolla (72–78 % koko henkilöstöstä).

Vuoden 2018 aikana otettiin käyttöön Smartum –saldo henkilöstölle, jota voi käyttää liikunta- ja kulttuuripalveluihin. Etuus on ollut käytössä siitä alkaen ja on edelleen mukana talousarviossa 2024.

Virtain kaupunki on pitkään ollut mukana Kunta 10 –tutkimuksessa, joka toteutettiin viimeksi vuonna 2022 ja toteutetaan jälleen vuonna 2024. Kunta 10 -tutkimuksen tuloksia hyödynnetään kaupungin henkilöstösuunnitelman päivittämisessä. Henkilöstö on strategian 2022–2025 kivijalkana teemalla: *Meillä on töissä ammattitaitoinen, vastuullinen, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö, joka palvelee korkealla osaamisella ja ammattitaidolla! Arvostamme työyhteisössämme toisiamme ja omaa sekä toistemme työtä.*

Kuten edellä on kerrottu, on henkilöstömäärässä tapahtunut viime vuosina useita muutoksia. Alla olevassa taulukossa on kuvattu muutoksia myös palkkakulujen kehityksen sekä muutettuna henkilöstön määrä vastaamaan kokoaikaisen henkilökunnan määrää. Vuonna 2019 palkkamenojen ja henkilöstömäärän alenemiseen vaikuttaa erityisesti hammashuollon henkilöstön siirtyminen Keiturin Sote Oy:n palvelukseen. Vuoden 2024 talousarviossa palkkakustannukset kasvavat työehtosopimuksen mukaisten palkankorotusten johdosta.

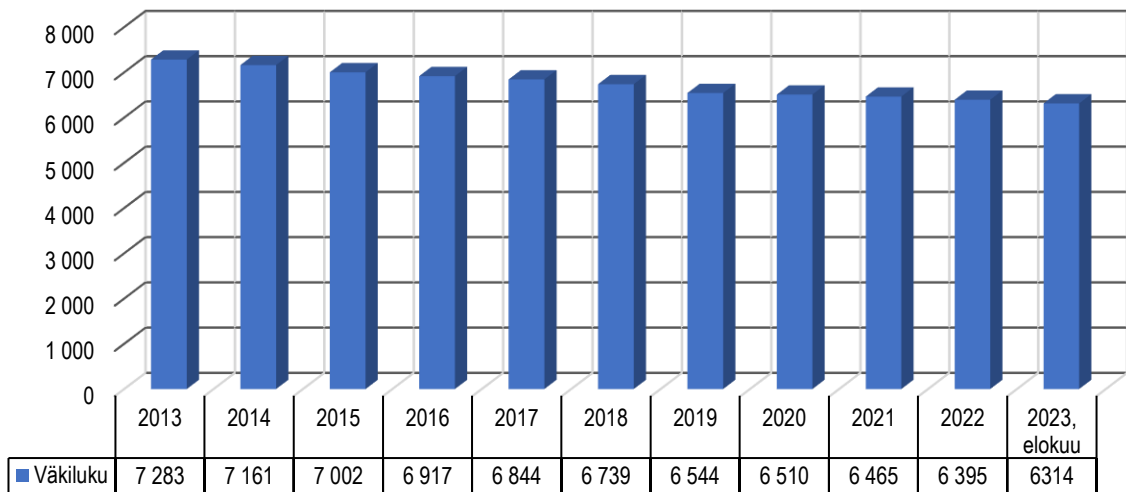
	TA2024	TA2023	TP2022	TP2021	TP2020
Palkat ja palkkiot	12 808 924	12 080 090	13 440 830	12 654 879	12 141 754
<i>Muutos edelliseen vuoteen</i>	<i>728 834</i>	<i>-1 360 740</i>	<i>785 951</i>	<i>513 125</i>	<i>-313 271</i>
Henkilöstömäärä kokoaikaisiksi muutettuna	306,4	303,1	337	323	322
<i>Muutos edelliseen vuoteen</i>	<i>3</i>	<i>-34</i>	<i>14</i>	<i>1</i>	<i>-3</i>
Henkilöstömäärä, Virrat			327	333	329
Henkilöstömäärä, Ruovesi			9	5	5

4 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

4.1 Väestörakenne ja sen muutokset

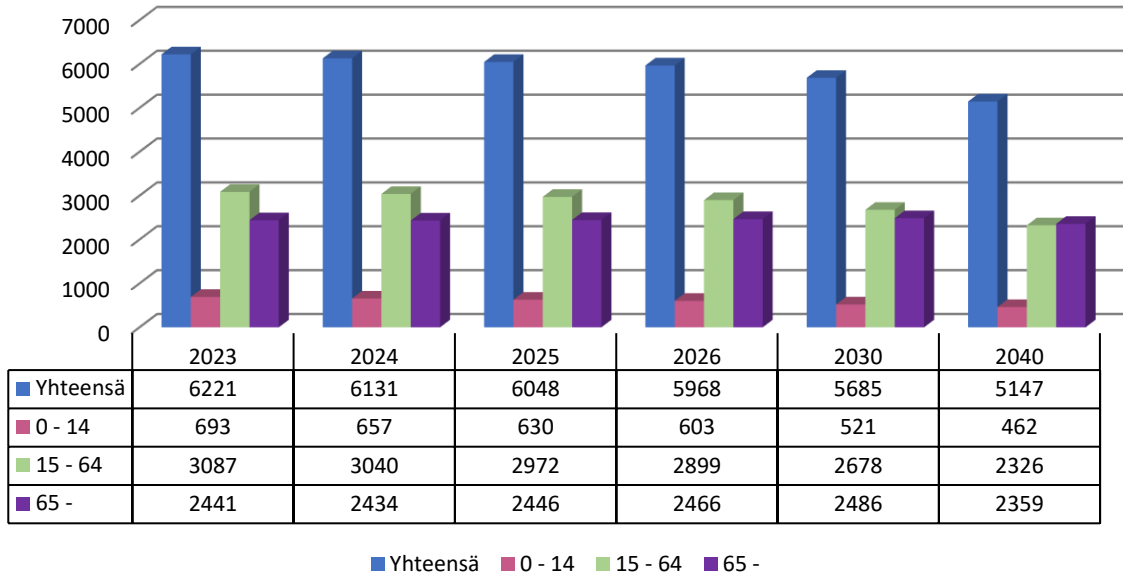
Virtain kaupungin asukasluku oli 31.12.2022 6395 (Tilastokeskus) ja 31.12.2021 6465. Asukasluku oli vähentynyt 70 asukkaalla vuoden aikana (-1,1 %). Väestöennuste on yhä aleneva kuluvalle vuodelle sekä ennustevuosille. Elokuun 2023 lopussa Virroilla oli 6314 asukasta (tilanne 31.8.2023) eli laskua vuoden vaihteesta on tapahtunut 81 asukkaan verran (-1,3 %).

Väkiluvun kehitys, 31.12.

Tilastokeskus on laatinut vuonna 2021 uuden väestöennusteen vuoteen 2040 saakka. Ennusteen mukaan Virtain asukasluku alenee lähivuosina 1,5 prosenttiyksikön vuosivauhtia hiljalleen alentuen. Ennusteen mukaan Virroilla on asukkaita vuonna 2025 6312, vuonna 2030 5685 ja vuonna 2040 5147. Seuraavalla sivulla oleva kuvio havainnollistaa tilastokeskuksen ennustetta. Sen lisäksi, että väestökehitys on aleneva, se on myös käännytynyt epäsuhtaiseksi siten, että työikäisten ja lasten määrä on käännytynyt laskuun ja ikääntyvän väestön (yli 65-vuotiaiden) määrä on käännytynyt kasvuun.

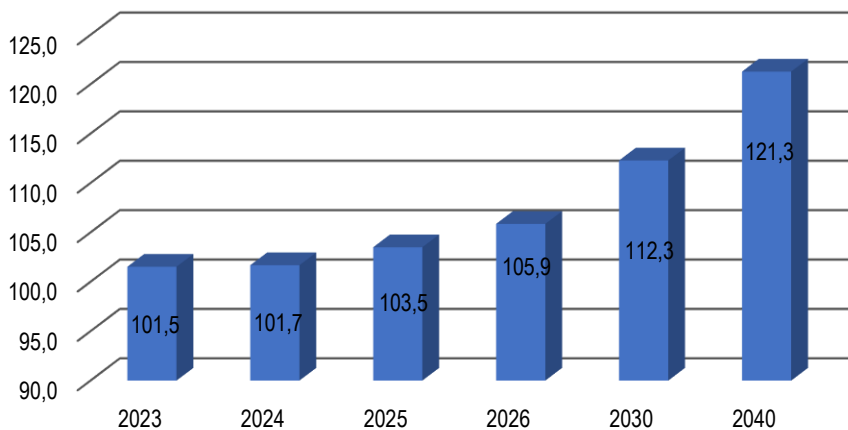
Mikäli väestörakenne kehittyy ennusteen mukaisesti, kaupungin toiminnan haasteena tulevaisuudessa on työsikäyvän väestön väheneminen ja sen vaikutus verotuloihin. Lasten määrän väheneminen puolestaan johtaa tarpeeseen tarkastella palvelurakennetta. Sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueiden hoidettavaksi 1.1.2023 alkaen vähentää kuntien järjestämisvastuuta ikäihmisten palveluiden osalta, mutta samaan aikaan myös rahoitusta siirtyy kunnilta hyvinvointialueille.

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde, eli lasten ja eläkeikäisten määrä sataa työkäistä kohden, nousee lähitulevaisuudessa. Huoltosuhteen avulla voidaan tarkastella palvelujen rahoittamisen näkökulmaa. Väestöllinen huoltosuhde heikkenee koko maassa tilastokeskuksen viimeisimmän ennusteen mukaan. Väestöllinen huoltosuhde oli vuoden 2021 lopussa koko maassa 62,3. Ennusteen mukaan 65 huollettavan raja ylittyisi vuonna 2030 ja vuonna 2040 koko maan huoltosuhde olisi 67,3. (Lähde: Tilastokeskus)

Virtain huoltosuhteen ennuste on kuvattu alla olevassa kuviossa. Väestörakenteen kehitys johtaa siihen, että huoltosuhde kasvaa ja Virroilla on sataa työllistä kohden tilastokeskuksen ennusteen mukaan vuonna 2024 101,7 ei-työkäistä. Elokuun 2023 lopun tilanteessa väestöllinen huoltosuhde on ennakkotilaston mukaan Virroilla 100,0.

Väestöllinen huoltosuhde Virroilla

Työssäkävyn ja työvoiman ulkopuolisen väestön välistä suhdetta kuvataan puolestaan taloudellisen huoltosuhteen avulla. *Taloudellinen huoltosuhde* mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Työvoiman ulkopuolella oleviin lasketaan 0–14 –vuotiaat, opiskelijat, varusmiehet, eläkeläiset sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat, esim. hoitovapaalla olevat. Työllisiä ovat puolestaan kaikki 18–74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä eivätkä olleet työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa tai suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelua. Taloudellinen huoltosuhde ilmoitetaan indeksilu-

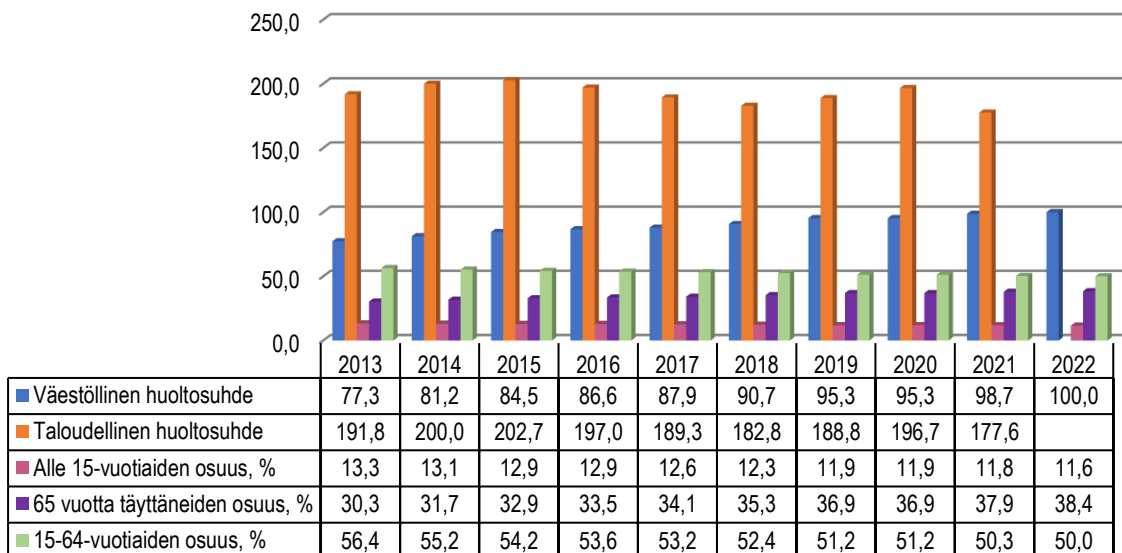

kuna, joka lasketaan jakamalla työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä työllisten määrällä ja kertomalla saatu luku sadalla. Vuonna 2021 taloudellinen huoltosuhte aleni koko Suomessa ja Virroilla. Vuonna 2021 Suomessa sataa työssäkäyvää kohden oli 133 ei-työssäkäyvää henkilöä, kun vuotta aiemmin lukumäärä oli 142 henkilöä. Virroilla taloudellinen huoltosuhte koheni vuonna 2021 19 henkilöllä. Vuonna 2021 sataa työssäkäyvää kohden oli 178 ei-työssäkäyvää vuoden 2020 vastaavan luvun ollessa 197. Vuonna 2021 tilanteen kohenemiseen vaikutti talouden ja työllisyyden paraneminen.

Virtain haasteena on edelleen kehittää vetovoimatekijöitä, joiden avulla saadaan houkutelua työikäistä väestöä kaupunkiin. Alla olevassa kuviossa ei näy vielä vuoden 2022 taloudellisen huoltosuhteen lukua, sillä sitä ei ollut päivitetty tilastokeskuksen uusimpaan päivitykseen (26.5.2023) vielä lokakuussa 2023.

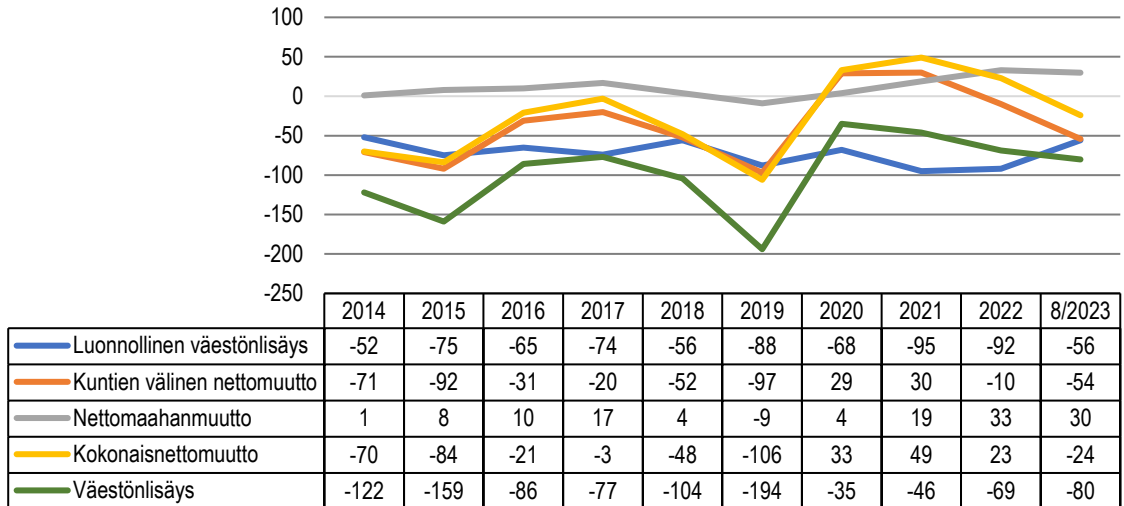
Vuoden 2021 lopulla hyväksytyyn Virtain kaupunkikonsernin uuden strategian missiona on väkiluvun kehityksen kääntäminen positiiviseksi vuoteen 2030 mennessä. Virtain kaupungin elinvoimaohjelmassa vuosille 2023–2025 yhtenä kärkenä on nettomuuton säilyttäminen vuosittain positiivisena. Tähän on pyritty vaikuttamaan mm. kaupunginvaltuuston vuonna 2020 hyväksymän elinvoimapaketin avulla, johon panostetaan yhä vuonna 2024.

Virtain väestön tunnuslukuja

4.2 Väestönmuutokset

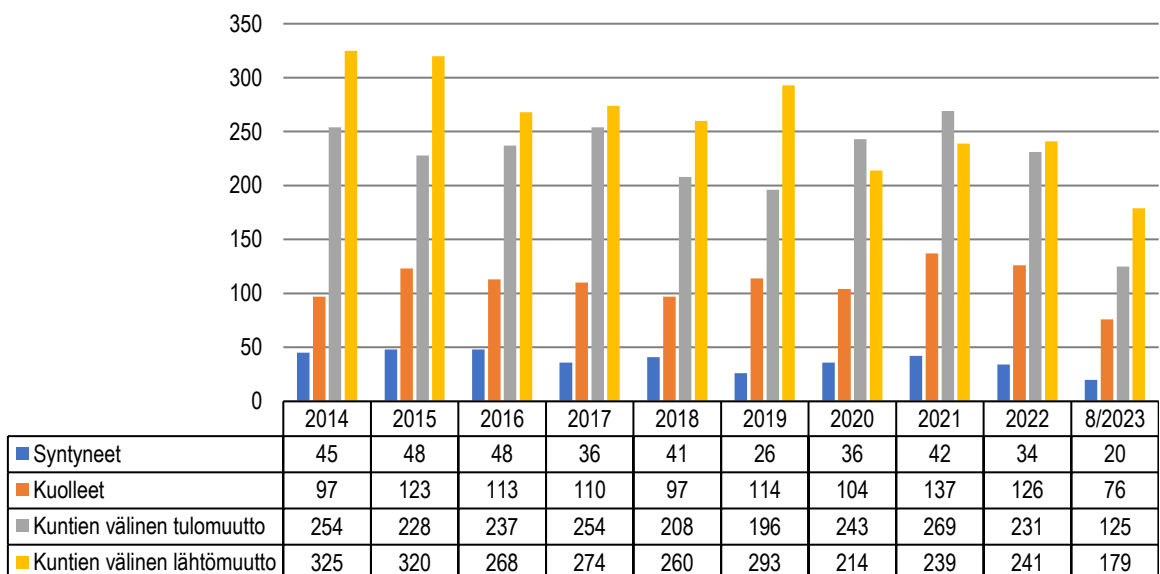
Väestönmuutokseen vaikuttaa useat eri tekijät. Luonnollinen väestönlisäys tai –vähennys on elävänä syntyneiden ja kuolleiden erotus. Kuntien välisessä nettomuutossa huomioidaan Suomen kuntien välinen lähtömuutto ja tulo-muutto ja nettomaahanmuutossa maastamuutto ja maahanmuutto. Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa on esitetty Virtain väestönmuutos. Vuosina 2018 ja 2019 väestön väheneminen kiihtyi sekä luonnollisen väestönli-säyksen, kuntien välisen nettomuuton sekä nettomaahanmuuton osalta, vuodesta 2020 alkaen kehitys muutto-liikkeen osalta on ollut myönteistä, mutta vuonna 2023 muuttoliike on kääntynyt negatiiviseksi. Luonnollinen vä-estölisäys on edelleen negatiivinen ja kokonaisuutena väestön määrä on jatkuvasti alentunut (Lähde: Tilastokes-kus).

Vuoden 2023 kuluessa kokonaisnettomuuttolieki on Virtain näkökulmasta kääntynyt laskuun elokuun lopun tilanteessa. Vaikka nettomaahanmuutto on noussut vuoteen 2022 verrattuna, kuntien välinen nettomuutto on kääntynyt merkittävästi negatiivisemmaksi, laskien kokonaisnettomuuton negatiiviseksi. Vuoden 2022 aikana kehitys oli tasaista, Virroilta muutti pois 241 asukasta vastaavan luvun ollessa vuonna 2021 239 asukasta. Virroille muutti vuonna 2022 231 asukasta. Vuonna 2021 muuttajia oli 269, joten tulomuuttajien lukumäärä laski 38 henkilön verran.

Tilastokeskuksen väestönmuutostietojen mukaan koko maassa syntyneiden määrä on vuoden 2019 notkahduksen jälkeen lähtenyt jälleen hieman kasvuun vuosina 2020 ja 2021, mutta lähtenyt taas laskuun vuonna 2022. Vuonna 2022 lapsia syntyi 44 951, joka oli noin 9,36 % (4 643 lasta) vähemmän kuin vuonna 2021. Vuonna 2020 syntyneitä oli 850 lasta eli 1,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2019. Vuonna 2019 syntyneiden määrä laski 4,1 %.

Viime vuosina syntyneiden määrä Virroilla on vaihdellut vuoden 2019 26 lapsesta hieman alle 50 lapseen. Vuonna 2022 Virroilla syntyi 34 lasta ja vuonna 2023 elokuun loppuun mennessä on syntynyt 20 lasta. Luonnollisen väestönlisäyksen sekä kuntien välisen nettomuuton tekijät vuosina 2014–8/2023 on kuvattu seuraavassa taulukossa. (Lähde: Tilastokeskus)

4.3 Työllisyys

Työllisyystilanne on vuoden 2023 aikana kääntynyt laskuun. Työnhakijoiden kokonaismäärä on koko maassa syyskuun 2023 loppuun mennessä alentunut vuositason yli 12 600 henkilöllä. Uusien avoimien työpaikkojen määrä on edelleen merkittävä. Pirkanmaan ELY-keskuksen ja TE-keskuksen tuottaman syyskuun (2023) työllisyyskatsauksen mukaan Työttömien työnhakijoiden lukumäärä oli Pirkanmaalla vuoden 2023 syyskuussa 9,1 % vuoden 2022 syyskuuhun verrattuna. Työttömiä työnhakijoita Pirkanmaalla oli vuoden 2023 syyskuussa 23 014 henkilöä, joka on 3 202 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyysaste oli 9,1 prosenttia (7,9 % v. 2022). Vastaavasti koko maassa työttömyysaste oli 9,4 % (8,8 % v. 2022). Pirkanmaan työttömyysaste on siten hieman koko maata alhaisempi. Virroilla työttömyysaste oli syyskuussa 7,8 %, mikä on hieman korkeampi kuin vuonna 2022 (7,3 %). Työttömien työnhakijoiden määrä on Virroilla kasvanut syyskuun lopussa 8 % (15 henkilöä) edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Yli vuoden työttömänä työnhakijana olleiden määrä tosin nousi edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Syyskuussa 2023 oli 7 089 yli yhden vuoden työttömänä ollutta ja vastaavaan ajankohtaan vuotta aiemmin oli kasvua 609 henkilöä, eli yhdeksän prosentin verran. Yli 2-vuotta työttömänä olleita oli 334 henkilöä vähemmän syyskuussa 2023 kuin vuotta aiemmin vastaavana aikana, eli kaikkiaan 3 005 henkilöä. Muutos laskua noin 10 prosenttia. Pirkanmaalla rakennetyöttömiä oli 54 prosenttia kaikista työttömistä työnhakijoista, määrällisesti 12 513 henkilöä. Suhteellinen osuus laskenut vuositason, joka kuvaa työllisyystilanteen yleistä heikkenemistä.

Syyskuussa 2023 oli 38 prosenttia vähemmän uusia avoimia työpaikkoja kuin vuoden 2022 syyskuussa. Silti lukumäärä oli merkittävän kokoinen, kaikkiaan 6 935 kpl. Eniten uusia avoimia työpaikkoja oli tarjolla palvelu- ja myyntityössä (1 848 kpl), rakennus-, korjaus- ja valmistustyössä (1 816 kpl), ryhmässä muut työntekijät (1 402 kpl), erityisasiantuntijatyössä (593 kpl) ja asiantuntijatyössä (527 kpl). Kaikissa pääammattiryhmissä uusien avoimien työpaikkojen määrä aleni vuositason vertailtaessa. Eniten laskua oli rakennus-, korjaus- ja valmistustyössä 1 328 kpl, palvelu- ja myyntityössä 391 kpl sekä prosessi- ja kuljetustyössä 557 kpl. Ryhmässä muut työntekijät uusien avoimien työpaikkojen määrä laski 1 376 kpl vuositason vertailtaessa, eli 50 %. Suurimmat suhteelliset muutokset olivat Toimisto- ja asiakaspalvelutyössä 56 % sekä prosessi- ja kuljetustyössä 53 %. Virroilla avoimien työpaikkojen määrä oli syyskuussa 20, kun vastaava luku vuoden 2022 syyskuussa oli 40.

Vuoden 2023 aikana alle 20-vuotiaiden ja alle 25-vuotiaiden työttömyys on Pirkanmaalla edellisen vuoden kohe-
nemisen jälkeen jälleen kasvanut. Myös yli 50-vuotiaiden ikäryhmässä työttömyys on kasvanut.

5 Yleinen taloudellinen tilanne

Yleistä talouskehitystä kuvaava tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä (9.10.2023) esitettyyn taloudelliseen katsaukseen (Valtiovarainministeriön julkaisu 2023:65). Talouden suhdannenäkymiä tarkastellaan vuosina 2023–2025.

Bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan Suomessa 1,2 % vuonna 2023. Alkuvuonna talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna. BKT:n kasvun odotetaan hidastuvan 0,5 prosenttiin vuonna 2023. Myös hyödykkeiden ja energian hintojen nousu on jatkunut kesällä arvioitua nopeampana. Kuluttajahintojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi loppuvuodesta ja vuoden 2023 alkupuolella. Vuosina 2024–2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, vuosittain noin 1,4 %.

Maailmankauppa ei todennäköisesti kasva kokonaisuudessa vuonna 2023, kääntyen kuitenkin nousuun vuonna 2024 5,7 % kasvulla. Viennin ja tuonnin odotetaan laskevan vuoden 2023 aikana, millä on positiivinen nettovaikeus kauppataaseeseen tuonnin laskiessa vientiä enemmän. Maailmankaupan jatkuva elpyminen pandemian jälkimainingeissa edistää vientiä kasvun ollessa 4,1 % vuonna 2024 ja 3,8 % 2025, kun taas tuonti elpyy viiveellä kulutuksen ja investointien elpymässä 3,6 % 2024 ja 4,3 % 2025. Vaihtotase jää kokonaisuudessaan alijäämäiseksi tarkastelujaksolla 2024–2025. Venäjän kaupan loppuminen aiheuttaa alijäämiä tietyillä viennin ja matkailun sektoreilla.

Julkisen sektorin alijäämän kasvu jatkuu sopeutustoimista huolimatta. Alijäämä on vuoden 2023 lopulla 2,4 % BKT:sta, ja sen odotetaan kasvavan yli 3 %:n vuosien 2024–2025. Suurin osa tästä alijäämästä on valtiolla, mutta sopeutustoimia tarvitaan myös kunta- ja paikallishallinnossa. Tarkastelujakson lopulla vuonna 2027 julkisen sektorin yhteenlasketun alijäämän odotetaan olevan säästötoimista huolimatta noin 10 miljardia, mikä olisi noin miljardin tavoiteltua enemmän.

Velanhoitokustannusten arvioidaan kasvavan ennustejaksolla. Alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita. Julkista velkaa on 75,8 % suhteessa BKT:hen vuonna 2024 ja sen odotetaan kasvavan 81,6 % saakka vuoteen 2027 mennessä.

Yksityinen kulutus on heikentynyt inflaation hidastumisesta huolimatta, johtuen etenkin korkojen noususta, palkkasumman kasvun hidastumisesta, työllistymisen kasvun pysähtymisestä ja negatiivisesta säästämisasteen kehityksestä. Näiden tekijöiden parantuessa myös yksityisen kulutuksen oletetaan elpymään ennustejaksolla, laskien 0,2 % vielä vuonna 2023, mutta kääntyen nousuun 2024 ja 2025.

Työllisyyden kasvu on taittunut alkuvuoden huippulukemien jälkeen. Työmarkkinoilla alkoi kesällä ilmetä heikkenemistä, kun työttömien määrä ja lomautukset kääntyivät nousuun sekä elinkeinoelämän työllistämisuunnitelmat laskuun. Lisäksi työvoiman ulkopuolelle siirtyi runsaasti etenkin miehiä. Työllisten määrä kokonaisuudessa lisääntyi tammi-heinäkuussa 11 000 henkilöllä. Poikkeuksellisesti myös työttömyys lisääntyi, vaikka työllisyys kasvoi. Palkansaajien määrä oli suurempi sekä koko että osa-aikaista työtä tekevien keskuudessa. Tehdyn työn eli työtuntien määrä kasvoi saman verran kuin työllisten määrä eli keskimääräinen työaika ei enää lyhentynyt. Talouden elpyminen lisää työllisten määrää edelleen varsinkin vuonna 2025, etenkin palvelutoimialoilla. 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee päälle 74 prosenttiin vuonna 2025.

5.1 Kuntatalouden näkymät vuodelle 2024

Kuntatalouden näkymien tarkastelu perustuu pääasiassa Valtiovarainministeriön julkaisemaan Kuntatalousohjelmaan (Valtiovarainministeriön julkaisu – 2023:70). Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027 on laadittu vuotta 2024 koskevan valtion talousarvioesityksen (TAE) valmistelun yhteydessä. Laadittu ohjelma tarkentaa keväällä 2023 julkaistua, myös vuosia 2024–2027 koskevaa kuntatalousohjelmaa (Valtiovarainministeriön julkaisu –

2023:23). Kuntatalousohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa sekä kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä valtion talousarvioesityksen mukaisella rahoituksella ja päätetyillä toimenpiteillä. Ohjelman painopiste on kuntatalouden kehitysnäkymien ja valtion tulevien toimenpiteiden tarkastelussa. Kuntatalouden tilaa ja hallituksen toimenpiteiden mahdollisia vaikutuksia kuntien talouteen kuvataan ohjelmassa uusimman käytössä olevan tiedon pohjalta. Hallituksen toimenpiteiden vaikutuksia arvioidaan ohjelmassa niiltä osin kuin toimenpiteistä on olemassa hallituksen päätökset ja toimenpiteiden vaikutukset ovat tiedossa. Toimenpiteiden vaikutuksia on arvioitu koko kuntatalouden lisäksi kuntakokoryhmittäin sekä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta.

Keskeiset huomiot kuntatalouden tilasta

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2022 tilinpäätöksissä kuntatalouden tilikauden tulos oli 1,3 mrd. euroa, mikä on noin 100 milj. euroa vahvempi kuin tilinpäätösarvioissa. Toiminnan ja investointien rahavirta täsmeytyi noin 200 milj. euroa negatiiviseksi ollen lähempänä tasapainoa kuin vielä keväällä arvioitiin. Kuntatalouden lukuja paransivat kuitenkin kertaluonteiset tekijät kuten omaisuuden myyntivoitot ja HKL:n yhtiöittäminen. Kuntatalouden lainakanta kasvoi yhteensä vajaalla 600 milj. eurolla. Lainakantaa kasvattivat etenkin sairaanhoitopiirien lainat, jotka siirtyivät vuoden alusta yhdessä erityishuoltopiirien lainojen kanssa hyvinvointialueille.

Vaikka vuoden 2022 tilinpäätös olikin tilinpäätösarvioita parempi, on vuosien 2024–2027 kuntatalouden lukuja tarkistettu painelaskelmassa alaspäin. Vuosi 2023 näyttää kuntataloudessa edelleen vahvalta, mutta sote-uudistuksen vuoksi siihen liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta. Käänte heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimentuessa ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat. Kuntien, kuntayhtymien ja hyvinvointialueiden tilinpäätösennusteet indikoivat merkittävää toimintakatteen heikkenemistä kuluvana vuonna viime vuoteen verrattuna. Kuntataloudessa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä vuoden 2023 sopimuskorotukset nostavat palkkoja 4,85 prosenttia ja inflaatio on pitkittynyt. Kiihtyneen inflaation täysimääräiset vaikutukset näkyvät kuntapuolella osin viiveellä pitkien ostopalvelusopimusten vuoksi.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat painelaskelmassa vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työtömyysetuuksista laajennetaan.

Valtion kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet vuonna 2023

Hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon¹ rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemistä, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 % vuonna 2027.

Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti. Huomiota tulee kiinnittää myös tehtävä- ja velvoitemuutosten henkilöstövaikutuksiin, koska kunta-alan palkansaajien eläköityminen on voimakasta ja työvoimatilanne vaihtelee paljon niin toimialoittain kuin alueittain.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistui kuntataloudesta. Kuntataloudessa vallitsee kuitenkin edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutus paine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytymisenä. Lapsi- ja nuorisoiokäluokkien pienenemisen myötä tarvittaneen entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä koulutuspalvelujen järjestämisessä. Myös osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää uusia palveluiden järjestämistapoja. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkömyien myötä investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys korostuu.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle keväätistuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026. Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää ohjelman, jonka tavoitteena on karsia kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitusta ja toteutustapojen yksityiskohtaista sääntelyä.

Väyläverkon kehittämisinvestointeihin kohdennetaan 15 miljoonan euron määräraha vuodelle 2023 maantie 8155 Oulun satamayhteys (Poikkimaantie) -hankkeen toteuttamiselle. Lisäksi valtio avustaa kaupunkiseutujen raideliikennehankkeita MAL-sopimusten mukaisesti, mistä vuodelle 2023 kohdistuu 21,5 miljoonaa euroa. Euromääräisesti merkittävin hanke vuonna 2023 on Länsi-Helsingin raitiotiet mukaan lukien Vihdintien pikaraitiotien suunnittelu ja rakentaminen.

Merkittävin veroperustemuutos vuonna 2023 on sote-uudistukseen liittyvä verouudistus. Lisäksi sähkön hinnan nousun vuoksi tuloveroon toteutettava määräaikainen sähkövähennys alentaa kuntien verotuloja. Vuonna 2023 on edelleen voimassa korotettu matkakuluvähennys, minkä lisäksi kuntien verotuloja vähentävät hieman myös ikääntyneiden työtulovähennyksen korotus, perhevapaalta palaavien työmatkavähennyksen omavastuun huojennus sekä T&K-toiminnan lisävähennys. Lisäksi ansiotuloveroperusteisiin tehdään ansiotasoindeksiin muutosta vastaava indeksitarkistus.

Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 1.8.2023 alkaen pienentää kuntien maksutuloja arviolta 29 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 70 miljoonaa euroa pysyvästi vuodesta 2024 lukien. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen vaikutukset kompensoidaan korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta. Tämä kasvattaa kuntien verokertymää noin 90 miljoonalla eurolla vuonna 2023 ja maksuunpanoa noin 100 miljoonaa euroa.

Kuntatalouden kehitysarvio

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat noin 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvu jää vuonna 2024 kuluvaan vuoteen huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien poistumisen vuoksi. Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee ensi vuonna työttömyysvakuutusmaksun alentaminen. Maksu laskee keskimäärin noin 0,9 prosenttiyksikköä kunta-alalla. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Työkäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat koskettavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on muun muassa sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa. Osaajapula saattaa vaikeuttaa palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista, mutta se voi myös johtaa tilanteeseen, jossa palvelujen tuottaminen kohtuullisin kustannuksin on entistä vaikeampaa useissa kunnissa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman suorat kuntatalousvaikutukset sekä kasvattavat että vähentävät kuntatalouden menoja ja tuloja. Kokonaisuudessaan mittaviin julkisen talouden sopeutustoimiin tähtäävän hallitusohjelman kuntatalousvaikutuksia voidaan pitää toistaiseksi varsin maltillisina. On kuitenkin huomioitava, ettei kuntatalouden kehitysarviossa ole vielä mukana täsmentymättömiä hallitusohjelman toimia.

Hallituksen päätösten merkittävimmät suoraan kuntatalouteen vaikuttavat panostukset kohdistuvat muun muassa perusopetuksen vahvistamiseen (yht. 323 milj. 2025–2027) ja tasa-arvon edistämiseen esi- ja perusopetuksessa (yht. 152 milj. 2024–2027). Vaikka nämä panostukset lisäävät kuntatalouden rahoitusta, kasvattavat ne myös menoja vastaavasti. Koulutuksen toimialalle kohdistuu kuntataloudessa kuitenkin myös leikkauksia, sillä sopeutustoimia on kohdistettu esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin.

Yksi suurimmista hallituksen kuntatalouteen suoraan kohdistamista leikkauksista on valtionosuuksien yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027, jonka seurauksena valtionosuudet pienenevät 24 milj. euroa vuonna 2024, 48 milj. euroa vuonna 2025, 79 milj. euroa vuonna 2026 ja 111 milj. euroa vuonna 2027. Kehitysarviossa ei ole oletettu, että kunnat sopeuttaisivat menojaan välittömästi indeksileikkauksen seurauksena. Toisaalta indeksijarrun aiheuttamia tulojen pienenemistä kompensoi yleisen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus, jonka arvioidaan lisäävän kuntien verotuloja noin 108 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen.

Kehitysarvioon sisällytetyt hallituksen päätökset lisäävät kuntien tuloja menoja enemmän hallituskauden alkuvuosina, mutta niiden nettovaikutus on vuoden 2027 tasolla likimain kustannusneutraali valtionosuuksiin kohdistettavan indeksijarrun kumuloitumisen seurauksena. Päätettyjen toimien nettovaikutukset kohdistuvat kuitenkin erisuuruusina eri kuntiin.

Vuonna 2025 työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle. Muutos laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 900 milj. eurolla vuonna 2025. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilöstömenojen voimakkaana kasvuna. Uudistus laajentaa kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta, mikä puolestaan heijastuu vuonna 2025 avustusmenojen tason muutokseen. Uudistuksen seurauksena työllisyyskehityksellä on jatkossa entistä suurempi vaikutus kunnan talouteen. Uusiin avustusmenoihin vaikuttaa etenkin työttömyyden kehitys, jonka on ennustettu asettuvan noin 6,4 prosenttiin vuosina 2025–2027, sekä muutokset työttömyysetuuksien tasoa määrittävässä kansaneläkeindeksissä. Hallitus on päättänyt muun muassa sosiaalietuuksiin, kuten työmarkkinatukeen, lastenhoidon tukiin ja peruspäivärahaan, liittyvästä indeksijäädystä vuosina 2024–2027.

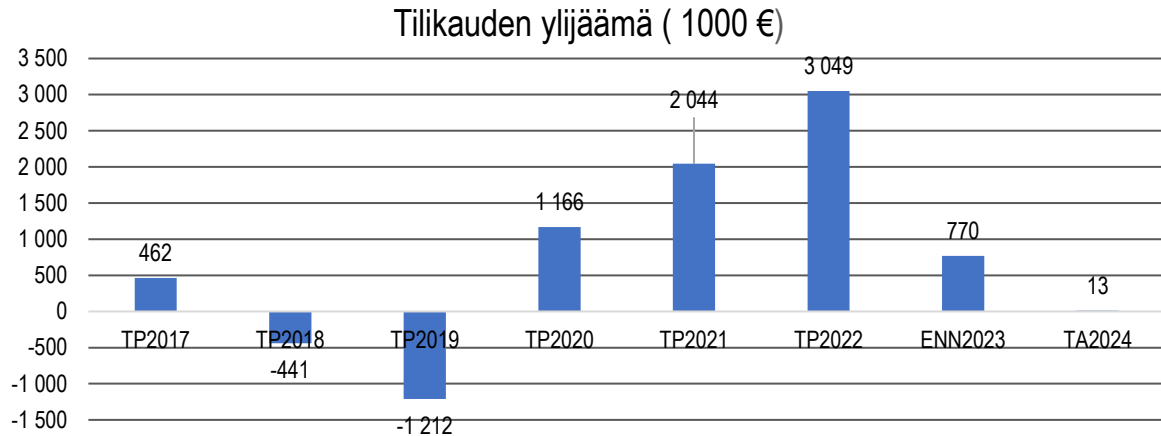
Kunnilla on merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät ja noussut korkotaso voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Julkisten opetusrakennusten ja kokoontumisrakennusten rakennusluvut ovat kääntyneet laskuun. Investointien oletetaan palaavan normaalille kasvu-uralleen vuoden 2023 jälkeen ja niiden osuus bruttokansantuotteesta on pidetty painelaskelmassa vakiona tarkastelujakson loppuvuosina. Toimintatulot kasvavat painelaskelmassa keskimäärin 1,4 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Toimintatuloennusteessa ei ole ennakoitu, miten kuntien hyvinvointialueille vuokraamien sote-kiinteistöjen pakkovuokra-ajan päättyminen vuonna 2026 vaikuttaa kuntien saamiin vuokratuloihin.

Verotulot laskevat 5,0 prosenttia vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että sote-uudistuksen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Verotulojen laskua hidastaa työttömyysvakuutusmaksun aleneminen, mikä kasvattaa kuntien verotuloja 85 milj. euroa vuodesta

2024 alkaen. Tämän jälkeen kuntien verotulojen kehitys normalisoituu keskimäärin 3,2 prosentin vuotuisen kasvuun vuosina 2025–2027.

5.2 Muutama näkökohta Virtain talouteen

Taloushallinnon tavoitteena on antaa kunnan päätöksentekijöille hyvää ja havainnollista tietoa kunnan taloudellisesta tilanteesta ja riskeistä. Keskeisenä keinona on tilinpäätösinformaatio. Alla olevassa kuviossa on esitetty tilikausien yli- ja alijäämien kehitys vuosina tilinpäätöstietojen 2017–2022 mukaisesti sekä ennusteet vuosille 2023 ja 2024.

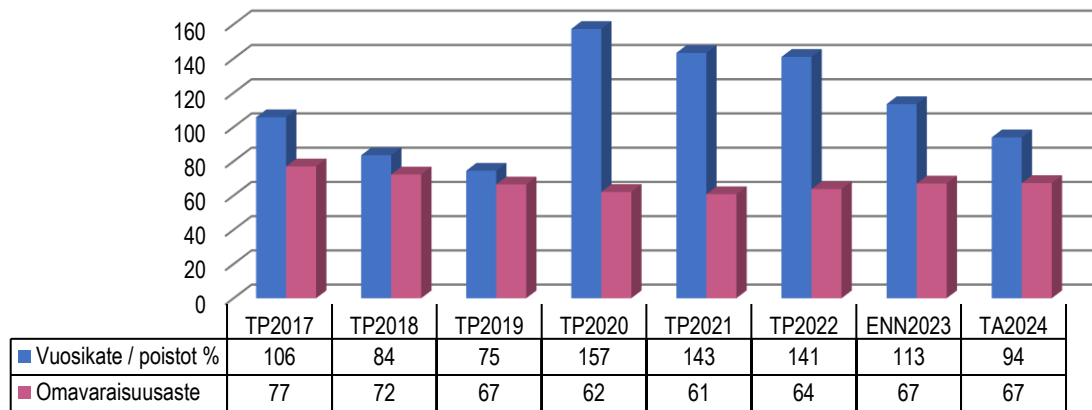
Usean ylijäämällisen tilikauden jälkeen vuodet 2018 ja 2019 painuivat alijäämäisiksi. Vuonna 2017 tulosta rasittivat kertaluonteiset n. 2,1 miljoonan euron arvonalentumiset purettavista kiinteistöistä, joista huolimatta päädyttiin kuitenkin ylijäämälliseen tilikauteen. Vuosina 2018 ja 2019 alijäämässä näkyivät kasvaneet käyttömenot erityisesti koulujen väistötilojen osalta, kustannuspaine sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä kertaluonteiset rakennusten purkukustannukset. Menopaineiden lisäksi alijäämään vaikuttavat heilahtelut verotulojen kertymässä sekä alenut valtionosuus. Aikaisempien vuosien ylijäämälliset tilinpäätökset ovat kuitenkin kerryttäneet ylijäämiä, jotka yhdessä viime vuosien ylijäämien kanssa ovat mahdollistaneet huomattavat investoinnit ilman merkittävää velkaantumista. Viime vuosina tulosta on parantanut etenkin odotuksia korkeampina toteutuneet verotulot. Virtain kaupungin taloudellinen tilanne on siten haasteista huolimatta edelleen hyvä. Vuosi 2023 on ollut vielä siirtymäaikaa hyvinvointialueelle siirtyneisiin palveluihin liittyvien tukipalvelujen osalta, joiden tuottaminen päättyi loppuvuonna 2023. Vuoden 2024 valtionosuuksiin on liittynyt normaalia enemmän epävarmuutta sotesiirtolaskelmien päivittymisen johdosta. Myös vuonna 2023 iskenyt taantuma on vaikuttanut verotuloennusteiden heilahteluun. Talousarvioon 2024 ei sisälly merkittäviä kertaluonteisia kustannuksia. Vuoden 2020 toteuma oli koronan johdosta monin tavoin poikkeuksellinen, eikä sitä voi suoraan verrata muihin vuosiin. Vuonna 2021 toiminta osittain normalisoitui, mutta menoja kasvatti edelleen koronaan liittyvä suojatarvikemenojen kasvu sekä koronatestaus. Toimintatuotot palautuivat normaalitasolle, mutta asiakasmaksulain muutos on vaikuttanut vähentävästi osaan maksutuotoista. Vuosi 2022 oli ensimmäinen kokonainen vuosi, kun uusi yhtenäiskoulu on ollut käytössä, eikä opetusta ole enää järjestetty väistötiloissa. Verotulojen ja rahoitustuottojen kertymä vuonna 2022 oli ennusteita huomattavasti parempaa, millä oli merkittävä vaikutus vuoden 2022 tilinpäätökseen. Vuotta 2023 on leimannut kustannustason merkittävä nousu inflaation, työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten sekä energian hintojen nousun johdosta. Sähkön hinta on onneksi noussut talousarviossa ennakoitua olennaisesti vähemmän, millä on merkittävä vaikutus vuoden 2023 tulokseen. Myös verotulot ja valtionosuudet ovat toteutumassa talousarviota korkeampina. Verotuloihin vaikuttaa kertaluonteisena eränä vuodelta 2022 korkeammalla kunnallisveroprosentilla ja yhteisöveron jako-osuudella vuonna 2023 tilittävät verotulot. Tämän hetken ennusteen mukaan vuosi 2023 olisi noin 0,770 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuosi 2024 olisi noin 0,013 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Vuoden

2023 alusta alkaen on otettu käyttöön maksuton varhaiskasvatus, jota jatketaan edelleen vuonna 2024. Tällä pyritään helpottamaan työvoiman saatavuutta sekä houkuttelemaan uusia kuntalaisia.

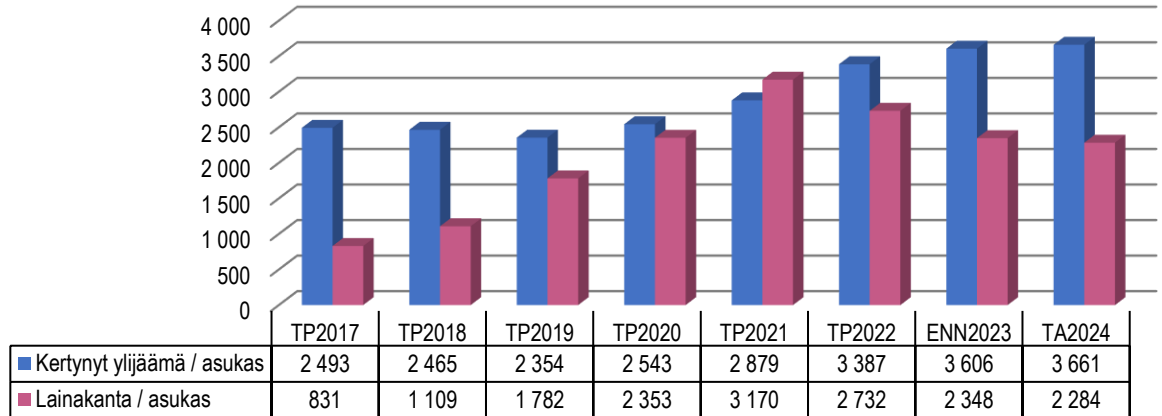
Tunnusluku vuosikate/poistot kertoo vuosikatteen osuuden poistojen kokonaismäärästä. Talous on kestävällä tasolla ilman lisälainanottoa, jos vuosikate riittää kattamaan poistot kokonaisuudessaan eli tunnusluku on 100 % tai sen yli. Tilinpäätöksissä vuosilta 2015 – 2017 tämä toteutui, mutta tilinpäätöksissä 2018 - 2019 tunnusluku jäi alle 100 %:n. Tilinpäätöksissä 2020 – 2022 tulorahoitus toteutui verotulojen ja valtionosuuksien ansiosta hyvin, joten vuosikate ylitti poistot selkeästi. Ennusteen mukaan tunnusluku olisi edelleen selvästi yli 100 %:n vuonna 2023, mutta jäisi hieman alle 100 %:n vuonna 2024.

Omavaraisuusaste kertoo oman pääoman suhteesta koko pääomaan. Vuosien 2015 - 2017 hyvien tuloksien ansiosta omavaraisuusaste nousi. Vuosina 2018 - 2020 omavaraisuusaste hieman laski alijäämäisestä tilinpäätöksestä sekä lainamäärän kasvusta johtuen. Vuonna 2021 omavaraisuusaste hieman laski merkittävästä lainanotosta johtuen. Vuonna 2022 omavaraisuusaste nousi edelleen ylijäämän ja korkeiden lainanlyhennysten ansiosta. Myös vuonna 2023 omavaraisuusaste tulee todennäköisesti nousemaan, kun lainoja lyhennetään, eikä uutta lainaa tulorahoituksen toteutuessa tarvitse ottaa. Omavaraisuusasteeseen vaikuttavat myös muiden taseerien kehitys, joita ei budjetoida, joten ennustaminen on hieman epätarkempaa. Kriisikunnalla tunnusluku on alle 50 %.

Virtain kaupungilla on kertynyt ylijäämää per asukas 31.12.2022 tilanteessa 3 387 euroa. Kertyneen ylijäämän määrä on Manner-Suomen kuntiin verrattuna keskimääräistä tasoa (2 696 tilinpäätökset 2022) parempi.

Vuosien 2019 - 2021 aikana kokonaislainamäärä kasvoi investointien johdosta. Vuoden 2023 aikana lainaa ei tulla nostamaan, eikä lainaa nostettu myöskään vuonna 2022. Lainamäärä per asukas on Virroilla pitkään ollut alhainen, vuonna 2022 lainamäärä aleni 2 732 euroon/asukas huippuvuoden 2021 jälkeen, jolloin lainamäärä nousi 3 170 euroon/asukas. Vuoden 2022 tilinpäätösten mukaan lainamäärä per asukas on kunnissa keskimäärin 3 377 euroa/asukas (tilinpäätökset 2022). Talousarviovuoden ja taloussuunnitteluvuosien aikana lainoja lyhennetään merkittävästi, joten asukaskohtainen lainamäärä tulee alenemaan vaikkakin myös lisää lainaa joudutaan todennäköisesti nostamaan. Suunnitelmakauden lopulla tulee selviämään hyvinvointialueelle vuokrattavien kiinteistöjen jatkokäyttö ja tämän hetken tiedon mukaan niitä koskee siirtymäajan (3+1 vuotta) jälkeen yhtiöittämisvelvoite, mikä tulee heikentämään emokunnan taloutta merkittävästi. Myös mahdollisesti käytöstä poisjäävät kiinteistöt saattavat tuoda lisäsopeutuspainetta tulevien vuosien talouteen.

5.3 Toimintakatteen (=nettomenojen) kehitys

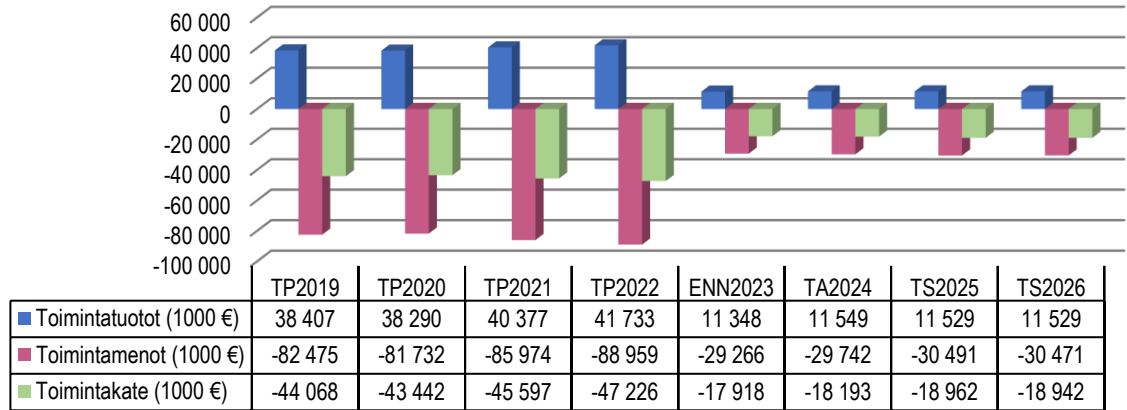
Toimintakatteella tarkoitetaan toimintatulojen ja –menojen erotusta. Toimintakatteen kehitykseen vaikuttavat asukasluvun muutos, väestön ikärakenteen kehitys ja tehtävien lisäykset sekä vähennykset. Tutkimusten mukaan toimintatulojen ja -menojen erotus, toimintakate, on parempi tapa arvioida talouden kehitystä tulevaisuuteen kuin yksittäisten toimintatulojen ja –menojen tarkastelu.

Toimintakatteen vuosittainen kehitys kertoo siitä, paljonko enemmän (tai vähemmän) kyseisenä vuonna palvelutuotannosta jää maksettavaksi verorahoituksella (verotulot + valtionosuudet). Vuodesta 2016 alkaen toimintakate on vuosittain kasvanut. Vuosina 2018 ja 2019 toimintakatteen kasvuun vaikuttavat osaltaan merkittävät kertaluonteiset purkukustannukset, mutta myös työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset ja kilpailukykysovimukseen liittyvien menoleikkausten päättyminen. Vuoden 2020 toimintakatteessa näkyy tasapainottamisohjelman toteuttaminen sekä aiempia vuosia vähäisemmät purkukustannukset. Vuosina 2021 ja 2022 kasvua aiheutti puolestaan erityisesti sosiaalipalvelujen (lastensuojelu sekä ikäihmisten palvelut) kasvu sekä panostukset ict-palveluihin. Vuonna 2023 toimintakate alenee merkittävästi, kun yli puolet talousarviosta siirtyi hyvinvointialueelle. Talousarviovuonna 2024 toimintakate jälleen kasvaa hieman. Toisaalta toimintamenot ovat kasvaneet edelläkin mainitun kustannustason nousun johdosta tietyissä kustannuslajeissa. Toimintamenojen kasvun pitäminen mallillisena on talouden kantokyvyn peruslähtökohta tilanteessa, jossa toimintatuotot eivät kasva, verotulokertymä kasvaa hitaasti ja valtionosuudet ovat tulevaisuudessa epävarmat.

Alla on kuvattu toimintakatteen kehitys vuodesta 2019 talousarviovuoteen 2024 saakka.

Toimintakatteen kehitys	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	ENN2023	TA2024
Toimintakate, 1000 €	-44 068	-43 442	-45 597	-47 227	-17 879	-18 193
Muutos %	3,0 %	-1,4 %	5,0 %	3,6 %	-62,1 %	1,8 %

Toimintatuottojen, -kuluja ja –katteen kehitys vuodesta 2019 alkaen.

Toimintatuotot suhteessa toimintakuluihin olivat tilinpäätöksessä 2022 noin 20,6 % (ilman Ruoveden vaikutusta). Tämän osan toiminnasta saatavilla tuloilla voidaan rahoittaa ja loppu on rahoitettava verorahoituksella. Toimintatuotoista merkittävä osuus vuoteen 2022 saakka muodostuu Ruoveden maksusuudesta sosiaali- ja terveyspalveluista, jolloin palvelutuotannon menojen muutos vaikuttaa suoraan maksusuuteen. Toimintamenot ovat viime vuosina kasvaneet väistöilakustannusten, purkukustannusten sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden menojen kasvun johdosta. Vuodesta 2023 alkaen menoihin ja tuloihin vaikuttaa sote-uudistus, jossa merkittävä osa toiminnasta on siirtynyt hyvinvointialueille. Vuonna 2023 toimintamenojen alenema on ennusteen mukaan noin 67 %, vuonna 2024 toimintamenojen ennustetaan kasvavan noin 1,6 % vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna. Kasvuun vaikuttaa kustannustason nousu erityisesti palkankorotusten johdosta.

5.4 Katsaus keskeisiin muutoksiin vuonna 2024 sekä taloussuunnitteluvuosiin

Talousarviovuosi 2024 on taloudelliselta kantokyvyltään vuoden 2023 ennustetta heikompi. Kantokykyä heikentää erityisesti verotulojen ja valtionosuuksien aleneminen vuoteen 2023 verrattuna menojen samalla kasvaessa. Elinvoiman lisäämiseen panostetaan edelleen muun muassa jatkamalla elinvoimapakettien toimenpiteitä sekä maksuttoman varhaiskasvatuksen tarjoamista. Verotulojen heikkenemiseen vaikuttaa vuoden 2023 kertaluonteisen ”verohännän” poisjäämisen lisäksi heikentyneet talousnäkymät. Valtionosuuksiin puolestaan vaikuttaa alentavasti sotesiirtolaskemien päivityksen vaikutus, kun siirtyneet kustannukset toteutuivat vuonna 2022 ennakoitua korkeampina. Menot kasvavat erityisesti henkilöstökulujen osalta palkankorotusten johdosta sekä kuljetuspalveluiden osalta. Toiminnalliset muutokset mahdollistavat palvelutuotannon säilyttämisen pääsääntöisesti ennallaan.

Kaupungin talousarvion kannalta vaikeimmin ennakoitavat erät ovat siirtyneet hyvinvointialueelle. Vuoden 2024 suunnitteluun tuo kuitenkin epävarmuutta organisatoristen muutosten toteuttaminen ja jalkautus.

Vuodelle 2024 toimintaan liittyy seuraavia organisatorisia tai muita muutoksia:

- 1 Nykyisen sivistyslautakunnan muuttuminen kasvatus- ja opetuslautakunnaksi yhden osastopäällikön alaisuuteen.
- 2 Kirjastopalveluiden sekä joukkoliikenteen (pl. koulukuljetukset) siirtyminen hyvinvointilautakunnan alaisuuteen.
- 3 Tukipalvelujen tuottaminen talous- ja tietohallintopalvelujen osalta Pirkanmaan hyvinvointialueelle ja Keiturin Sote Oy:lle päättyy loppuvuonna 2023, mikä vaikuttaa tukipalveluiden tehtäviin vuonna 2024
- 4 Valmistautuminen vuoden 2025 alusta voimaan tulevaan TE -uudistukseen jatkuu
- 5 Merikanto-opistolle rakennetaan uudet toimitilat kirjastolle

Haasteet taloussuunnitteluvuosina

Ennusteiden mukaan Virtain väestö on voimakkaasti ikääntyvää. Siitä huolimatta, että merkittävä osa kustannuksista tulee siirtymään hyvinvointialueille, on tulevana vuosina edelleen tärkeää houkutella kuntaan työikäistä väestöä, jotta alueen yrityksiin ja kunnan toimintoihin riittää työntekijöitä ja syntyvyys ei alenisi. Työikäisillä on myös suuri merkitys verotulojen kertymisen kannalta. Kuntien suurin haaste soten jälkeen on lapsimäärän romahdus. Tämä on uhka myös Virroilla. Koko maassa syntyvyys oli ennusteita alhaisempaa vuonna 2022. Nykyisessä valtionosuusjärjestelmässä 0 – 15 -vuotiaat ovat tuottavat suurimman valtionosuuden. Alentuneen syntyvyyden johdosta koulujen oppilasmäärät ja päivähoitoa tarvitsevien määrät tulevat edelleen alenemaan. Tämä aiheuttaa tarpeen opetustoimen ja varhaiskasvatuksen sopeuttamiseksi tarvetta vastaavalle tasolle. Oppilasmäärän aleneminen ja toisaalta väistötiloista aiheutuva kustannusten nousu näkyvät jo oppilaskohtaisten kustannusten voimakkaana kasvuna viime vuosina. Toimenpiteisiin on jo ryhdytty, mutta niitä tullaan tarvitsemaan edelleen, koska syntyvyys näyttää pysyvän yhä alhaisella tasolla, vaikka on hieman viime vuosina kohentunutkin. Vuosi 2022 oli ensimmäinen kokonainen vuosi ilman väistötiloja, mikä näkyikin oppilaskohtaisen kustannuksen hienoisena alenemisena, tosin luvut eivät ole laskentatavan muutoksen johdosta täysin vertailukelpoisia edellisiin vuosiin. Erityisesti henkilöstökulujen nousun ja oppilasmäärän alenemisen johdosta oppilaskohtaiset kustannukset eivät kokonaisuutena tule todennäköisesti alenemaan vuonna 2024.

Väestörakenteen vinoutuminen aiheuttaa myös sen, että verotulot tulevat väistämättä laskemaan, mikä korostaa menojen tasapainottamistarvetta.

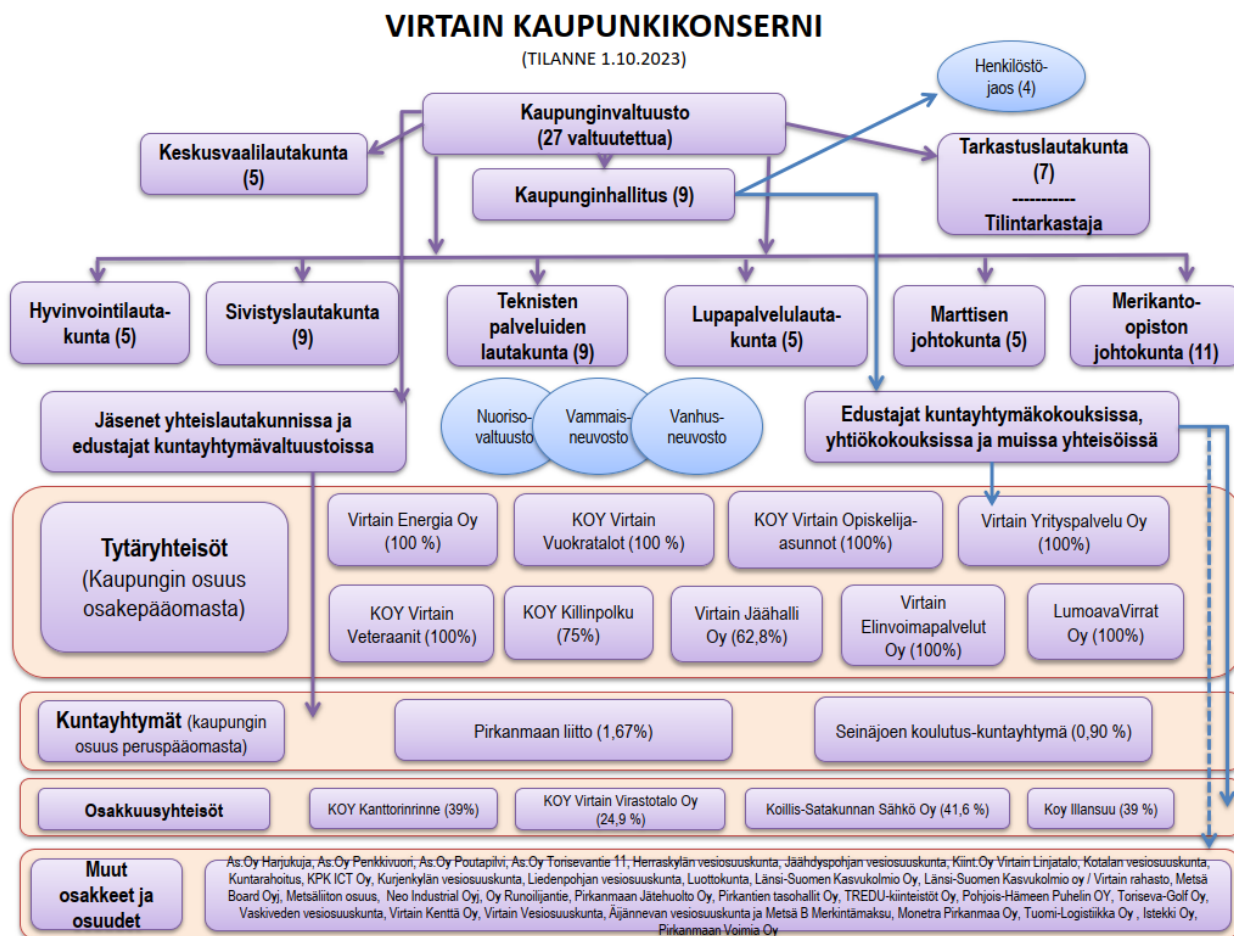
Suunnitteluvuoteen 2025 tulee vaikuttamaan TE-palvelujen siirto kuntiin 1.1.2025 alkaen. Muutos on tavoitteena toteuttaa kuntien näkökulmasta kustannusneutraalisti. Taloussuunnitelmassa vuodelle 2025 uudistus on huomioitu samansuuruisena toimintamenojen ja valtionosuuden lisäyksenä.

Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuokrattavien rakennusten osalta ei ole taloussuunnitelmassa oletettu tapahtuvan muutoksia vielä vuonna 2026. Vuosi 2026 on optiovuosi ja vuokraustoiminnan yhtiöittämisen oletetaan tapahtuvan vasta vuoden 2026 jälkeen. Vuokrattavien rakennusten taloudellinen vaikutus on merkittävä. Seuraavassa on esitetty vuoden 2026 taloussuunnitelma ilman hyvinvointialueelle vuokrattavia rakennuksia vuoden 2024 talousarvion mukaisesti. Laskelmassa on huomioitu rakennukset, jotka on kokonaisuudessaan vuokrattu.

(1 000 euroa)	TP2022	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026	2026 ilman sote- kiinteistöjä
Toimintatuotot	36 530	9 044	9 336	9 316	9 316	7 047
Toimintakulut	-83 730	-26 757	-27 359	-28 108	-28 088	-27 223
Toimintakate	-47 199	-17 713	-18 023	-18 792	-18 772	-20 177
Verotulot	25 565	14 397	13 702	14 056	14 331	14 331
Kunnallisvero	19 460	9 885	9 366	9 567	9 796	9 796
Kiinteistövero	1 978	2 083	2 261	2 270	2 270	2 270
Yhteisövero	4 127	2 429	2 075	2 219	2 265	2 265
Valtionosuudet	27 827	7 762	7 510	8 323	8 323	8 323
Rahoitustuotot ja -kulut	3 341	162	114	104	44	44
Vuosikate	9 534	4 607	3 303	3 691	3 926	2 521
Poistot ja arvonalentumiset	-6 850	-4 061	-3 513	-3 518	-3 518	-2 854
Satunnaiset erät	-9					
Tilikauden tulos	2 675	546	-211	172	407	-333
Tilinpäätössiirrot	224	224	224	224	224	150
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 899	770	13	396	631	-184

6 TYTÄRYHTIÖT JA LIIKELAITOS MARTTINEN

Kaupunki omistaa 100 % omistussuhteella Virtain Energia Oy:n, Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot, Kiinteistö Oy Virtain Veteraanit, Kiinteistö Oy Virtain Opiskelija-asuntolan, Virtain Yrityspalvelu Oy:n, Virtain Elinvoimapalvelut Oy:n ja LumoavaVirrat Oy:n. Lisäksi kaupungilla on 75 % omistusosuus Kiinteistö Oy Killinpolusta ja 62,8 % omistusosuus Virtain Jäähalli Oy:stä. Virtain kaupungin konserni on kuvattu alla olevassa kaaviossa vuoden 2023 lokakuun tilanteen mukaan. Vuonna 2024 Virtain Yrityspalvelu Oy tulee lakkaamaan jakautumisen seurauksena ja sen toiminta siirtyy Virtain Elinvoimapalvelut Oy:lle ja LumoavaVirrat Oy:lle. Vuoden 2023 alussa Keiturin Sote Oy:n osakkeet ovat siirtyneet Pirkanmaan hyvinvointialueen omistukseen ja Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on purkautunut.

6.1 Kaupunkikonsernin tavoitteet

Valtuusto linjaa **kuntastrategiassa** kunnan omistajapolitiikan. Konserniyhtiöillä on aina jokin kunnan toimintaan liittyvä strateginen tavoite ja ne toteuttavat kunnan kokonaisuutun perustuen tuloksellisesti omistajan tavoitteita. Kokonaisedun määrittelyä selkeyttää se, että valtuusto kuntastrategiaa ja siihen liittyvää omistajapolitiikkaa koskevassa päätöksenteossään selkeästi määrittää ne pitkän aikavälin tavoitteet, joita kunnalla on omistuksiinsa liittyen.

Virtain kaupungin konsernin talousarviotavoitteiden lähtökohtana on kaupunginvaltuuston 13.12.2021 hyväksymä kaupunkistrategia ja siitä johdetut tavoitteet omistajan näkökulmasta. Virtain kaupungin strategian Onnistu Virroilla- Tiekartta tulevaisuuteen kivijalat ovat henkilöstö ja talous. Strategian teemana on:

*Meillä eletään turvallista ja onnellista arkea hienojen luonnonmaisemien keskellä.
Tärkeintä meille on ihmisten, yritysten ja ympäristön hyvinvointi!*

VISIO 2030 Virrat on hyvinvoiva ja elinvoimainen kaupunki

MISSIO Väkiluvun kehitys vuoteen 2030 mennessä positiiviseksi

Omistajapolitiisissa linjauksissa on asetettu tavoitteita konserniyhtiöille.

Seuraavassa on asetettu taloudellisia tunnuslukutavoitteita kuntakonsernille keskeisten tunnuslukujen osalta. Vuodesta 2023 alkaen konsernin tunnusluvuissa tulee tapahtumaan muutosta Pirkanmaan sairaanhoitopiirin purkautuessa ja jäädessä pois konsernitilinpäätöksestä. Viime vuosien tilinpäätöksissä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin osuus konsernin veloista on noin 22 - 24 %. Tavoitteet on asetettu perustuen tilinpäätökseen 2022, emokaupungin talousarvioon sekä konserniyhtiöiden talousarvioihin.

Konsernille asetetut tavoitteet	TP2022	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Konsernin toimintatulot / toimintamenot %	55,3 %	> 40 %	> 40 %	> 40 %
Konsernin vuosikate % poistoista	166,0 %	> 100 %	> 100 %	> 100 %
Konsernin omavaraisuusaste %	56,1 %	> 55 %	> 55 %	> 55 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus %	44,3 %	< 50 %	< 50 %	< 50 %
Konsernin korolliset lainat/asukas, euroa	4 828 €	< 5 000 €	< 5 000 €	< 5 000 €

6.2 Virtain Energia Oy

Kuntalain 2 a §:n mukaan kunnan hoitaessa 2 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Tehdyn arvon perusteella kaupungin tuli yhtiöittää kaukolämpöliiketoiminta sekä teollisuuskiinteistöjen vuokraustoiminta.

Virtain kaupunginhallitus on kokouksessaan 1.6.2015 188 § perustanut lämpölaiteosliiketoiminnan yhtiöittämistä varten kaupungin 100 % omistaman Virtain Energia Oy:n. Yhtiön hallitukseen on valittu kolme jäsentä ja yhtiön toimitusjohtajaksi Virtain kaupungin maanrakennusmestari 1.6.2017 alkaen toistaiseksi voimassaolevalla sopimuksella.

Virtain Energia Oy on tuottanut vuodesta 2016 alkaen kaukolämpöliiketoiminnan kaupungilta vuokraamissaan toimitiloissa ja kaukolämpöverkossa. Yhtiön liikevaihto on noin 2,3 miljoonaa euroa, josta 0,5 miljoonaa euroa kaupungin tilojen lämmityksestä. Vuodelle 2023 päätettiin 6 % suuruisesta korotuksesta kaukolämmön hintaan kiinteiden polttoaineiden ja sähköenergian noususta johtuen. Sähkökustannukset eivät nousseet pahimpien skenaarioiden mukaan, joten vuodelle 2024 ei ole tarpeen tehdä hinnankorotuksia, vaikka polttoaineiden hinnat nousvatkin vuodelle 2024 turvetta lukuunottamatta. Yhtiön budjetoitu tulos ennen veroja on 51 800 euroa.

Vuoden 2024 aikana on tarkoituksena uusia Kattila K3:n kiertokaasukanavisto sekä tehdä autotallilaajennus ja korjaamotilan katon peruskorjaus. Investoinneissa on lisäksi varauduttu uusien liittymien rakentamiseen sekä mahdollisiin ennalta arvaamattomiin peruskorjauksiin. Vuosille 2025 – 2027 on tulossa merkittäviä investointeja liittyen mm. Nallelan uuteen varalämpökeskukseen, Sampolan uuteen lämpölaitokseen sekä linjojen uusimiseen. Investointien ajoittumiseen vaikuttaa mm. Nallen kauppapattien alueen rakentuminen.

Mittari	Tavoite 2024
Tilikauden tulos	≥ 40 000
Lämmön toimitusvarmuus	Ei merkittäviä häiriöitä lämmöntoimituksessa
Uusien liittymien määrä	≥ 3

6.3 Virtain Yrityspalvelu Oy

Virtain Yrityspalvelu Oy toimii vuokraten teollisuustiloja yrityksille. Hallitus koostuu seitsemästä jäsenestä ilman varajäseniä. Virtain Yrityspalvelu Oy:n toimitusjohtajana on toiminut 1.12.2020 alkaen Ari Juvakka, hän toimii myös Virtain Elinvoimapalvelut Oy:n, Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalojen ja Kiinteistö Oy Virtain opiskelija-asuntoloiden toimitusjohtajana.

Yhtiöllä on omistuksessaan kaksi vuokrattavaa teollisuusrakennusta ja huvilarakennus. Lisäksi yhtiö välivuokraa edelleen kolmea kaupungin omistamaa rakennusta. Aiemmin välivuokratut kaupungin omistamat teollisuusrakennukset siirrettiin Virtain Elinvoimapalvelut Oy:lle 1.1.2022 alkaen. Virtain Yrityspalvelut Oy:n jakautuminen on tarkoitus panna täytäntöön 31.1.2024, jonka seurauksena yhtiön teollisuus- ja tuotantorakennusten rakentamiseen ja vuokraamiseen liittyvä toiminta siirtyy Virtain Elinvoimapalvelut Oy:lle muun pääosin matkailua tukevan toiminnan siirtyessä vuonna 2023 perustetulle LumovaVirrat Oy:lle. Viime vuosina yhtiön talous on kehittynyt myönteisesti ja yhtiö on tehnyt vuosittain positiivisen tuloksen, myös vuonna 2023 yhtiön tulos on muodostumassa positiiviseksi. Yhtiön tilat ovat 100 %:sesti vuokrattuna. Koska yhtiö purkautuu jakautumisen seurauksena vuonna 2024, sille ei aseteta tavoitteita vuodelle 2024.

6.4 Virtain Elinvoimapalvelut Oy

Virtain Elinvoimapalvelut Oy on rekisteröity 15.11.2021 ja yhtiön toiminta on alkanut 1.2.2022 alkaen, kun Virtain kaupungin omistuksessa olleet kolme teollisuus- ja tuotantokäytössä olevien rakennusten siirrettiin yhtiölle noudattaen liiketoimintasiirron periaatteita. Vuonna 2024 yhtiölle siirtyy Virtain Yrityspalvelu Oy:n aiemmin harjoittama teollisuus- ja tuotantorakennusten rakentamiseen ja vuokraukseen liittyvä toiminta. Virroilla on tarve uuden teollisuus- tai vastaanottohallin rakentamiselle. Yhtiö on käynnistänyt uuden vastaanottohallin suunnittelun ja rakentaminen on tarkoitus aloittaa vuonna 2024.

Mittari	Tavoite 2024
Tilikauden tulos	≥ 20 000
Vuokrausaste	100 %
Uuden hallihankkeen käynnistäminen	Rakentamisen aloittaminen vuoden 2024 aikana

6.5 Kiinteistö Oy Virtain Vuokratalot

Kiinteistö Oy Virtain Vuokrataloilla on lokakuussa 2023 yhteensä 233 vuokrattavaa huoneistoa neljästätoista kiinteistössä. Vuokrausaste on 18.10.2023 tilanteessa hieman edellisvuotta alhaisempi ollen n. 80,7 % (ed. vuonna 88,4 %). Vuokrausastetta alentaa muuttoliikkeen lisäksi ikärakenteeseen liittyvä siirtymä mm. asumispalveluiden piiriin. Yhtiöllä on lisäksi tyhjillään Koivulantie 2:ssa sijaitseva tyhjillään oleva kerrostalo, jota ei ole huomioitu vuokrausasteen laskennassa. Vuonna 2023 yhtiö on toteuttanut huoneistojen saneerausohjelmaa sekä tyhjillään olevan Koivulantie 2:n peruskorjausta joiden toteuttamiseen Virtain kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2022 sijoittaa yhtiön sijoitetun vapaan pääoman rahastoon 1 miljoonaa euroa. Saneeratut huoneistot on saatu hyvin vuokrattua ja Koivulantie 2:n remontin odotetaan valmistuvan vuoden 2023 lopulla.

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu nykyisellä vuokratasolla. Koivulantie 2 on huomioitu talousarviossa 50 %:n vuokrausasteella. Hoitokulujen odotetaan alenevan vuonna 2024, koska asuntojen korjauskulujen oletetaan ale-

nevan olennaisesti. Muut kulut puolestaan nousevat Koivulantie 2:n käyttöönoton myötä. Tulostavoitteena vuodelle 2024 on ylijäämäinen tulos. Yhtiön rahoitus tilanne on ollut tiukka ja yhtiö on sopinut Valtiokonttorin kanssa lyhennysvapaista. Samassa yhteydessä Virtain kaupunki on hyväksynyt, että yhtiön III-sijaislainoille ei peritä korkoa laina-ehtojen muutosaikana. Vuonna 2023 on selvitetty vaihtoehtoja kaupungin omistamien vuokra-asuntojen siirrosta Kiinteistö Oy Virtain Vuokrataloille. Siirto on tarkoitus toteuttaa vuoden 2024 aikana.

Mittari	Tavoite 2024
Voitto / tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	≥ 20 000
Vuokrausaste	90 %

6.5.1 Linjatie 1 ja Linjatie 5

Linjatie 1 ja 5 vuokrataso pidetään ennallaan. Vuokraustilanne on kummassakin pysynyt hyvällä tasolla. Vuokrausaste 18.10.2023 oli Linjatie 1 osalta 94 % (tyhjänä yksi asunto) ja Linjatie 5 osalta 100 %. Vuotta aiemmin tilanne oli sama.

Kaikista kohteista tehdään evl:n mukaiset maksimipoistot.

6.6 Kiinteistö Oy Virtain Opiskelija-asuntolat

Opiskelijoiden määrän väheneminen viime vuosina on johtanut siihen, että tarjontaa on selvästi kysyntää enemmän. Vuonna 2024 Virroilla jatketaan runsasta ja monipuolista tapahtumatarjontaa. Virtain keskustassa haaste on majoituspaikkojen vähäisyys. A- ja C- rakennukset on vuokrattu toimintaa harjoittavalle yritykselle ympärivuotisesti 16.8.2021 alkaen. Yritys vuokraa asuntoja sekä lyhyt- että pidempiaikaiseen tarpeeseen. Asuntoja on tarjolla edelleen myös opiskelijoille. Vuonna 2020 hyväksytyn elinvoimapaketin mukaista tukea opiskelijoiden asumiseen esitetään talousarviossa jatkettavaksi myös vuonna 2024.

Kiinteistö Oy Virtain opiskelija-asuntolat on ajautunut taloudellisiin vaikeuksiin opiskelija-asuntolan haasteellisen tilanteen vuoksi. Toimintavaihtoehtoja on kartoitettu yhdessä kaupungin ja yhtiön hallinnon kanssa sekä neuvoteltu Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen sekä Valtiokonttorin kanssa eri vaihtoehdoista. Vuoden 2023 alusta alkaen B-rakennus on ollut vuokrattuna Pirkanmaan hyvinvointialueelle kolmen vuoden vuokrasopimuksella, joka sisältää lisäksi yhden optiovuoden. Vuokrasopimusten mukaan vuokralaiset vastaavat sähkö-, vesi- ja lämmityskustannuksista. A- ja C -rakennusten osalta selvitetään edelleen rakennusten mahdollista myyntiä sekä tervehdyttämistä vaihtoehtoja. Yhtiön talouden tervehdyttämistoimenpiteiden johdosta se ei ole tarvinnut avustusta kaupungilta vuonna 2023. Lainanlyhennykset tulevat kuitenkin tulevaisuudessa nousemaan, joten toiminnan jatkua muutoin nykyisellään, yhtiö tulee todennäköisesti tulevaisuudessa jälleen tarvitsemaan avustusta kaupungilta lainanlyhennysten kattamiseen. Myös rakennusten korjaustarpeet tuovat haastetta tulevien vuosien talouteen.

Mittari	Tavoite 2024
Tilikauden tulos	≥ 0
Avustustarve kaupungilta	0

6.7 Kiinteistö Oy Virtain Veteraanit

Kiinteistö Oy Virtain Veteraanit hallinnoi 15 huoneistoa ja vuokrausaste lokakuussa 2023 lopussa on 100 %.

Vuokria korotettiin vuoden 2023 alusta alkaen 0,20 €/m². Vuodelle 2024 ei ole suunniteltu vuokrankorotuksia. Keskimääräinen neliövuokra on 7,90 €/kk. Remontoitujen huoneistojen osalta on päätetty, että neliövuokra on korkeampi, mikäli vuokralaiseksi valitaan ei-sotaveteraaneja tai heidän puolisoitaan.

Korjaukset on tehty tulorahoituksella. Kiinteistö Oy Virtain Veteraanien taloudellinen tilanne on hyvä. Yhtiön tulee säilyttää taloustilanne hyvällä nykytasolla.

Mittari	Tavoite 2024
Tilikauden tulos	≥ 0
Vuokrausaste	95 %

6.8 Kiinteistö Oy Killinpolku

Kiinteistö Oy Killinpolku hallinnoi 15 huoneistoa ja vuokrausaste oli syyskuun lopussa n. 73 % (ed. vuosi 73 %). Virtain kaupunki omistaa yhtiöstä 75 % ja Suominen Oyj 25 %.

Yhtiön tulos on viime vuosina ollut negatiivinen johtuen vuokrausasteen alhaisuudesta. Yhtiö on tehnyt viime vuosina toimenpiteitä käyttömenojen alentamiseksi, mikä ei ole kuitenkaan riittänyt nostamaan tulosta positiiviseksi. Yhtiön vuoden 2024 talousarvio on n. -14 091 euroa tappiollinen. Tuloksen ennakoidaan heikkenevän hoitokulujen kasvun johdosta. Käyttömenojen kasvu aiheutuu pääosin lämmityskustannusten kasvusta. Yhtiön oma pääoma on painunut negatiiviseksi tilinpäätöksessä 2020. Valtiokonttorin vuonna 2002 tekemän vapaaehtoisen velkasaneeraus päätöksen mukaisesti yhtiön omistajien tulee tarvittaessa avustaa yhtiötä siten, että hoitokate pysyy riittävällä tasolla. Virtain kaupunki antoi yhtiölle vuonna 2022 takautuvasti avustuksena vuodesta 2002 alkaen saneerausohjelman hoitokatteen toteutumiseen vaadittavan summan, n. 46 000 euroa. Yhtiöllä on loka-kuussa 2023 tyhjillään neljä huoneistoa, joista kaksi tarvitsee täysremontin ja kaksi pintaremontin. Yhden asunon pintaremontin yhtiö kykenee tekemään omalla rahoituksella vuonna 2022 saadun avustuksen turvin, mutta muiden remontointi edellyttäisi 60 000 – 70 000 euron avustusta kaupungilta.

Mittari	Tavoite 2024
Tilikauden tulos	≥ 0
Vuokrausaste	> 60 %

6.9 Virtain Jäähalli Oy

Kaupunki omistaa Virtain Jäähalli Oy:stä 62,8 % tavoitteenaan turvata edellytykset aktiiviseen harrastustoimintaan. Virtain Jäähalli Oy:lle asetettuna tulostavoitteena on selviytyä käyttömenoista sekä lainojen lyhennyksistä omalla tulorahoituksella. Yhteistyö- ja avustussopimus kaupungin ja yhtiön välillä on tarkastettu vuonna 2012. Sopimuksen päivittäminen on ollut suunnitteilla viime vuosina.

Jäähalliin on tarve hankkia joustokaukalo, joka mahdollistaisi hallin käytön laajemmin jääkiekkjoukkueiden harjoittelussa ja lisäksi siten hallin käyttöastetta. Kaupunki omistaa nykyisen kaukalon. Joustokaukalon hankintaa on valmisteltu yhdessä yhtiön, kaupungin sekä Virtain Kiekko-Karhujen kanssa. Yhtiölle on myönnetty valtionavustusta joustokaukalon rakentamiseen, joka on voimassa vuoden 2024 loppuun saakka. Virtain kaupungin vuoden 2023 talousarvioon on varattu 60 000 euron avustusraha joustokaukalon toteuttamiseen. Kohonneiden kustannusten johdosta joustokaukaloa ei ole ollut mahdollista toteuttaa vuoden 2023 aikana. Yhtiö on lisäksi

selvittänyt mahdollisuuksia energiatehokkuuden lisäämiseen, jonka avulla saataisiin kustannussäästöjä. Hankkeen toteuttaminen edellyttäisi avustusta kaupungilta.

Yhtiön tilinpäätökset 2015 - 2019 ovat olleet lievästi tappiollisia, mutta yhtiö on kyennyt selviytymään käyttämönoista ja lainanhoitokuluista tulo-rahoituksella. Vuonna 2020 tappio syveni koronaepidemian johdosta, toiminta jouduttiin lopettamaan enneaikaisesti keväällä 2020. Poikkeukselliset tapahtumat vuonna 2020 ovat heikentäneet myös yhtiön maksuvalmiutta. Yhtiön henkilökunta on siirtynyt 1.5.2019 alkaen kaupungin palvelukseen osaksi liikuntapaikkojen hoitoa. Yhtiö ostaa kiinteistön ja jään hoitoon liittyvät palvelut kaupungilta millä pyritään tehostamaan toimintaa kysyntää vastaavaksi. Vuoden 2023 osalta sähkön hinnan merkittävä kasvu on tuonut haasteita yhtiön talouteen.

Vuoden 2024 talousarvio perustuu 900 tunnin jääajan myyntiin (vuosi 2022 tot n. 740 h). Harrastajien lisäksi opetustoimien käyttöön on budjetoitu 150 h, minkä lisäksi on budjetoitu energia-avustusta kaupungilta. Virtain kaupungin avustus on talousarviossa 2024 ennallaan. Virtain kaupungin liikuntasihteeri on aloittanut Virtain Jäähalli Oy:n toimitusjohtajana 1.6.2019 alkaen toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella.

Taloudellisen tilanteen parantamiseksi yhtiön tulisi löytää keinoja tulojen lisäämiseen, koska nykyinen käyttö ja siitä muodostuva tulovirta ei riitä kattamaan käyttökustannuksia sekä lainanhoitokuluja etenkin, kun sähkön hinta on noussut.

Mittari	Tavoite 2024
Tilikauden tulos	≥ 0
Myyty jääaika	≥ 900 h

6.10 LumoavaVirrat Oy

LumoavaVirrat Oy on perustettu 9.6.2023 vastaanottavaksi yhtiöksi Virtain Yrityspalvelu Oy:n jakautumisessa. Yhtiön toimialana on matkailuelinkeinon kehittäminen Virtain kaupungin alueella sekä elinvoimaa tukevien tapahtumien järjestäminen. Yhtiölle tulee siirtymään Virtain Yrityspalvelu Oy:n matkailua tukeva toiminta sisältäen mm. Rantaterassin, Nurminiemen huvilan ja vanhan Inkan kiinteistön vuokraamisen. Yhtiö tuo lisää vaihtoehtoja kaupungin omistamien matkailuun liittyvien maa-alueiden ja rakennusten kehittämiseen jatkossa.

Mittari	Tavoite 2024
Tilikauden tulos	≥ 0
Toiminnan kehittämissuunnitelma	Suunnitelma laadittu

6.11 Osakkuusyhteisöt

Kaupungin osakkuusyhtiöt ovat Kiinteistö Oy Virtain Virastotalo (omistus 25,40 %), Koillis-Satakunnan Sähkö Oy (omistus 41,2 %), Kiinteistö Oy Illansuu (omistus 39 %) ja Kiinteistö Oy Kanttorinrinne (omistus 39 %).

Koillis-Satakunnan Sähkö Oy on osakkuusyhteisöistä merkittävin. Yhtiön maksaman osingon taso on pysynyt vakaana. Vuonna 2023 osinko kaupungille oli 174 537 euroa (234 135 euroa vuosina 2021 ja 2022). Yhtiö on vuonna 2022 kilpailutuksen perusteella valittu Virtain kaupungin sähkötoimittajaksi. Yhtiö on sijoittanut Fennovoiman Hanhikiven ydinvoimalaitoksen rakentamishankkeeseen Katternö Kärnkraft Oy Ab:n kautta. Sijoitus on alaskirjattu vuonna 2022, josta on aiheutunut yhtiölle noin 3,6 miljoonan euron tappio. Kihniön kunta on nostanut

Pirkanmaan käräjäoikeudessa kanteen yhtiön yhtiöjärjestyksen muuttamisesta lunastushinnan osalta. Pirkanmaan käräjäoikeus on antanut asiassa tuomion 20.9.2023, jossa Kihniön kunnan nostama kanne on hylätty. Kihniön kunnanhallitus on päättänyt valittaa tuomiosta hovioikeuteen.

6.11 Liikelaitos Marttinen

Liikelaitos Marttinen on Marttisen saaren kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä toimiva nuoriso- ja matkailukeskus. Keskukseen toiminta on pääosin suunnattu nuorille. Marttisen ensisijaisena tehtävänä on toimia nuorisolain (1285/2016) mukaisena valtionapukelpoisena nuorisokeskuksena ja toteuttaa nuorisokeskuksille lainsäädännössä (nuorisolaki sekä asetus nuorisotyöstä ja –politiikasta 211/2017) määritellyjä tavoitteita ja tehtäviä.

Keskukseen pääasiallisena nuorisotyön ympärivuotisena tehtävänä on tarjota nuorille ohjattua seikkailu-, luonto-, ympäristö-, kulttuuri- tai leiritoimintaa. Nuorisokeskuksen nuorisotyö edistää nuorten kansainvälistymistä ja kestävää kehitystä. Keskukseen nuorisotoiminta on yleishyödyllistä ja keskuksen mahdollinen ylijäämä käytetään nuorisotyön kehittämiseen sekä nuorisotyön käytössä olevien infrastruktuurien ylläpitoon ja kehittämiseen. Nuorisotoiminnan menoihin saadaan valtionavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Marttinen tuottaa myös Virtain kaupungin nuorisotoimen palvelut kaupungin siihen tarkoitukseen myöntämällä avustuksella.

Marttisen kokous- ja juhlatalo toiminta (elinkeinotoiminta) tukee keskuksen nuorisotoimintaa. Elinkeinotoiminta on eriytetty keskuksen kirjanpidossa.

Erillinen tulosalue on myös Perinne kylä, perinnepohjainen kulttuurimatkailualue, jossa on kolme museota sekä useita muita museaalisesti ja paikallishistoriallisesti arvokasta rakennusta. Osa rakennuksista on vuokrattu matkailua palvelevan yritystoiminnan käyttöön. Kaupunki avustaa Perinne kylän toimintaa.

Talousarviovuosi 2024

Marttisen ydintoimintaa on perusnuorisotoiminta (leirikoulut, rippileirit, järjestöjen leirit, muu nuorisotoiminta) ja kuten aikaisempinakin vuosina se muodostaa suurimman osan Marttisen käyttöpäivistä. Sosiaalisen nuorisotyön (Nuotta-valmennus) merkitys ja kysyntä ovat edelleen vahvoja. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadun avustuksen myötä aloitimme vuoden alusta perhetoiminnan hankkeen, jolla vahvistamme yhteistyötä perhetyötä tekevien järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa sekä luomme uusia palveluita. Asiakaskäyttäytymisen muutos on jäänyt pysyväksi ja aikaikkuna varauksille on lyhentynyt merkittävästi. Samoin palvelujen vaatimustasot mm. monimuotoisuuden, ekologisuuden ja laadun osalta ovat nousseet. Kansallisen taloustilanteen kehittyminen niin yritysten kuin yksityisten kansalaisten osalta sisältää paljon epävarmuustekijöitä. Euroopan keskuspankin koronnostot vaikuttavat suoraan mm. asuntovelallisiin, mikä pienentää muihin palveluihin käytettävän rahan määrää. Kansainvälinen toiminta on hyvässä vauhdissa ja sen kehittyminen positiivisesti osaltaan auttaa kotimaan epävarmempaa tilannetta. Tavoitteena on edelleen vahvistaa tulorahoitusta ja kustannusten hallintaa kehittämällä myyntiä ja keskittymällä entistä vahvemmin omaan osaamiseen ja ydintoimintaan. Asiakastiedon keräys ja huomiointi toimintojen suunnittelussa, toimintaympäristön muutoksiin reagointi, prosessien selkeys, kustannustietous, vahva viestintä ja verkostoyhteistyö ovat tässä merkittävässä roolissa.

	TP2021	TP2022	31.8.2023 (arvio)	TA2024
Käyttöpäivät	13 149	19 366	17 600	20 000

Liikelaitos Marttiselle on asetettu 10 000 euron ylijäämäinen tulostavoite vuodelle 2024. Marttinen on toiminut liikelaitoksena 1.1.2006 alkaen. Talousarviossa huomioidaan Marttisen sitovat toiminnalliset tavoitteet, mutta talousarvion hyväksyy Marttisen johtokunta, ja se ei sisälly kaupungin omaan talousarvioon. Tämän hetken luonnos Marttisen talousarviosta on suositusten mukaisesti talousarvion liitteenä.

KÄYTTÖTALOUS, YHTEENVETO

KAUPUNGINVALTUUSTO	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	0	0
TOIMINTAMENOT	-115 233	-113 532
TOIMINTAKATE	-115 233	-113 532
TARKASTUSLAUTAKUNTA	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	0	0
TOIMINTAMENOT	-28 483	-29 777
TOIMINTAKATE	-28 483	-29 777
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	10 300	36 000
TOIMINTAMENOT	-26 370	-55 982
TOIMINTAKATE	-16 070	-19 982
HALLINTO- JA ELINVOIMAOSASTO	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	1 830 411	1 842 679
TOIMINTAMENOT	-4 736 483	-4 735 478
TOIMINTAKATE	-2 906 072	-2 892 799
KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	333 403	314 420
TOIMINTAMENOT	-12 640 074	-12 518 063
TOIMINTAKATE	-12 306 671	-12 203 643
MERIKANTO-OPISTO	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	446 550	499 859
TOIMINTAMENOT	-1 588 940	-1 699 948
TOIMINTAKATE	-1 142 390	-1 200 089
HYVINVOINTILAUTAKUNTA	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	6 530	24 700
TOIMINTAMENOT	-702 658	-1 376 470
TOIMINTAKATE	-696 128	-1 351 770
TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	8 720 384	8 831 673
TOIMINTAMENOT	-8 930 003	-9 212 923
TOIMINTAKATE	-209 619	-381 250
VIRTAIN KAUPUNKI YHTEENSÄ	TA2023	TA2024
TOIMINTATULOT	11 347 578	11 549 331
TOIMINTAMENOT	-28 768 244	-29 742 173
TOIMINTAKATE	-17 420 666	-18 192 842

7.1 KAUPUNGINVALTUUSTO

Kaupungin ylintä päätäntävaltaa kaupungin toiminnassa käyttää asukkaiden valitsema kaupunginvaltuusto. Valtuusto valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan neljän vuoden välien järjestettävillä kuntavaaleilla. Uusi valtuustokausi käynnistyi poikkeuksellisesti 1.8.2021, kun kuntavaaleja jouduttiin siirtämään koronaepidemian johdosta. Virtain kaupunginvaltuustossa on kaudella 2021–2025 yhteensä 27 valtuutettua, joiden määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun.

Kaupunginvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kaupunginvaltuuston tehtävät on määrätty kuntalain 14 §:ssä. Sen mukaan valtuusto päättää:

- 1) kuntastrategiasta;
- 2) hallintosäännöstä;
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
- 6) varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista;
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
- 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrättyistä asioista.

Talousarviovuodelle on budjetoitu kaupunginvaltuuston toiminnasta aiheutuvat menot. Kaupunginvaltuuston määrärahoista maksetaan mm. valtuutettujen kokouspalkkiot, tilojen käytöstä aiheutuvat vuokrat sekä mahdolliset valtuuston koulutus- ja seminaarikustannukset. Talousarvio 2024 on hieman pienempi kuin vuonna 2023. Kaupunginvaltuustolla ei ole tuloja.

Taloudelliset tavoitteet

KAUPUNGINVALTUUSTO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT						
TOIMINTAMENOT	-89 246	-115 233	-113 532	-1,5 %	-113 532	-113 532
TOIMINTAKATE	-89 246	-115 233	-113 532	-1,5 %	-113 532	-113 532

7.2 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunta on lakisäätöinen toimielin, jonka tulee toteuttaa sille vaalilaissa määritellyt tehtävät. Keskusvaalilautakunta vastaa valtiollisten vaalien, kuntavaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä.

Vuonna 2024 toimitetaan presidentinvaali ja europarlamenttivaalit.

Vaalien valmistelutöistä sekä ennakoäänestyksen ja varsinaisen vaalipäivän järjestelyistä vastaa keskusvaalilautakunta. Käytännön toimintaa hoidetaan kaupunginkansliassa. Valtio korvaa valtiollisissa vaaleissa osan kuntien vaalikustannuksista lukuun ottamatta alue- ja kuntavaaleja, joiden järjestämisestä valtio ei maksa korvausta kunnille. Hyvinvointialue vastaa aluevaalilautakunnan toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Kunnat vastaavat nykyiseen tapaan kuntien vaaliviranomaisten toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Jos kuntavaalien

kanssa samanaikaisesti toimitettavista aluevaaleista aiheutuisi kunnille ylimääräisiä kustannuksia, niistä vastaisi hyvinvointialue.

Taloudelliset tavoitteet

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	14 901	10 300	36 000		36 000	36 000
TOIMINTAMENOT	-19 086	-26 370	-55 982	112,3 %	-55 982	-55 982
TOIMINTAKATE	-4 184	-16 070	-19 982	24,3 %	-19 982	-19 982

7.3 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Arviointi- ja tarkastustoiminnan tavoitteena on varmistaa kaupunkikonsernin toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus sekä kuntalaisten etujen toteutuminen.

Kaupunginhallituksen sijaan tarkastuslautakunta valmistelee suoraan valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, kuten ehdotuksen tilintarkastajan valinnasta. Kuntalain 122.3 § momentti säätelee sitä, että tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa tilintarkastussopimuksen noudattamista ja tehdä valtuustolle ehdotus tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille, ottaen huomioon tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa antamat lausunnot.

Kuntalain 1.6.2017 uudistuksen myötä myös arviointia koskeviin tehtäviin tuli muutoksia. Sen lisäksi, että tarkastuslautakunnat arvioivat valtuuston talousarvioiden toteutumista kunnan ja kuntakonsernien asettamien toimintojen ja talouden toteutumien osalta, lautakunta arvioi myös sitä antaako toimintakertomuksessa esitetty selvitys riittävät tiedot valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta, ja siitä onko toteuttaminen ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2024 talousarvio on edellisten vuosien tasoa suurempi. Tarkastuslautakunnalla ei ole tuloja. Tilintarkastuspalvelut on kilpailutettu vuonna 2023 ja nykyinen sopimus kattaa vuoden 2023 tilintarkastuksen. Hyvinvointialueuudistus tuli voimaan 1.1.2023, joka muuttaa merkittävästi kunnan organisaatiota ja toimintaa.

Taloudelliset tavoitteet

TARKASTUSLAUTAKUNTA	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT						
TOIMINTAMENOT	-24 298	-28 483	-29 777	4,5 %	-29 777	-29 777
TOIMINTAKATE	-24 298	-28 483	-29 777	4,5 %	-29 777	-29 777

7.4 HALLINTO- JA ELINVOIMAOSASTO

Kaupunginhallitus johtaa, ohjaa ja koordinoi kaupungin päätöksentekoa, organisaation ja palveluiden suunnittelua ja kehittämistä sekä taloutta siten, että kaupunki kehittyä kaupungin toiminta-ajatuksen ja valtuuston määrittelemien tavoitteiden mukaisesti. Kaupunginhallituksessa on 1.8.2021 alkaneella valtuustokaudella yhdeksän jäsentä. Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii hallinto- ja elinvoimaosasto, joka jakautuu kahteen tulosyksikköön elinvoimapalveluihin sekä hallintoon ja talouteen. Osaston alaisuudessa toimii itsenäisenä lupaviranomaisena ja asiantuntijalautakunta lupa-palvelulautakunta, joka toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena rakennusvalvontaviranomaisena sekä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaisena ympäristönsuojeluviranomaisena.

Elinvoimapalveluihin kuuluvat kaupungin kehittäminen, viestintä ja markkinointi, elinkeino- ja työllisyyspalvelut, maankäyttö ja kaavoitus sekä rakennus- ja ympäristövalvonta.

Lakisääteiset maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut tuottaa Keuruun kaupunki isäntäkuntamallilla.

Vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle on siirtynyt kuntouttava työtoiminta ja tähän liittyvä työpajatoiminta. Nuorten työpajatoiminta on jäänyt kunnille rahoituksellisista syistä. Yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa sujuvien palveluiden järjestämiseksi on edelleen kehitettävä ja jalkautettava. Työllistämisen tehtävänä on tukea työmarkkinoille sijoittumista ja huolehtia pitkään työttöminä olleiden henkilöiden aktivointisuunnitelmien laatimisesta tai työllistää heidät. Kaupungin työllistämiseen kuuluu jatkossa palkkatukityöllistäminen, nuorten kuntouttava työtoiminta ja etsivä nuorisotyö. Vuoden 2025 alusta työllisyyspalvelut tulevat siirtymään kokonaan kunnille. Virtain kaupunginvaltuusto on tehnyt 23.10.2023 päätöksen osallistumisesta työllisyysalueeseen, jossa Tampereen kaupunki toimii palvelujen järjestäjänä.

Hallinnon ja talouden tulosyksikkö vastaa talous- ja tietohallinnon palveluista, asianhallinnan toimivuudesta sekä kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä.

Kaupunginkanslia vastaa kaupungin asianhallinnan toimivuudesta sekä hallinnon valmistelusta, joista keskeisimpinä tehtävinä ovat kaupungin kirjaamoon ja asiakaspalvelupisteen ylläpitäminen, kaupunginhallituksen ja -valtuuston valmistelu- ja toimeenpanotehtävät, kaupungin tietosuojan kehittäminen sekä vaalien järjestäminen keskusvaalilautakunnan ohjauksessa.

Tietohallinto johtaa, koordinoi ja kehittää koko kaupungin tietohallintoa sekä järjestää itse tai ostopalveluna kaikille asiakkailleen määritellyjä ICT-palveluja.

Taloushallinto vastaa kaupungin taloushallinnon tehtäväalueesta sisältäen palkanlaskennan, maksuliikenteen ja kirjanpidon. Taloushallinto vastaa mm. talousarvion ja tilinpäätöksen valmistelusta sekä kustannuslaskennan ja raportoinnin kehittämisestä.

Talousarviovuosi 2024

Elinvoimapaalvelut

Talousarviovuoden aikana elinvoimapaalvelujen toiminnan painopisteenä on varmistaa edellytyksiä väkiluvun vähenemisen pysäyttämiseen kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Painopisteenä ovat ”Onnistu Virroilla – brändin” kirkastaminen, työllisyysalueen valmisteluun osallistuminen, kaavoituksen kehittäminen eri alueilla. Virtain kaupungilla on käynnissä kolme tuulivoimaan liittyvää kaavoitushanketta sekä useita muita kaavahankkeita. Näiden osalta valmistelu jatkuu vuonna 2024. Myös muita kaavoitukseen liittyviä hankkeita on suunnitteilla ja vuosi 2024 tulee jatkumaan niiden osalta kiireisenä. Elinvoimapaketti sisältyy edelleen vuoden 2024 talousarvioon vauvarahan, opiskelija-avustuksen sekä työntekijöiden ja opiskelijoiden vuokrahuojennusten osalta. Vuoden 2023 alusta alkaen on elinvoimaa kehittävänä toimenpiteenä otettu käyttöön maksuton varhaiskasvatus, jonka avulla on mm. pyritty helpottamaan alueen yritysten työvoimantarvetta sekä houkuttelemaan uusia asukkaita. Maksutonta varhaiskasvatusta tarjotaan edelleen vuonna 2024. Kotihoidon kuntalisän pilotti on tarkoitus aloittaa elokuussa 2024.

Työllisyyspalvelut

Virtain kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa, joka jatkuu edelleen. TE-palvelut tulevat siirtymään kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alusta alkaen. Uudistuksen tavoitteena on nivoa työvoimapaalvelut osaksi kunnan elinvoimatyötä sekä tuottaa tehokkaampia ja saavutettavampia palveluita. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työvoiman saatavuutta ja työnhakijoiden nopeaa työllistymistä sekä lisää työ- ja elinkeinopaalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Uudistuksessa kuntien tulee muodostaa työllisyysalueita, joiden työvoiman määrä tulee olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työ-säkäynnin kannalta toimiva alue. Virtain kaupunki on päättänyt liittyä työllisyysalueeseen, jossa Tampereen kaupunki on isäntäkuntana. Virtain kaupunki osallistuu aktiivisesti työllisyysalueen valmisteluun. Valmistelua varten on myös perustettu Ruoveden kunnan kanssa yhteinen omavalmentajan määräaikainen virka.

Hallinto ja talous

Hallinnon ja talouden tulosyksikön toiminnan painopisteenä on kirjaamisprosessin ja asianhallinnan kehittäminen sekä tiedonohjaussuunnitelman kehittäminen vastaamaan sähköisen arkistoinnin vaatimuksia. Kaupunginkanslia osallistuu vuonna 2024 presidentinvaalien ja europarlamenttivaalien järjestämiseen, mikä aiheuttaa vaalien aikaan muun kehittämistyön jäämisen vähemmälle huomiolle.

Taloushallinnon osalta vuonna 2024 jatkuu yhä työ vuoden 2021 alusta alkaen tulleen automaattisen talousraportoinnin kehittäminen ja raportoitavan tiedon oikeellisuuden varmistaminen. Tiedon laadun parantaminen sekä digitalisaation lisääminen neljän kunnan yhteisen TalousDigi -hankkeen myötä, jonka toteutus kohdistuu pääosin vuosille 2023 – 2024. Taloushallinnossa työtehtävien siirtyminen hyvinvointialueelle on alkanut näkyä työkuormassa syksyllä 2023. Henkilöstöhallinnossa on vuoden 2023 lopulla tapahtunut henkilövaihdoksia, joissa on huomioitu riittävä siirtymäaika ja perehdyttäminen palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi. Vuonna 2024 jatketaan palkkahallinnon prosessien kehittämistä.

Tietohallinnon 2024 tavoitteena on laatia uusi tietohallintostrategia. Strategiatyö jakautuu toimialojen omiin tavoitteisiin mm. digitalisoinnin käyttöasteen parantamiseen. Tietohallinnon omiin kehittämiskohteisiin sisältyy mm. ICT-palvelutuotannon, tietoturvan ja jatkuvuussuunnittelun parantaminen. Tietohallinto on myös aktiivisesti mukana parantamassa taloushallinnon palveluita mm. ostolaskuprosessin kehittämistyöhön liittyen. Ostolaskuprosessin kehittäminen on osa digiseutu hanketta. Hanke päättyy 09/2024.

Soteuudistus on muuttanut talous- ja tietohallinnon tehtäviä vuoden 2023 aikana. Taloushallinnon osalta viimeiset siirtyneeseen toimintaan liittyvien palveluiden tuottaminen on päättynyt lokakuussa ja tietohallinnon osalta palveluiden tuottaminen hyvinvointialueelle tulee päättymään marraskuussa. Henkilöstön työtehtäviä tullaan edelleen

tarkastelemaan vuonna 2024 siten, että työkuorma jakautuisi mahdollisimman tasaisesti eri tehtävien välillä. Myös pysyvät virkamuutokset on tarkoitus päättää alkuvuodesta 2024.

Henkilöstön määrä ja muutokset (htv)

Tulosyksikkö	Henkilöstö 2024	Henkilöstö 10/2023
Elinvoimapaalvelut (ilman työllistettyjä)	11,9	12,4
Hallinto ja talous	*16,3	*17,3
Yhteensä	29,7	28,2

* sis. määräaikaisen talous- ja hankintasuunnittelijan, it-tukihenkilön, palkkasihteerin ja kirjanpitäjä/palkkasihteerin (yht. 3,8 htv)

Taloudelliset tavoitteet

HALLINTO- JA ELINVOIMA-OSASTO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	2 344 339	1 830 411	1 842 679	0,7 %	1 822 679	1 822 679
TOIMINTAMENOT	-4 742 999	-4 736 483	-4 735 478	0,0 %	-5 484 823	-5 464 623
TOIMINTAKATE	-2 398 659	-2 906 072	-2 892 799	-0,5 %	-3 662 144	-3 641 944
Poistot	-3 357 746	-731 308	-232 427	-68,2 %	-237 427	-237 427
Yli-/alijäämä	-5 756 405	-3 637 380	-3 125 226	-14,1 %	-3 899 571	-3 879 371

Onnistu Virroilla- Tiekartta tulevaisuuteen kivijalat ovat henkilöstö ja talous. Konsernistrategiassa koko kaupungin toiminnalle on vahvistettu seuraavat tavoitteet:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

Näistä johdetut sitovat kaupunginhallituksen tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet vuodelle 2024 ovat:

Strateginen tavoite	Operatiivinen tavoite v. 2024	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna
Onnistuva Virrat	Vahvistamme kaupungin brändiä	Onnistu Virroilla -kampanjan (elinvoimapaketti) kirkastaminen. Mediakampanja toteutettu
Kumppanien kanssa vahva Virrat	Vakiinnutettu yhteistyö Tredun ja TAMK:n kanssa	Toisen asteen tila-asiat ratkaistu vuonna 2024. Korkeakouluopiskelija- ja yritys yhteistyön lisääminen, mittari, yritysten osallistaminen; projektityöt yrityksiin, vähintään 10
	Autamme yrityksiämme menestymään ja luomme houkuttelevat puitteet uusille yrityksille	Luodaan käytännöt yritys kontaktien säännölliseen seurantaan ja kehittämiseen.

	Aktiiviset kylät	Tiivistetään kaupungin ja kylien yhteistyötä. Mittari: tapaamiset 2 kertaa vuodessa
Vastuullinen Virrat	Toimiva työllisyysalue ja lähipalvelujen turvaaminen vuoden 2025 alusta.	Olemme aktiivisesti mukana valmistelussa. Mittari: Virroilla lähipalvelupiste vuoden 2025 alusta.
	Pysymme mukana digitalisaation kehityksessä	Taloushallinnon digitalisaation lisääminen osana TalousDigi -hanketta. Mittari: automaation käyttöönotto ostolaskuprosessissa, tiliteiliöinnin käyttöönotto.
	Huolehdimme henkilöstön työhyvinvoinnista ja työssäjaksamisesta.	Säännölliset esimiestapaamiset (vähintään 3 krt/vuodessa), koko henkilöstön yhteinen koontuminen/koulutus Mittarit: Seuraavien Kunta 10 tulosten parantaminen: Työn imu, Työpaineet, Työnantajan suosittelu, Johtaminen Henkilöstösuunnitelma laadittu
Uudistuva Virrat	Marttisen saaren alueen kehittäminen	Marttisen yhtiöittämisen valmistelu. Mittari suunnitelma yhtiöittämisestä valmis vuonna 2024.
	Riittävä ja monipuolinen asuin- ja yritystonttitarjonta	Myydyt tontit (vähintään 5) Käynnissä olevien kaavoitushankkeiden edistäminen. Mittari: vähintään kolme hyväksyttyä kaavaa

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan tunnusluvut

	TP 2019	TP2020	TP2021	TP2022	TA2023	TA2024
Oikaisuvaatimusten määrä	1	0	2	1	0	0
Tukityöllistettyjen määrä	32	36	24	23	45	45
Perustetut uudet yritykset	15	25	35	23	20	20
Lopettaneet yritykset	34	31	32	22		
Työmarkkinatuen piirissä	100	113	123	108	<100	< 100
Rakennuslupapäätökset	79	-	135	210	100	150
Tuotetut palkkalaskelmat	17930	15 637	7 758	8 144	7 120	7120
Kirjanpitoventtien määrä	503 156	480 692	491 112	491 523	330 000	330 000

7.5 HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Vuoden 2023 alusta alkaen voimaan tulevassa sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyvät hyvinvointialueille. Kuntien järjestämisvastuulle jäävät kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palvelut sekä ympäristöterveydenhuollon palvelut. Virtain kaupungin perusturvalautakunta muutettiin hallintosääntömuutoksen mukaisesti vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointilautakunnaksi, jonka tehtävinä on

- kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja sen poikkihallinnollinen koordinointi
- osallisuuden lisääminen ja järjestöyhteistyö
- ehkäisevä päihdehuolto
- kotouttamisen edistäminen
- ympäristöterveydenhuollon koordinointi
- liikuntapalvelujen järjestäminen
- kulttuuripalvelujen järjestäminen
- kirjastopalvelujen järjestäminen
- palvelu- ja joukkoliikenne
- työterveyshuollon sopimuksen koordinointi

Hyvinvointilautakunnan esittelijänä ja osastopäällikkönä toimii hyvinvointijohtaja.

Talousarviovuosi 2024

Vuonna 2024 toiminta painottuu uuden toimielimen toiminnan käynnistymiseen ja aktiiviseen yhteydenpitoon hyvinvointialueen kanssa. Vuoden 2024 alusta alkaen hyvinvointilautakunnan alaisuuteen siirtyy sivistystoimen uudelleenorganisoinnin myötä kirjastopalvelut sekä joukkoliikenne.

Henkilöstön määrä ja muutokset

Tulosalue	Henkilöstö 2024	Henkilöstö 9/2023
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	1,5	2
Ehkäisevä päihdetyö	0,25	
Elintapaohjaus	0,25	
Kulttuurihyvinvointi	0,6	0,6
Liikuntapalvelut	0,6	0,6
Kirjastopalvelut	5,7	
Yhteensä	8,9	3,2

Taloudelliset tavoitteet

HYVINVOINTILAUTAKUNTA	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	0	6 530	24 700	278,3 %	24 700	24 700
TOIMINTAMENOT	0	-702 658	-1 376 470	95,9 %	-1 376 470	-1 376 470
TOIMINTAKATE	0	-696 128	-1 351 770	94,2 %	-1 351 770	-1 351 770
Poistot	0	0	-397		-397	-397
Tilikaudentulos	0	-696 128	-1 352 167	94,2 %	-1 352 167	-1 352 167

Onnistu Virroilla- Tiekartta tulevaisuuteen kivijalat ovat henkilöstö ja talous. Konsernistrategiassa koko kaupungin toiminnalle on vahvistettu seuraavat tavoitteet:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

Näistä johdetut sitovat hyvinvointilautakunnan tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet vuodelle 2024 ovat:

Strateginen tavoite	Tavoite 2024	Toimenpiteet/Mittarit
Onnistuva Virrat	Matalan kynnyksen palvelujen tuottaminen ja kehittäminen	Toimiva palveluliikenne Kotouttamista edistävien palveluiden järjestäminen
Kumppanien kanssa vahva Virrat	Aktiivinen järjestöyhteistyö ja Kohtaamispaikan käynnistyminen Yhteistyössä muiden toimitsijoiden kanssa	Kohtaamispaikan viikoittainen toiminta Säännölliset järjestötapaamiset
Vastuullinen Virrat	Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen poikkihallinnollisesti	Vuosittain raportointi valtuustolle Säännölliset terveyden edistämisen johtoryhmän kokoukset Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmallinen toiminta
Uudistuva Virrat	Hyvinvointia edistävien uusien palvelujen tarjoaminen	Toimialan vuosikalenteri Kävijämäärät Liikunta-aktiivisuuden seuranta Suomen Juhannuskaupunki-tavaramerkin kehittäminen

7.5.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulosalue

Tulosalue sisältää toimielimen hallinnon, kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sen poikkihallinnollisen koordinoinnin, osallisuuden lisäämisen ja järjestöyhteistyön, ehkäisevän päihdehuollon, kotouttamisen edistämisen sekä ympäristöterveydenhuollon ja työterveyshuollon koordinoinnin. Lisäksi vuodelle 2024 tulosalueelle on perustettu uutena ehkäisevän päihdetyön ja elintapaohjauksen kustannuspaikat.

Talousarviovuosi 2024

Talousarvio sisältää henkilöstökuluina hyvinvointijohtajan ja hyvinvointiohjaajan tehtävät. Hyvinvointiohjaajan palkkakulut ovat edelleen jaettu 50 % hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannuspaikalle sekä 25 % ehkäisevän päihdetyön ja 25 % elintapaohjauksen kustannuksiin. Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa isäntäkuntamallilla sopimuksen mukaisesti Keuruun kaupunki. Työterveyshuollon sopimus on sovittu Ratinan Terveys Oy:n kanssa 31.12.2024 saakka. Laadullisina tavoitteina on varmistaa lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnassa ja kehittää yhteistyö kolmannen sektorin kanssa säännölliseksi ja kuntalaisia palvelevaksi. Toimiva palveluliikenne tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuden säännölliseen asiointiin, jonka tavoitteena on myös lisätä osallisuutta ja sosiaalista pääomaa. Kuntalaisille tarjotaan monipuolisia matalan kynnyksen palveluita, jotka paitsi täydentää julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita, mutta myös edistää kuntalaisten hyvinvoinnin kokemusta,

lisää tasa-arvoa sekä ehkäisee syrjäytymistä. Tulosalueelle kuuluu myös palveluliikenne ja vuodesta 2024 alkaen myös aiemmin sivistystoimen hallintoon sisältynyt joukkoliikenne.

Taloudelliset tavoitteet

HYVINVOINNIN EDISTÄMI- NEN	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT		0	500		500	500
TOIMINTAMENOT		-448 545	-562 742	25,5 %	-562 742	-562 742
TOIMINTAKATE	0	-448 545	-562 242	25,3 %	-562 242	-562 242
Poistot						

7.5.2 Kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapalvelujen tulosalue

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on tarjota kuntalaisille monipuolisia hyvinvointia tukevia palveluita erilaisin kulttuurin keinoin. Kulttuuripalvelut tuottaa kulttuuripoliittisen ohjelman mukaisesti vuosittain erilaisia tapahtumia kuntalaisille, joista isompana juhannusaattona järjestettävä JuhannusVirrat -tapahtuma. Lisäksi kulttuuripalvelut vastaa Galleria Virinän kuukausittain vaihtuvista taidenäyttelyistä yhteistyössä paikallisten kulttuurialan toimijoiden kanssa. Virtain kaupunki on mukana kulttuurin alueellisessa kehittämishankkeessa Operaatio Pirkanmaa 2022–2024.

Liikuntapalveluiden tehtävänä on tuottaa kuntalaisille säännöllisiä matalan kynnyksen liikuntapalveluja, kuten ohjausta, neuvontaa ja erilaisia hyvinvointia tukevia liikuntatapahtumia ja interventoryhmiä. Lisäksi liikuntapalveluiden kautta järjestetään uimahallikuljetuksia viikoittain poissulkien koululaisten loma-ajat. Ulkoliikuntapaikkojen hoidosta vastaa tekninen toimi, mutta liikuntapalvelut huolehtii yhteistyössä niiden tarkastusten toteutuksesta kaksi kertaa vuodessa.

Kirjasto tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuksia kirjallisuuden, musiikin ja muun kulttuurin harrastamiseen sekä vapaa-ajan viettoon. Kirjasto pyrkii tukemaan opiskelua ja kansalaistaitojen ylläpitoa. Nämä tehtävät perustuvat kirjastolakiin ja -asetukseen. Palveluja pyritään tarjoamaan tasavertaisesti kaikille kuntalaisille. Yhteistyö Virtain ja Ruoveden osalta jatkuu yhteisen kirjastoauton merkeissä ja samoin yhteisen kirjastoautonkuljettajan voimin, jonka työajasta Virrat maksaa 70 %.

Laadullisina tavoitteina on kulttuuri- ja liikuntapalveluja kehittämällä tuottaa kuntalaisia palvelevia ja osallistavia matalan kynnyksen palveluita. Vuonna 2024 tavoitteena on kehittää poikkihallinnollisesti laajamittaisempi tavaramerkki Suomen Juhannuskaupungin ympärille, jolla on vaikutuksia myös kaupungin tunnettavuuteen ja jopa elinvoimaan.

Talousarviovuosi 2024

Taloudelliset tavoitteet

KULTTUURI-KIRJASTO JA LIIKUNTAPALVELUT	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT		6 530	24 200	270,6 %	24 200	24 200
TOIMINTAMENOT		-254 113	-813 728	220,2 %	-813 728	-813 728
TOIMINTAKATE	0	-247 583	-789 528	218,9 %	-789 528	-789 528
Poistot		0	-397		-397	-397
Yli-/alijäämä	0	-247 583	-789 925	219,1 %	-789 925	-789 925

7.6 KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Kasvatus- ja opetustoimi turvaa kaikille virtolaisille kasvatus- ja opetuslautakunnan toimialueen palvelujen korkean laatutason lainsäädännön edellyttämällä tavalla (perusopetus, lukiokoulutus, lasten päivähoito, kansalaisopisto). Lisäksi kasvatus- ja opetustoimi tukee ammatillisen ja korkeakoulukoulutuksen toimintaa paikkakunnalla. kasvatus- ja opetustoimi turvaa virtolaisille hyvän ja motivoivan oppimisympäristön peruskoulussa, toisen asteen opetuksessa sekä aikuisväestölle kansalaisopistossa.

kasvatus- ja opetustoimi jakautuu kuuteen tulosalueeseen, jotka ovat hallinto, koulutoimen hallinto, perusopetus, lasten päivähoito, lukiokoulutus sekä kansalaisopisto. Tilivelvollinen viranhaltija yhtenäiskoulun rehtori.

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut siirtyivät 1.1.2023 hyvinvointilautakunnan tehtäväksi. Kirjastotoimi siirtyy hyvinvointilautakunnan tehtäväksi vuoden 2024 alusta alkaen.

Henkilöstön määrä ja muutokset

Tulosalue	Henkilöstö 2024	Henkilöstö 10/2023
Hallinto ja opetustoimen hallinto	3	4
Perusopetus	72	74,5
Lukiokoulutus	7	6
Aikuiskoulutus/Kansalaisopisto	1	1
Kirjasto		5,4
Varhaiskasvatus	50	54,6
Yhteensä	133	145,5

Taloudelliset tavoitteet

OPETUS- JA KASVATUSLAUTAKUNTA	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	900 040	333 403	314 420	-5,7 %	314 420	314 420
TOIMINTAMENOT	-12 627 509	-12 640 074	-12 518 063	-1,0 %	-12 518 063	-12 518 063
TOIMINTAKATE	-11 727 469	-12 306 671	-12 203 643	-0,8 %	-12 203 643	-12 203 643
Poistot	-238 072	-238 517	-236 900	-0,7 %	-236 896	-236 896
Tilikaudentulos	-11 965 541	-12 545 188	-12 440 543	-0,8 %	-12 440 539	-12 440 539

Onnistu Virroilla- Tiekartta tulevaisuuteen kivijalat ovat henkilöstö ja talous. Konsernistrategiassa koko kaupungin toiminnalle on vahvistettu seuraavat tavoitteet:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

Näistä johdetut sivistyslautakunnan tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet vuodelle 2024 ovat:

Strategian kivijalka	Strategian tavoite	Toimenpiteet/mittarit 2024
Onnistuva Virrat	<u>Koulutoimi:</u> Monipuolinen kouluverkko: Sähköisten palvelujen kehittäminen <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> Palveleva ja kattava palveluverkko	<u>Koulutoimi:</u> TVT opetussuunnitelman jalkauttaminen Paperiset kaavakkeet sähköisiin palveluihin <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> Lasten päivähoitopaikat riittäviä ja monipuolisia, vapaa-aikatoimen palvelut monipuolisia
Kumppanien kanssa vahva Virrat	<u>Koulutoimi:</u> Yhteistyö: Aktiivinen yhteistyö koulujen välillä oppimisympäristöjen kehittämiseksi ja yhteiskäytön lisäämiseksi <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> yhteistyötä naapurikuntien ja kolmannen sektorin kanssa soveltuvin osin	<u>Koulutoimi:</u> Aktiivinen osallisuus hanketyöryhmässä yhteistyössä Yhtenäiskoulun, Virtain lukion, Tredun ja Merikanto-opiston kanssa <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> Palvelukonseptien laajuus suhteessa kysyntään
Vastuullinen Virrat	<u>Koulutoimi:</u> Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen: Kiusaamisen ehkäisy <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> Vastuu väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta oman toiminnan puitteissa	<u>Koulutoimi:</u> Laaditaan kuntakohtainen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma kaikkiin kunnan oppilaitoksiin <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> Asiakaskyselyt
Uudistuva Virrat	<u>Koulutoimi:</u> Kokeilut: Koulujen pedagogiikkaa kehitetään <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> Toimintatapojen uudistaminen lainsäädännön puitteissa	<u>Koulutoimi:</u> Opetussuunnitelman päivittäminen joustavan alkuopetuksen suuntaan <u>Varhaiskasvatus ja vapaa-aikatoimi:</u> Innovatiivinen ja motivoiva asennoituminen palvelutuotantoon

7.6.1 Hallinnon tulosalue

Talousarviovuosi 2024

Hallinnon palvelut sisältävät sivistyslautakunnan ja sivistystoimen johtajan sekä osaston yhteiset hallinnolliset menot (mm. ohjelmistojen päivitykset).

Taloudelliset tavoitteet

HALLINTO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	67 840	0	0		0	0
TOIMINTAMENOT	-196 551	-152 533	-71 700	-53,0 %	-71 700	-71 700
TOIMINTAKATE	-128 711	-152 533	-71 700	-53,0 %	-71 700	-71 700

7.6.2 Koulutoimen hallinto

Koulutoimen hallinnon talousalueelle kuuluvat henkilöstöresursseista yhtenäiskoulun rehtori, hallintosihteeri ja it-tukihenkilö, jotka palvelevat koko koulutoimen osastoa. Tulosalueelle kirjautuvat lisäksi kotikuntakorvausmenot sekä muut opetustoimen yhteiset kustannukset, kuten VESO-koulutusmenot.

Talousarviovuosi 2024

Laadullisena tavoitteena talousarviovuonna koulutoimen hallinnon keskeisin tavoite on kumppanien kanssa yhteistyössä vastuullisesti edesauttaa koulutusyhteistyötä eri oppilaitosten välillä. Koulutoimi osallistuu alueellisiin virallisiin ja epävirallisiin yhteistyöfoorumeihin tukien paikallista monipuolista koulutustarjontaa. Erityisenä painopistealueena koulutoimen hallinnolla on aktiivinen osallistuminen eri oppilaitosten tilasuunnitteluun Virroilla kuntalaisten koulutustarjonnan turvaamiseksi.

Taloudelliset tavoitteet

KOULUTOIMEN HALLINTO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	193 475	110 000	160 000	45,5 %	160 000	160 000
TOIMINTAMENOT	-461 190	-322 440	-314 223	-2,5 %	-314 223	-314 223
TOIMINTAKATE	-267 715	-212 440	-154 223	-27,4 %	-154 223	-154 223

7.6.3 Perusopetuksen tulosalue

Perusopetuksen tulosalue järjestää perusopetuksen lisäksi kouluilla tapahtuvan esiopetuksen ja sitä täydentävän varhaiskasvatuksen, sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille.

Talousarviovuosi 2024

Laadullisena tavoitteena talousarviovuonna perusopetuksen keskeinen tavoite on koulutoimen pedagoginen kehittäminen siten, että jo opetussuunnitelmaan sisältyvä tvt-opetussuunnitelma saadaan jalkautettua opetuksen osaksi. Lisäksi kehitetään joustavan alkuopetuksen toimintamalleja.

Taloudelliset tavoitteet

PERUSOPETUS	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	300 223	75 500	43 000	-43,0 %	43 000	43 000
TOIMINTAMENOT	-6 850 487	-7 316 871	-7 634 338	4,3 %	-7 634 338	-7 634 338
TOIMINTAKATE	-6 550 264	-7 241 371	-7 591 338	4,8 %	-7 591 338	-7 591 338
Poistot	-216 351	-216 624	-236 896	9,4 %	-236 896	-236 896
Tilikauden tulos	-6 766 615	-7 457 995	-7 828 234	5,0 %	-7 828 234	-7 828 234

7.6.4 Lukiokoulutuksen tulosalue

Virtain lukio on laadukas yleislukio, jossa toimii yleislinja lisäksi kaksi linjaa; kielet ja kansainvälisyys -linja ja ympäristö-, tekniikka- ja lääketieteellinen -linja.

Talousarviovuosi 2024

Talousarviovuonna Virtain lukio toimii pääasiassa yksisarjaisena. Laadullisena tavoitteena on korkeatasoinen ja kurssitarjonnaltaan houkutteleva lukio. Talousarviovuoden keskeinen tavoite on linjojen markkinoinnin tehostaminen, alumnitoiminnan aloittaminen sekä korkeakoulu yhteistyön kehittäminen. Oppimisympäristön tason ja

opettajien tieto- ja taitotason pitäminen korkeana on tärkeää. Virtain lukio luovuttaa jokaiselle lukion oppilaalle käyttöön tietokoneen, jonka lukiolainen saa omakseen valmistuessaan. Oppilaiden mahdollisuudet menestykseen ovat yhdenvertaiset.

Taloudelliset tavoitteet

LUKIOKOULUTUS	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	44 169	0	0		0	0
TOIMINTAMENOT	-1 133 295	-1 145 300	-1 182 586	3,3 %	-1 182 586	-1 182 586
TOIMINTAKATE	-1 089 126	-1 145 300	-1 182 586	3,3 %	-1 182 586	-1 182 586
Poistot	-21 321	-21 500	0	-100,0 %	0	0
Tilikaudentulos	-1 110 446	-1 166 800	-1 182 586	1,4 %	-1 182 586	-1 182 586

7.6.5 Aikuiskoulutuksen/Kansalaisopiston tulosalue

Kansalaisopisto tarjoaa harrasteluonteisia opintoja (ei tutkintotavoitteisia) kaikenikäisille. Kansalaisopisto tarjoaa virikkeellistä, elämänlaatua nostavaa koulutusta, jonka yhteydessä yhteisöllisyys ja sosiaalinen kanssakäyminen vahvistuvat.

Talousarviovuosi 2024

Koulustarjontaa kehitetään tarve- ja kysyntälähtöisesti, mutta samalla myös oma-aloitteisesti uutta tarjontaa kehittämällä talousarvion sallimissa puitteissa. Kasvatus- ja opetuslautakunta vahvistaa kurssimaksut; kurssien toteutuminen vaatii vähintään 7 opiskelijan osallistumisen kurssille.

Taloudelliset tavoitteet

AIKUISKOULUTUS/ KANSA- LAISOPISTO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	67 427	72 000	80 000	11,1 %	80 000	80 000
TOIMINTAMENOT	-346 216	-365 516	-311 822	-14,7 %	-311 822	-311 822
TOIMINTAKATE	-278 789	-293 516	-231 822	-21,0 %	-231 822	-231 822

7.6.6 Lasten päivähoiton tulosalue

Tulosalueelle kuuluvat päiväkodit, ryhmäperhepäivähoitokodit ja perhepäivähoito. Yksityistä perhepäivähoitoa ei Virroilla ole enää tarjolla 1.9.2020 alkaen.

Talousarviovuosi 2024

Nallelassa toimiva Otsolankadun yksikkö tarjoaa varhaiskasvatusta Koivurinteen päiväkodin alaisuudessa tarvittaessa kahden ryhmän toimesta. Lisäksi seurakuntatalolle on avattu Koivurinteen päiväkodin alainen yksikkö. Vuorohoitoryhmä on kuitenkin siirretty Koivurinteen päiväkodin päätalolle.

Päivähoitopaikkojen haku on siirtynyt sähköiseen muotoon. Palvelulupaus hakemuksen käsittelyajan osalta annetaan jokaisessa tapauksessa, säädösten mukaisesti. Varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyttä seurataan toteuttamalla varhaiskasvatuksen laatuksely vuosittain. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimi on täytetty vakinaisesti 3.8.2020 alkaen. Varhaiskasvatuksen uusi toiminnanohjausjärjestelmä on hankittu sivistyslautakunnan päätöksellä, koska aiemman ohjelman päivitys päättyi. Varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty ja otettu käyttöön 1.8.2022 alkaen. 1.8.2024 alkaen otetaan käyttöön kotihoidon kuntalisän pilotti, jossa ensimmäisestä lapsesta maksetaan 300 euroa/kk/lapsi ja muista lapsista 100 euroa/kk/lapsi.

Taloudelliset tavoitteet

LASTEN PÄIVÄHOITO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	181 268	66 203	31 420	-52,5 %	31 420	31 420
TOIMINTAMENOT	-2 856 323	-2 826 596	-3 003 394	6,3 %	-3 003 394	-3 003 394
TOIMINTAKATE	-2 675 055	-2 760 393	-2 971 974	7,7 %	-2 971 974	-2 971 974
Tilikauden tulos	-2 675 055	-2 760 393	-2 971 974	7,7 %	-2 971 974	-2 971 974

Kasvatus- ja opetustoimen tunnuslukuja

KASVATUS- JA OPETUSTOIMEN YSIKKÖKUSTANNUSTEN VERTAILUA V. 2018–2024

Tulosalue ja tunnusluku	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA-esitys 2024
Hallinto							
Hallinto* nettokust./as.	27,24	27,11	17,79	21,64	20,47	22,96	18,08
Koulutoimen hallinto nettokust./oppilas				543,82	346,8	307,88	247,32
Perusopetus							
nettokust./ esi- ja perusopetuksen oppilas	10969,10	11 900,35	10 096,07	11 064,67	10 949,27	12 597,96	13 675,79
nettokust./ esioppilas	7 385,39	8 795,05	6 538,31	9 574,54	12307,20	10147,88	9 844,41
Oppilaskohtaiset nettokustannukset kouluittain							
Kilinkosken koulu			11 673,30	10 108,98	11 321,40		16 789,30
Kotalan koulu**			9 438,41	11 230,00	13 546,50		13 558,00
Liedenpohjan koulu			14 414,60	14 672,80	16 504,10		
Vaskiveden koulu			12 040,60	11 766,20	13 842,10		17 504,80
Yhtenäiskoulu* (sis. YPR)			11 848,50	12 176,40	10 692,40		12 895,10
Aamu- ja iltapäivähoito			1 353,88	1 036,43	1 083,46		2 014,37
Varhaiskasvatus*				2 071,40	3 371,22		5 395,85
Lukio	10 220,31	10 636,29	9 217,30	10 703,00	11 828,80	11 906,12	14 495,30
Lasten päivähoito							
nettokust./ päivähoitossa oleva lapsi	8 399,75	10 045,29	10 080,31	10 188,66	10 335,00	10 172,04	11 370,64
nettokust./asukas	320,15	371,16	383,50	357,66	367,69	359,05	404,85
Kansalaisopisto							
nettokust./asukas	31,84	31,94	30,98	35,5	42,82	43,94	33,50
nettokust./tunti	51,03	49,72	47,43	53,6	64,65	66,34	70,58

* Vuonna 2020 keskustan alueella opiskeltiin väistössä ja esiopetus ja sitä täydentävä varhaiskasvatus oli vielä Koivurinteellä. Viipaleita ja muista väistötiloista oli vielä käytössä. Vuoden 2021 elokuussa esiopetus ja sitä täydentävä varhaiskasvatus siirtyi kokonaisuutena koulutoimelle. Yleisopetuksen pienryhmän kustannukset sisältyvät vuosina 2021 ja 2020 yhtenäiskoulun kustannuksiin ja nyky muodossaan YPR on toiminut vasta vuodesta 2022

**2021 Kotalasta tuli pari vuotta kolmeopettajainen

7.7 MERIKANTO-OPISTO

Merikanto-opisto on seutukunnallinen taideoppilaitos, jonka tehtävänä on antaa korkeatasoista ja monipuolista taiteen perusopetusta laajan oppimäärän mukaan musiikin ja tanssin taiteenaloilla sekä järjestää konsertteja ja muuta musiikkikulttuurin kehittämiseen liittyvää toimintaa oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön erityistarpeet ja mahdollisuudet huomioiden.

Opetus luo edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja sen myötä musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Oppilas saa riittävät tiedot ja taidot musiikin ammatillisiin opintoihin.

Merikanto-opisto tuottaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaiset palvelut suunnitelmakauden aikana Virtain, Ähtärin, Mänttä-Vilppulan ja Oriveden kaupungeille sekä Ruoveden ja Juupajoen kunnille nykyisellä tuotantotavalla eli kunnallisen toimintana.

Kivijalkana henkilöstö

Merikanto-opisto	Henkilöstö 2024	Henkilöstö 9/2023
rehtori	1	1
apulaisrehtori	1	1
toimistosihteeri	1,5	1,5
opettajaviranhaltijat	16	16
päätoimiset tuntiopettajat	6	5
sivutoimiset tuntiopettajat	4	5
Yhteensä	29,5	29,5

Henkilöstöstä vain yhdellä tuntiopettajalla ja kahdella viransijaisella ei ole muodollista kelpoisuutta. Kaikilla viranhaltijoilla on virkaan vaadittava tutkinto.

Valtionosuudet

Valtionosuuden kehitys	euroa
TP 2020	820 387
TP 2021	847 720
TP 2022	865 976
ENN 2023	900 735
TA 2024	929 000

Yksikkökustannukset vuonna 2022 ovat olleet:

76,83 euroa / tunti, kun valtakunnallinen keskiarvo on 85,22 euroa / tunti (solistinen)

79,92 euroa/tunti, kun valtakunnallinen keskiarvo on 119,70 €/tunti (tanssi)

Tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos TA 2023/TA2024 %
Asiakasmäärä	773	772	791	791	+ - 0 %
Opetustunnit	18 896	19 083	18 900	18 800	- 0,6 %
Valtionosuus	847 720	865 976	900 735	929 000	+ 3,1 %
Opetus € / tunti	75,99	76,83			
(valtakunnal. ka)	84,42	85,22			

Valtionosuustunteja on 18 095. Vuonna 2022 opetustunteja oli 19 083. Arvioituja opetustunteja vuodelle 2023 on 18 900 ja vuodelle 2024 arvio on myös 18 900.

Taloudelliset tavoitteet

MERIKANTO-OPISTO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	471 869	446 550	499 859	11,9 %	499 859	499 859
TOIMINTAMENOT	-1 466 095	-1 588 940	-1 699 948	7,0 %	-1 699 948	-1 699 948
TOIMINTAKATE	-994 226	-1 142 390	-1 200 089	5,1 %	-1 200 089	-1 200 089

Konsernistrategiassa koko kaupungin toiminnalle on asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

Näistä johdetut sitovat tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet vuodelle 2024 ovat:

Strateginen tavoite	Operatiivinen tavoite v. 2024	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna
Onnistuva Virrat	<p>Tarjotaan lapsille ja nuorille onnistumisen ja itsensä ylittämisen kokemuksia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esiintymiset • valmistumiset <p>Säilytetään Merikanto-opiston vetovoima, jotta saadaan riittävä määrä uusia hakijoita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monipuolinen ohjelmisto • positiivinen ja kannustava ilmapiiri • näkyvyys 	<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitetasona on 20 – 25 valmistuvaa oppilasta • uusia hakijoita toivotaan 120 vuosittain • tavoitteena 1000 seuraajaa Facebookissa
Kumppanien kanssa vahva Virrat	<p>Tehdään yhteistyötä muiden taiteen perusopetusta antavien tahojen kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pirkan reksien kokoontumiset • muiden opistojen rehtoreiden etätapaamiset kuukausittain • yhteiset koulutukset <p>Tehdään yhteistyötä koulujen, päiväkotien, palvelukotien ja seurakuntien kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • esiintymiset <p>Tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • arviointikeskustelut • asiakaskyselyt • Eepos-järjestelmä • tiedotteet <p>Tehdään yhteistyötä opistoon kuuluvien kuntien kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • mahdollistaa pätevät viranhaltijat 	<ul style="list-style-type: none"> • kokoukset neljä kertaa vuodessa • reksien etäkokoukset kuukausittain • Pirkanmaan musiikkiopistojen yhteinen koulutuspäivä vuosittain • koululaiskonsertit keväisin • päiväkotikonsertit kerran vuodessa • vierailut palvelukodeissa kerran vuodessa • arviointikeskustelut vuosittain • asiakaskyselyt toukokuussa • tavoitteena on, että kuntaosuudet pysyvät ennallaan
Vastuullinen Virrat	<p>Pyritään takaamaan kaikille hakijoille oppilaspaikka</p> <ul style="list-style-type: none"> • ryhmäopetus yksilöopetuksen rinnalla mahdollisuuksien mukaan <p>Pidetään huolta henkilöstön hyvinvoinnista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smartum 	<ul style="list-style-type: none"> • saavatko kaikki oppilaspaikan vai jääkö oppilaita jonoon

	<ul style="list-style-type: none"> • kehityskeskustelut vuosittain • TYHY-toiminnan kehittäminen • laadukkaat työvälineet 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunta 10
Uudistuva Virrat	<p>Instrumenttiopetuksen kehittäminen "Tangon taikaa" OPH:n hanke-rahituksen tukemana</p> <ul style="list-style-type: none"> • opetuksen sisältöjen laajentaminen uuden ohjelmiston ja ilmaisu-keinojen osalta • yhteismusisoinnin kehittäminen • rytmiikan ja ohjelmiston tuntemuksen kehittäminen <p>Positiivisen kuvan ylläpitäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • soitinesittelyvideoiden päivitys kotisivuille tarvittaessa • näkyvyys some-kanavilla • kotisivujen ylläpitäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • ideapankin valmistuminen • tavoitteena 6 juhlakonserttia • orkesterileirin jälkeinen konserttikiertue kouluille tavoitteena • tavoitteena 35 julkaisua somessa • tavoitteena 800 tykkäystä Facebookissa

7.8 TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA

Teknisten palveluiden lautakunnan tehtävänä on huolehtia sen vastuulla olevien kiinteistöjen, liikenneväylien, puistojen ja muiden maa-alueiden, ulkoliikuntapaikkojen sekä sataman ylläpitotehtävistä. Lautakunnan vastuualueeseen kuuluu vesihuoltolaitoksen käyttö- ja kunnossapito. Teknisten palveluiden lautakunta vastaa myös kaupungin toimesta tapahtuvasta rakentamisesta ja rakennuttamisesta. Lautakunta vastaa vesihuollon kehittämisestä. Lisäksi lautakunta huolehtii yksityisteiden kunnossapito- ja rakentamisavustusten jakamisesta.

Teknisten palveluiden lautakunta vastaa mittauksesta ja kaupungin kartoista, kiinteistömuodostuksesta, osoitteiden määrittelystä, maanhankinta- ja luovutusasioiden valmistelusta.

Myös kaupungin ruokapalveluiden järjestäminen, lukuun ottamatta Nuorisokeskus Martisen ruokapalveluita, kuuluu teknisen osaston tehtäviin. Liikuntahallin toiminnan järjestäminen on lisäksi teknisten palveluiden lautakunnan vastuulla.

Lupapalvelulautakunta on vuonna 2020 siirtynyt osaksi kaupunginhallituksen alaista elinvoimaosastoa.

Talousarviovuosi 2024

Teknisen osaston toiminta jatkuu talousarviovuonna entiseen tapaan. Vuoden 2024 alusta luontoreitistöjen ylläpito siirtyy tekniselle osastolle. Talousarviossa varaudutaan yhden asuinkiinteistön purkamiseen.

Henkilöstön määrä ja muutokset

Tulosalue	Henkilöstö 2024	Henkilöstö 9/2023
Hallinto	20,8	21,1
Ylläpito ja rakentaminen	41,5	40,9
Vesihuoltolaitos	4,2	4,0
Yhteensä	66,5	66,0

Taloudelliset tavoitteet

TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	7 356 471	8 720 384	8 831 673	1,3 %	8 831 673	8 831 673
TOIMINTAMENOT	-7 888 838	-8 930 003	-9 212 923	3,2 %	-9 212 923	-9 212 923
TOIMINTAKATE	-532 366	-209 619	-381 250	81,9 %	-381 250	-381 250
Poistot	-3 086 062	-2 937 014	-2 883 614	-1,8 %	-2 883 614	-2 883 614
Tilikaudentulos	-3 618 429	-3 146 633	-3 264 864	3,8 %	-3 264 864	-3 264 864

Onnistu Virroilla- Tiekartta tulevaisuuteen kivijalat ovat henkilöstö ja talous. Konsernistrategiassa koko kaupungin toiminnalle on vahvistettu seuraavat tavoitteet:

1. Onnistuva Virrat
2. Kumppanien kanssa vahva Virrat
3. Vastuullinen Virrat
4. Uudistuva Virrat

Näistä lähtökohdista on rakennettu teknisten palveluiden lautakunnan alaisen toiminnan operatiiviset tavoitteet vuodelle 2024 seuraavasti:

Strateginen tavoite	Operatiivinen tavoite v. 2024	Toimenpiteet (mittarit) talousarviovuonna
Onnistuva Virrat	Panostamme ulkoilureitistöjen ylläpitoon	Reitistöjen kunnostustarpeiden kartoittaminen Selvitetään mahdollisuudet osallistaa kuntalaiset "kartoitustyöhön" --> palautekanava
Kumppanien kanssa vahva Virrat	Yhteistyön kehittäminen sidosryhmien kanssa	Aktiivinen yhteistyö Pirhan ja Voimian kanssa (kk-palaverit) Jatketaan laitousyhteistyötä ja pidetään säännölliset tapaamiset / palaverit
Vastuullinen Virrat	Parannamme energiatehokkuutta koko toimialalla	Sähkön kulutuksen pienentäminen kiinteistöissä ja katuvalaistuksessa sekä lämmönkulutuksen alentaminen (mittari kWh/MWh) Lisätään energiaomavaraisuutta --> aurinkosähkö
Uudistuva Virrat	Monipuoliset kehittyvät palvelut Kehitämme kaupunkikuvaa suunnitelmallisesti	Tilavarausjärjestelmän / Verkkokaupan perustaminen Jatketaan kaupunkikuvan yleisilmeen kehittämistä. Panostetaan leikkialueiden kunnostuksiin.

7.8.1 Hallinnon tulosalue

Teknisen toimen hallinto tuottaa ja hankkii taloudellisesti ja tehokkaasti lautakunnan alaisten tulosalueiden hallinto- ja talouspalvelut. Lisäksi tulosalue järjestää yksityisteiden tienpitäjille myönnettyjen kunnossapito- ja peruserparannusavustusten maksamisen ja käytön valvonnan. Yksitysteiden peruserparannushankkeissa tehdään yhteistyötä ELY-keskuksen ja yksityistiekuntien kanssa. Tulosalue huolehtii myös kunnan ruokapalveluiden järjestämisestä lukuun ottamatta Nuorisokeskus Marttisen ruokapalveluita.

Kunnat vastaavat lakimääräisesti pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla (alueen pelastustoimi) siten kuin pelastuslaissa on tarkemmin säädetty. Virrat kuuluu Pirkanmaan alueelliseen pelastustoimeen.

Kunnan ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset varautuvat ja osallistuvat pelastustoimintaan tehtäväalueensa, keskinäisen työnjakonsa ja niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Kunnan viranomaisen, laitoksen ja liikelaitoksen sekä muun julkisyhteisön vastuulla olevat väestönsuojelutehtävät ja niihin varautuminen kuuluvat niissä palvelevan viran- tai toimenhaltijan virkavelvollisuuksiin ja työsopimussuhteessa olevan henkilön tehtäviin. Edellä sanottu koskee myös näiden tehtävien suorittamista varten tarpeelliseen koulutukseen osallistumista.

Kunnan varautumisesta vastaa Virroilla kaupunginjohtaja ja maanrakennusmestari toimii varautumissuunnittelun yhteyshenkilönä.

Talousarviovuosi 2024

Talousarviovuonna yksityistieavustusten taso pidetään nykyisellä tasolla 265.000 euroa, tästä summasta 25.000 euroa varataan yksityistieiden peruseräavustuksiin. Ruokapalveluiden toiminta jatkuu entiseen tapaan sote-kiinteistöjen osalta Pirkanmaan Voimian alaisuudessa. Kotalan ja Vaskiveden koulujen ateriat kuljetetaan jatkossa keskuskeittiöltä ja ruoan jakelun hoitaa yhdistelmäyöntekijä.

Hallinnon suoritelukuja:

	TP 2022			TA 2023			TA 2024		
Kustannukset	Meno	Kpl/ määrä	Yksikköh.	Meno	Kpl/määrä	Yksikköh.	Meno	Kpl / määrä	Yksikköh.
HALLINTO									
Kustannus€ /Ateriasuorite	1 722 796	368 796	4,67	1 746 221	342 487	5,10	0	335 090	0,00
Yksityistieavustus €/km	262 491	373,7	702,33	265 000	383	691,91	265 000	375,6	705,54
Tuotokset									
Ateriamyynti (**)	1 664 410	368 796	4,51	1 853 391	342 487	5,41	0	335 090	0,00

Taloudelliset tavoitteet

HALLINTO	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	1 701 123	1 880 391	1 922 352	2,2 %	1 922 352	1 922 352
TOIMINTAMENOT	-2 830 161	-2 404 253	-2 564 049	6,6 %	-2 564 049	-2 564 049
TOIMINTAKATE	-1 129 038	-523 862	-641 697	22,5 %	-641 697	-641 697
Poistot	-1 220	-809	-1 067	31,9 %	-1 067	-1 067
Tilikaudentulos	-1 130 258	-524 671	-642 764	22,5 %	-642 764	-642 764

7.8.2 Ylläpidon ja rakentamisen tulosalue

Ylläpito ja rakentaminen -tulosalueen lakisääteisiä tehtäviä ovat liikenneväylien kunnossapito ja rakentaminen siinä laajuudessa, kuin asemakaavoitus edellyttää. Puistojen, istutusten, venesataman ja katuvalaistuksen ylläpito hoidetaan kunnan päätösten mukaisesti. Myös maankaatopaikan toiminta ja romuajoneuvojen hävittäminen lain mukaisesti kuuluu tulosalueen tehtäviin.

Virtain kaupunki on Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n osakas. Pirkanmaan jätehuolto järjestää Virtain alueen jätteenkuljetuksen ja keräilyn. Viranomaistehtävät hoitaa Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunnan jätehuoltojaos. Myös liikuntatoimen ulkoalueiden hoito sekä liikuntahallintoiminnan järjestäminen kuuluvat tulosalueelle.

Tulosalue vastaa myös tilapalvelun toiminnasta. Tilapalvelu järjestää kaupungin eri hallintokuntien käyttöön tarkoituksenmukaiset toimitilat kilpailukykyisesti erikseen sovitussa laajuudessa sekä harjoittaa asuin- ja toimitilojen vuokraustoimintaa. Tilapalvelu huolehtii kaupungin rakennusomaisuuden arvon säilyttämisestä hallitsemiensa kiinteistöjen osalta tarkoitukseen myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Talousarviovuosi 2024

Liikenneväylien ulkovalaistuksen muuttamista led-tekniikkaan jatketaan edelleen suunnitellusti. Energian säästötoimia pyritään tekemään koko tulosalueella. Metsän puunmyyntituottotavoite pidetään ennallaan 160.000 eurossa. Sote- ja pela kiinteistöjen vuokrasopimukset jatkuvat nykyisellään ainakin vuoden 2025 loppuun saakka. Talousarviovuonna varaudutaan Autosillan rivitalon purkuun. Asuinkiinteistöjen siirto Virtain Vuokrataloille pyritään toteuttamaan talousarviovuoden aikana. Luontoreitistöjen määrärahat siirtyvät ympäristöosastolta tekniselle

osastolle. Reitistöjen ylläpitoon on varattu (ulkoliikuntapaikkoihin) määrärahaa rakennusmateriaaleihin ja alueiden kunnossapitoon. Myös vesistökuunnostushankkeiden valvonnan kustannukset siirtyvät tekniselle mm. tarkkailumaksujen osalta. Koko tulosalueella on varauduttu yleiseen kustannustason nousuun, erityisesti alueiden kunnossapidon (konetyöt) osalta.

Ylläpito- ja rakentaminen suoritelukuja:

Kustannukset	TP 2022			TA 2023			TA 2024		
	Meno	Kpl/ määrä	Yksikköh.	Meno	Kpl/määrä	Yksikköh.	Meno	Kpl / määrä	Yksikköh.
Liikenneväylinen kp €/km	474 107	84,0	5644,13	560 868	84,7	6 621,82	0	86,6	0,00
Liikenneväylien valaistus-energiak.€/km	69 203	55,2	1253,68	178 750	55,8	3 203,41	98 370	55,8	1 762,90
Puistojen kp €/hehtaari	262 933	22,5	11685,90	244 704	23,0	10 639,30	0	23,0	0,00
Tuotann. rakenn. Ylläpitok. €/m2/kk	130 759	10 128,50	1,08	145 224	10 128,50	1,19	171 560	10 128,5	1,41
Asuinrakenn. Ylläpitok. €/m2/kk	482 686	12 078	3,33	581 411	12 078,00	4,01	0	11 136	0,00
Hallintokuntien rakenn. Ylläpitok.€/m2/kk	2 141 488	41 735	4,28	2 696 464	41 735,00	5,38	2 723 832	41 735	5,44
VUOKRAUSASTE:									
Tuotann.rakenn. %	100 %				97,60 %			93,0 %	
Asuinrakenn. %	83,2 %				84,80 %			84,0 %	
Hallintokuntien rakenn. %	93,3%				93,30 %			93,3%	
Tuotokset									
Vuokratuotot tuotannoll.rak €/m2/kk	151 444	10 128,5	1,25	250 049	10 128,50	2,06	199 894	10 128,5	1,64
Vuokratuotot asuinrak. €/m2/kk	632 423	12 078	4,36	617 730	12 078,00	4,26	599 554	12 078	4,14
Vuokratuotot hallintokuntien rak. €/m2/kk	3 798 063	41 735	7,58	4 917 822	41 735,00	9,82	0	41 735	0,00

Taloudelliset tavoitteet

YLLÄPITO JA RAKENTAMINEN	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	4 944 865	6 119 662	6 191 355	1,2 %	6 191 355	6 191 355
TOIMINTAMENOT	-4 513 225	-5 869 783	-6 050 321	3,1 %	-6 050 321	-6 050 321
TOIMINTAKATE	431 639	249 879	141 034	-43,6 %	141 034	141 034
Poistot	-2 642 608	-2 684 415	-2 593 120	-3,4 %	-2 593 120	-2 593 120
Tilikaudentulos	-2 210 969	-2 434 536	-2 452 086	0,7 %	-2 452 086	-2 452 086

7.8.3 Vesihuoltolaitoksen tulosalue

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on vesihuoltolakiin perustuen turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi, terveydellisesti ja muutenkin moitteetonta talousvettä sekä turvata terveyden- ja ympäristönsuojelulain kannalta asianmukainen viemärointi. Vesihuoltolaitos vastaa puhdistamolietteen kompostoinnista Sarvinevan jätteenkäsittelyalueella.

Talousarvio 2024

Vesihuoltolaitoksen energian säästötoimia jatketaan edelleen mm. investoimalla aurinkosähköön. Pippuri-hanke jatkuu talousarviovuoden marraskuun loppuun saakka. Uuden käytännöllisemmän huoltoauton hankkimiseen on varattu investointimääräraha. Jatkossa yhdyskuntatekniikan päällikkö toimii vesihuollon esimiehenä.

Vesihuollon suoritelukuja:

Kustannukset	TP 2022			TA 2023			TA 2024		
	Meno	Kpl/ määrä	Yksikköh.	Meno	Kpl/määrä	Yksikköh.	Meno	Kpl / määrä	Yksikköh.
VESIHUOLTOLAITOS									
Puhdistettu vesi €/m3	624 216	411 509	1,52	655 967	400 000	1,64	598 553	462 000	1,30

Tuotokset									
Jätevesimaksutuotot €/m3	755 985	411 509	1,84	720 331	400 000	1,80	717 966	462 000	1,55

Taloudelliset tavoitteet

VESIHUOLTOLAITOS	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos 23/24%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	710 483	720 331	717 966	-0,3 %	717 966	717 966
TOIMINTAMENOT	-545 451	-655 967	-598 553	-8,8 %	-598 553	-598 553
TOIMINTAKATE	165 032	64 364	119 413	85,5 %	119 413	119 413
Poistot	-442 234	-251 790	-289 427	14,9 %	-289 427	-289 427
Tilikaudentulos	-277 202	-187 426	-170 014	-9,3 %	-170 014	-170 014

8 TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo- ja menojen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosan välituloksina esitetään Toimintakate ja Vuosikate. Tuloslaskelmaosan viimeisenä rivinä esitetään Tilikauden tulos, tai jos kunta budjetoitilinpäätössiirrot, viimeisenä rivinä esitetään Tilikauden yli-/alijäämä.

Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalouksissa ja tulosbudjeteissa.

Tuloslaskelmaosan eriä ovat:

Verotulot

Valtionosuudet

Rahoitustulot ja -menot

Satunnaiset erät

Tilinpäätössiirrot

8.1 Verotulot ja valtionosuudet

Virtain kaupungin talousarvio vuodelle 2024 on rakennettu nykyisten veroprosenttien perusteella huomioiden maan hallituksen esitys rakennuksen ja maapohjan yleisen kiinteistöveron eriyttäminen ja maapohjan veron alarajan säätämisen 1,3 %:iin. Verotulojen ja valtionosuuksien ennuste perustuu Valtionvarainministeriön ja Kuntaliiton ennusteisiin. Verotuloennuste talousarviovuodelle 2024 (13 702 000 euroa) on -695 000 euroa alhaisempi kuin verotulo-odotus vuodelta 2023 (14 397 000 euroa).

Vuoden 2023 kunnallisveroprosentti muodostui vuoden 2022 kunnallisveroprosentin leikkaamisella 12,64 %-yksiköllä hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Vuonna 2023 kunnallisveron kertymä tulee ennusteiden mukaan ylittämään talousarvion noin 494 640 eurolla talousarviota laadittaessa ennakoitua paremman talous- ja työllisyyskehityksen johdosta. Talouden taantuma ja työllisyyden heikentyminen ovat kuitenkin alentaneet ennusteita vuoden 2023 aikana. Yhteisöveron ennakoitaan puolestaan toteutuvan noin -239 540 euroa talousarvota alhaisemmalla tasolla erityisesti yritysten taantumien ja inflaation vuoksi heikentyneen tuloskehityksen ja sen seurauksena alentuneiden ennakoverojen vuoksi. Hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtyi kuntien yhteisöveron kertymästä noin kolmannes. Sekä kunnallis- että yhteisöveron toteumaan vuonna 2023 nostaa vuodelta 2022 korkeammalla kunnallisveroprosentilla ja yhteisöveron jako-osuudella maksettavat tilitykset. Kiinteistöveron toteumaa talousarvioon verrattuna nostaa kasvaneiden rakentamiskustannusten johdosta nousseet kiinteistöjen verotusarvot.

Verotulot	TP2021	TP2022	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026
Kunnallisvero	19 773 148	19 459 853	9 885 000	9 366 000	9 567 000	9 796 000
Muutos %	8,5 %	-1,6 %	-49,2 %	-5,3 %	2,1 %	2,4 %
Yhteisövero	4 110 442	4 127 038	2 429 000	2 075 000	2 219 000	2 265 000
Muutos %	47,8 %	0,4 %	-41,1 %	-14,6 %	6,9 %	2,1 %
Kiinteistövero	1 925 439	1 978 309	2 083 000	2 261 000	2 270 000	2 270 000
Muutos %	10,2 %	2,7 %	5,3 %	8,5 %	0,4 %	0,0 %
Verotulot yht.	25 809 029	25 565 200	14 397 000	13 702 000	14 056 000	14 331 000
Muutos %	13,4 %	-0,9 %	-43,7 %	-4,8 %	2,6 %	2,0 %

8.1.1 Kunnallisvero

Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat sekä kunnan väestö, sen ikärakenne ja ansiotulojen taso, että maan hallituksen päättämät veroperustemuutokset, jotka joko lisäävät tai vähentävät kunnallisveron tuottoa. Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) ei vastaa todellista veroastetta kunnissa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin.

Kunnallisverotuksessa tehdään vähennyksiä veronalaisista ansiotuloista. Tulosta tehtäviä vähennyksiä ovat muun muassa matkakustannukset, tulothankkimiskulut, ansiotulovähennys ja perusvähennys. Tulosta tehtävät vähennykset vähentämällä saadaan verotettava tulo, josta veron määrä lasketaan kunnallisveroprosentin mukaisesti.

Tämän jälkeen tehdään vähennykset verosta ja näin saadaan maksuunpantavan kunnallisveron määrä. Verosta tehtäviä vähennyksiä ovat muun muassa työtulovähennys, kotitalousvähennys sekä asuntolainan koron alijäämähyvitys. Kunnallisverotuksessa tehtävien vähennysten määrä on riippuvainen veronmaksajan tulotasosta. Vähennykset painottuvat alemmille tulotasolle jolloin efektiivinen veroaste on alhaisempi.

Vuonna 2023 Manner-Suomen keskimääräinen kuntien tuloveroprosentti on 7,38 %, alhaisin tuloveroprosentti on 4,36 % ja korkein tuloveroprosentti 10,86 %. (Lähde: Kuntaliitto, Verohallinto). Vuonna 2023 kunnallisvero laski kaikissa kunnissa 12,64 %-yksikköä hyvinvointialueille siirtyneen rahoituksen johdosta. Kunnat eivät siten voineet tehdä itse muutoksia kunnallisveroprosentteihin. Valtiovarainministeriön arvion mukaan merkittävimmät kunnallisveron korotuspaineet kohdistuvat koko maan tasolla vuoteen 2026. Merkittävin korotuspaine kohdistuu alle 5000 asukaan kuntiin.

Virtain kaupungin talousarvio vuodelle 2024 pohjautuu nykyiseen kunnallisveroprosenttiin (8,61 %) pyöristettynä 8,60 %:iin, koska verotusmenettelylain mukaan kunnallisveroprosentti tulee jatkossa ilmoittaa 0,10 % -yksikön tarkkuudella.

Taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 verotuloennusteissa kunnallisvero on huomioitu vuoden 2024 veroprosentin (8,60 %) mukaisesti. Suunnitelmavuosina kunnallisverotulojen odotetaan nousevan maltillisesti talouden kääntyessä jälleen kasvuun.

Hallituksen talousarvioehdotus sisältää useita veroperustemuutoksia, joilla on sekä kunnallisveroa lisääviä että vähentäviä vaikutuksia. Veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan nettomääräisesti kunnille. Merkittävin veroperustemuutos vuonna 2024 on ansiotuloverotuksen indeksitarkistus, joka vähentää kunnallisveron tuottoa noin 29 miljoonalla eurolla. Muutokset jakautuvat eri veroperustemuutoksiin seuraavasti:

- Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus -29 miljoonaa euroa, josta
  - o progressiivisen tuloveroasteikon rajojen korotus -1 miljoonaa euroa,
  - o työtulovähennyksen korotus -8 miljoonaa euroa ja
  - o perusvähennyksen korotus -20 miljoonaa euroa
- Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen -4 miljoonaa euroa
- Työtulovähennyksen ikään perustuvan korotuksen uudelleenkohdentaminen +2 miljoonaa euroa
- Matkakuluvähennyksen omavastuun kasvattaminen +9 miljoonaa euroa
- Kotitalousvähennyksen kokeilun jatkaminen -1 miljoonaa euroa
- Maatalouden tasausvarauksen korottaminen -3 miljoonaa euroa
- Maatalouden vuokratulojen verotuskohtelun yhtenäistäminen -13 miljoonaa euroa

Päätösperäiset veronalennukset alentavat kuntien verotuloja, mutta kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta.

Vuonna 2023 kunnallisverotulot alenevat merkittävästi aikaisempaan verrattuna sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen johdosta. Ennuste vuodelle 2023 kuitenkin ylittää talousarvion tason. Vuonna 2024 kunnallisvero alenee edellä mainittujen veroperustemuutosten lisäksi vuodelle 2023 ajoittuvien ”verohäntien” poisjäämisen vuoksi. Ennusteissa on mukana hallituksen verolinjaukset kehyskaudelle.

Virtain kaupungin osalta ansiotulot koostuvat pääosin palkkatuloista ja eläketuloista. Vuosina 2024 - 2026 palkkatulojen ennakoidaan kasvavan n. 0,7- 1,7 %. Eläketulojen ennakoidaan ennusteen mukaan nousevan vuosittain noin 1,2 - 3,7 %. Eläketulojen osalta suhteellisesti korkein kasvu (3,7 %) kohdistuu vuoteen 2024. Ansiotulojen osalta ennusteeseen vaikuttaa tulotason lisäksi myös väestöennuste. Kokonaisuutena ansiotulojen ennakoidaan kuitenkin vuosittain kasvavan noin 1,3 - 2,1 % vuosivauhtia. Vuosina 2024 – 2026 verotettavan tulon ennustetaan hieman kasvavan vähennysasteen alenemisen seurauksena.

Virtain vuoden 2024 kunnallisveron verotettaviksi tuloiksi on arvioitu 108,6 milj. euroa ja vastaava arvio vuoden 2023 verotettavasta tulosta on 103,8 milj. euroa. (Lähde: Kuntaliiton veroennustekehikko)

Kunnallisverot	TP2021	TP2022	ENN2023	TA2024
Yhteensä, euroina	19 773 148	19 459 853	9 885 000	9 366 000
Muutos%	8,5 %	-1,6 %	-50,0 %	-5,3 %

8.1.2 Yhteisövero

Yhteisövero on osakeyhtiöiden ja muiden yhteisöjen maksama tulovero, jonka saajia ovat valtio ja kunnat. Vuoden 2024 yhteisöverokanta pysyy valtion talousarvioesityksen mukaan 20 prosentissa.

Kuntaryhmän yhteisöveron jako-osuus vuonna 2023 on 23,91 % ja se oli 33,76 % vuonna 2022. Jako-osuutta leikattiin vuodesta 2023 alkaen soteuudistuksen johdosta. Vuonna 2024 kuntien jako-osuus on 23,67 %. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasolla noin 2 miljoonalla eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuvan työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus pitää yhteisöverokannan kilpailukykyisellä tasolla.

Yhteisöveron tuotossa on huomioitava se, että Virtain yhteisöverotulokertymään vaikuttaa merkittävästi metsäerän osuus, joka on viime vuosina tuonut noin 1,8 M€ yhteisöveron tuottoa. Metsäerän osuus on suurempi kuin yritystoimintaerän osuus. Yhteisöveron tuotto nousi merkittävästi vuonna 2021 sekä talouden elpymisen että jako-osuuden korotuksen johdosta. Myös vuonna 2022 hyvä talouden kehitys nosti yhteisöveron tuottoa. Vuonna 2023 yhteisöveron tilityksiin on vaikuttanut korottavasti vuodelta 2022 korkeammalla jako-osuudella tilittävät yhteisöverot, mutta toisaalta heikentynyt taloustilanne on saanut yritykset alentamaan ennakkoverojaan, mikä on heikentänyt yhteisöveron ennustetta vuoden 2023 osalta.

Suunnitelmavuosina yhteisöveron oletetaan kääntyvän jälleen kasvuun vuodesta 2025 alkaen vuoden 2024 notkahduksen jälkeen.

Yhteisöverot	TP2021	TP2022	ENN2023	TA2024
Yhteensä, euroina	4 110 442	4 127 038	2 429 000	2 075 000
muutos %	47,8 %	0,4 %	-40,9 %	-14,6 %

8.1.3 Kiinteistövero

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 miljoonalla eurolla vuodesta 2024 alkaen. Talousarviota laadittaessa ja veroprosenteista päätettäessä lakimuutosta ei ole vielä hyväksytty. Tämän johdosta on päätös veroprosenteista tehtävä ehdollisena. Lisäksi pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus, jonka mukaan hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkällä siirtymäajalla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohdullisia kiinteistön omistajille.

Kunnanvaltuuston määräämien kiinteistöveroprosenttien vaihteluvälit vuodelle 2024 ovat seuraavat:

- Yleinen rakennusten kiinteistöveroprosentti 0,93 – 2,00 %
- Yleinen maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,30 – 2,00 %
- Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,41 – 1,00 %
- Muiden asuinrakennusten veroprosentti 0,93 % - 2,00 %

Edellä mainittujen lisäksi kunnanvaltuusto voi määrätä:

- Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin välillä 2,00 – 6,00 %
- Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti 0,00 – 2,00 %
- Voimalaitosten veroprosentti 0,93 -3,10 %

Kiinteistöverokertymä on viime vuosina hieman noussut rakennuskustannusindeksin korotuksesta johtuen. Vuonna 2020 kiinteistöveron tilitysrytmi muuttui, minkä johdosta osa verovuoden kiinteistöverosta kertyy vasta seuraavan vuoden tammi-helmikuussa. Tilitysrytmin muutos ei ole vaikuttanut enää vuodesta 2021 alkaen. Yleisen kiinteistöveron maapohjan verotusarvon korotus nostaa kiinteistöverotuloa vuositasolla arviolta 180 tuhatta euroa. Suunnittelukaudella kiinteistöveron tuoton ennustetaan olevan vuoden 2024 tasolla.

Kiinteistöverot	TP2021	TP2022	ENN2023	TA2024
Yhteensä, euroina	1 925 439	1 978 309	2 083 000	2 261 000
muutos %	10,2 %	2,7 %	8,2 %	8,5 %

Virtain kaupungin veroprosentit vuodelle 2024 ovat:

Tuloveroprosentti	8,60 %
Kiinteistöveroprosentit:	
vakituinen asuinrakennus	0,45 %
muu asuinrakennus	1,00 %
yleinen kiinteistövero, rakennus	0,93 %
yleinen kiinteistövero, maapohja	1,30 %
voimalaitosten veroprosentti	3,10 %

Rakentamattomalle rakennuspaikalle ei ole määritelty erillistä kiinteistöveroprosenttia. Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti on 0 %.

8.1.4 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmä uudistui 1.1.2015. Uuden valtionosuusjärjestelmän tavoitteena oli kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Uudistus toteuttaa tätä tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Vuonna 2021 hyväksytty uusi laki Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (29.6.2021/618) tuli voimaan 1.1.2023 alkaen. Valtionosuusjärjestelmän peruseriaate säilyi laissa samana, mutta sosiaali- ja terveydenhuollon menojen rahoittamiseen liittyvät erät poistuvat ja siirtyvät hyvinvointialueiden rahoitukseen. Edelleen suurin osa kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta muodostuu ikärakenteesta, jossa suurin yksikkökohtainen kustannus on 13-15 -vuotiaiden ikäluokassa, kun se aikaisemmin oli yli 85 -vuotiaiden ikäryhmässä. Muutoksen jälkeen kuntien peruspalvelujen valtionosuus on soteuudistuksen jäännöserä, jonka muodostuminen ei perustu kunnan nykyisiin valtionosuustehtäviin. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Tavoitteena on uudistaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelman linjausten mukaisesti sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Aikataulun osalta tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle keväätuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026.

Valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009, muut 676/2014) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Peruspalvelujen valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat määrätymistekijöiden, esimerkiksi asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset ja kustannustason muutoksesta johtuvat hintojen muutokset (indeksikorotus).

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2024 noin 2,5 miljardia euroa, josta varataan 10 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus laskee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 miljoonalla eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen johdosta valtionosuuteen tehtävistä korjauksista.

Kustannustenjaon tarkistus on valtionosuusuudistuksen jälkeen tehty vuosittain Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei oteta huomioon vuonna 2024 (kuten ei myöskään 2023), sillä sote-uudistuksen yhteydessä peruspalvelujen valtionosuuslakiin tehdyn siirtymäsäännöksen mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään seuraavan kerran vasta valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Virtain kaupungin valtionosuuksiin on osoitettu vuoden 2024 talousarviossa 7 510 082 euroa, eli 3,2 % vähemmän kuin tämän hetken ennuste vuoden 2023 valtionosuudeksi. Ennakoitu valtionosuusprosentti vuodelle 2024 olisi 21,92 %, kun vuonna 2023 vastaava prosenttilukema on 22,09 %. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 prosenttia. Indeksistästö puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä. Valtiovarainministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö tekevät lopullisen päätöksen vuoden 2024 maksettavista valtionosuuksista joulukuussa 2023.

Valtionosuusennuste talousarviovuodelle perustuu Kuntaliiton ennusteeseen 10.10.2023, jossa on huomioitu:

Vuosittaiset automaattimuutokset

- 31.12.2022 asukasmäärät
- Työllisyystiedot
- Saaristo-osakuntien väestö
- Indeksitarkistus hintoihin (+2,2 %), (+53 milj. euroa)
- Indeksijarru (-1 %-yksikkö), (-24 milj. euroa)

Muut lakiin perustuvat muutokset

- Veromenetysten kompensatio (+10 milj. euroa)

Poliittiset päätökset kuntien tehtävien ja veloitteiden muutoksista, yht. 15,4 milj. euroa), josta merkittävimmät

- Sitouttava kouluysteistyö (+4,7 milj. euroa)
- B1 -kielen opetuksen lisääminen (+4,1 milj. euroa)

Muut muutokset ja poliittiset päätökset

- perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos (+3,5 milj. euroa)
- Määräraikaisten vähennysten päättyminen (+14,6 milj. euroa), (aiemmin mm. kannustin/digitalisaatio, sote-muutosrajoittimen neutralisointi, pitkäaikaistyöttömien eläketuki)

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on arvioitu vuoden 2023 toteumatason. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan hallitusohjelman mukaisesti asteittain 10 miljoonaa euroa vuonna 2024, 25 miljoonaa euroa vuonna 2025, 50 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 125 miljoonaa euroa vuodesta 2027 lukien. Vuoden 2024 säästöistä 2,5 miljoonaa euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin. Vuosien 2025–2027 säästöjen kohdentuminen ja vaikutukset kuntiin tarkentuvat valmistelun edetessä. Hallitusohjelman mukaisesti perusopetusta vahvistetaan. Toimenpiteeseen on varattu 60 miljoonaa euroa vuodelle 2025 ja 140 miljoonaa euroa vuodesta 2026 alkaen. Perusopetusta vahvistetaan useilla eri toimenpiteillä ja em. toimenpiteiden kuntatalousvaikutukset tarkentuvat valmistelun edetessä. Osana perusopetuksen vahvistamista vakiinnutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus hallitusohjelman mukaisesti. Määrärahalisäykset kohdistetaan valtionavustuksina varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetuksen järjestäjille seuraavasti: 50 milj. euroa vuonna 2024, 40 milj. euroa vuonna 2025, 10 milj. euroa vuonna 2026 ja 60 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen. Toimenpide kohdistuu lähes kokonaan kuntiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudesta Kuntaliitto ei tuota ennustelaskelmia.

Eroja kuntien tulopohjassa tasataan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella. Nimensä mukaisesti tasaus perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, ja se joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettyä valtionosuutta. Mikäli laskennallinen verotulo on keskimääräisen laskennallisen veron alapuolella, kuten Virroilla, saa Virrat verotuloihin perustuvaa tasausta. Tasauksen lopulliseen määrään vuodelle 2024 vaikuttaa vuoden 2022 verotuksen valmistuminen lokakuun 2023 lopussa. Ennusteessa tasaus on laskettu verohallinnon viimeisimpien vuotta 2022 koskevien ennusteiden perusteella. Verotulomenetyksen kompensatio erotettiin vuodesta 2020 omalle valtionosuusmomentilleen. Muutoksen tarkoituksena on lisätä valtionosuusjärjestelmän läpinäkyvyyttä sekä helpottaa valtionosuuksien määrän ja valtion kuntien rahoitukseen osallistumisen arviointia. Ennen vuotta 2020 erä on sisällytynyt peruspalvelujen valtionosuuteen. Suunnitelmavuosien valtionosuus on huomioitu vuoden 2024 tasossa kuten menotkin huomioiden TE-uudistuksen vaikutus vuodesta 2025 alkaen. Valtiovarainministeriön tekemän painelaskelman mukaan valtionosuudet hieman nousisivat, mutta mm. hallitusohjelman toimenpiteiden vielä tarkentuessa suunnitelmavuosien osalta tulevien vuosien valtionosuudet voivat vielä muuttua olennaisestikin.

Valtionosuudet	TP2021	TP2022	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026
Verotulomenetysten kompen- saatio	4 082 557	4 581 239	1 423 626	1 426 050	1 437 477	1 437 477
Muutos %	1,4 %	12,2 %	-68,9 %	0,2 %	0,8 %	0,0 %
Peruspalvelujen valtion- osuus	16 891 347	18 232 907	3 961 986	3 364 044	4 165 848	4 165 848
Muutos %	-3,9 %	7,9 %	-77,9 %	-15,1 %	23,8 %	0,0 %
Verotuloihin perustuva ta- saus	5 193 337	4 420 977	1 661 339	2 005 153	2 005 153	2 005 153
Muutos %	3,8 %	-14,9 %	-66,9 %	20,7 %	0,0 %	0,0 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	501 124	591 969	714 835	714 835	714 835	714 835
Muutos %	26,0 %	18,1 %	176,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Valtionosuudet yht.	26 668 365	27 827 092	7 761 786	7 510 082	8 323 313	8 323 313
Muutos %	15,0 %	4,3 %	-66,5 %	-3,2 %	10,8 %	0,0 %

Tuloslaskelma 2024

Tuloslaskelmaennuste johtaa maltillisesti ylijäämäiseen tilikauteen. Talousarvioon ei sisälly merkittäviä kertaluonteisia purkukustannuksia tai muita vastaavia kertaluonteisia kustannuksia. Kaupungin ja vesihuollon normaalin toiminnan ylijäämä olisi siten 3 363 euroa. Haastetta talousarvion laadintaan on tuonut erityisesti kustannustason nousu sekä tehtävien ja organisaation muutokset mm. sivistystoimen ja tukipalveluiden osalta. Pääsääntöisesti osastot pääsivät hyvin annettuun talousarvioraamiin ja osalla osastoista raami myös allittui. Yliytysten syynä oli pääosin menojen kohdistamisen muutokset sekä hyvinvointitoimen organisoituminen ja tarvittavien määrärahojen tarkentuminen vuoden 2023 alusta alkaen. Tuloksen pysymistä ylijäämäisenä edesauttaa erityisesti sähkön hinnan aleneminen vuoden 2023 talousarvioon verrattuna sekä hyvinvointialueelle vuokrattavien rakennusten vuokrien tarkentuminen. Kaupungin ja vesihuoltolaitoksen toimintakate kasvaa vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 4,4 % johtuen kustannustason noususta. Henkilöstökulut kasvavat talousarviossa koko kaupungin osalta noin 2,5 % ennusteeseen ja 5,3 % sekä talousarvioon 2023 verrattuna. Henkilöstömenojen kasvu johtuu palkankorotuksista, joiden vaikutusta hieman vähentää vuoden 2023 eläköitymisistä johtuvien päällekkäisten henkilöstömenojen poisjääminen. Tämänhetkisten ennusteiden valossa myös vuodet 2025 ja 2026 olisivat ylijäämäisiä, mutta niihin liittyy merkittävää epävarmuutta mm. valtionosuuksien tulevan tason sekä TE-uudistuksen vaikutusten osalta. Lisäksi suunnitelmakauden lopulla tulee ajankohtaiseksi hyvinvointialueelle vuokrattujen rakennusten yhtiöittäminen, jolla tulee olemaan merkittävä vaikutus emokunnan talouteen. Myös mahdollisesti käytöstä pois jäävät sotekiinteistöt aiheuttavat paineita tulevien vuosien talouteen. Epävarmuustekijöiden johdosta on tarpeen edelleen etsiä aktiivisesti toimenpiteitä, joilla palvelut saadaan tuotettua nykyistä tehokkaammin sekä saamaan positiivista kehitystä asukasluvun kehitykseen ja elinvoimaan.

Vuonna 2024 poistot tulevat olemaan hieman vuoden 2023 tasoa alhaisemmat noin 3,5 miljoonaa eurossa. Aleneminen johtuu muutaman merkittävän poistokohteen poistoajan päättymisestä vuonna 2023. Vuoden 2023 aikana valmistuvista yksittäisistä hankkeista merkittävin on Virtaintien peruskorjaus. Talousarviovuoden merkittävimmät investoinnit ovat uusien tilojen rakentaminen kirjastolle Merikanto-opiston käyttöön sekä Keiturinpuiston muutostöiden/peruskorjauksen aloittaminen. Keiturinpuiston hankkeen toteuttaminen edellyttää vielä neuvotteluja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Keiturinpuiston hankkeelle on vuoden 2024 talousarviossa varattu 1 500 000 euroa ja Merikanto-opiston tilojen rakentamiseen kirjastolle 400 000 euroa. Budjetointivaiheessa poistojen aivan tarkkaa määrää on mahdoton ennustaa, sillä valmistuvien kohteiden hankintamenot eivät ole vielä tarkalleen tiedossa. Investointitoteuma on jäänyt vuosittain talousarviossa suunniteltua kokonaisuutta pienemmäksi.

Vuoden 2024 tuloslaskelma (ulkoinen/sisäinen) johtaa -220 594 negatiiviseen tilikauden tulokseen sekä tuloksenkorjauserien jälkeen 3 363 euroa ylijäämävaiheeseen tilikauteen. Liikelaitos Marttinen huomioiden tilikauden tulos on -210 594 euroa ja ylijäämä 13 363 euroa.

Suunnitelmavuosien toimintatuotot ja -menot on huomioitu vuoden 2024 tasossa mahdolliset kertaluonteiset erät huomioiden. Lisäksi palveluiden ostoissa on huomioitu TE-palvelujen maksuosuus Tampereen kaupungille valtionosuuslisäyksen suuruisena. Verotulot on huomioitu Kuntaliton veroennustekohikon ja valtionosuudet varovaisuuden periaatteen mukaan vuoden 2024 tasossa. Sekä menot että tulot on arvioitu talousarvion 2024 hintatasossa.

Vuodelle 2024 laaditussa ennusteessa on huomioitu tiedossa olevat talousarvion ylityshat sekä myönnetty lisämäärärahat.

8.1.5 Talousarvion ja –suunnitelman yhteydessä esitettävä toimenpideohjelma

Taloussuunnitelma (talousarviovuosi ja suunnitelmavuodet) on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Virtain kaupungin taseessa on 31.12.2022 ylijäämää 21,664 milj. euroa ja vuoden 2023 tilinpäätös tulee olemaan ennusteen mukaan ylijäämäinen arviolta 0,770 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2023 ylijäämää olisi siten noin 22,434 milj. euroa. Tämän vuoksi Virtain kaupunki ei ole velvollinen laatimaan kuntalain mukaista toimenpideohjelmaa.

Talousarvio vuodelle 2024 on ylijäämäinen. Taloussuunnitelma vuosille 2025 - 2026 on tämänhetkisen tiedon valossa ylijäämäinen. Suunnitelmavuosiin liittyy kuitenkin vielä useita epävarmuustekijöitä liittyen valtionosuuksien tasoon sekä hyvinvointialueelle vuokrattujen rakennusten osalta, minkä johdosta on jatkuvasti etsittävä keinoja, joiden avulla palvelut pystytään tuottamaan nykyistä taloudellisemmin.

8.2 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Kaupunki ja vesihuolto (ulk./sis.)	TP2022	TA2023	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintatulot						
Myyntituotot	28 153 167	4 162 813	4 162 813	4 348 303	4 348 303	4 348 303
Maksutuotot	5 425 807	363 142	363 142	389 609	389 609	389 609
Tuet ja avustukset	1 818 782	260 040	260 040	183 000	183 000	183 000
Vuokratuotot	5 929 339	6 525 243	6 525 243	6 546 479	6 546 479	6 546 479
Muut toimintatulot	405 635	36 340	36 340	81 940	61 940	61 940
Toimintatulot	41 732 731	11 347 578	11 347 578	11 549 331	11 529 331	11 529 331
Valmistus omaan käyttöön	150 713	0	0	0	0	0
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-15 630 502	-13 960 333	-14 375 208	-14 584 548	-14 584 548	-14 584 548
Palvelujen ostot	-59 458 240	-6 245 418	-6 254 337	-6 790 283	-7 607 283	-7 587 083
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 830 983	-3 631 147	-3 657 494	-3 372 838	-3 372 838	-3 372 838
Avustukset muille	-2 512 983	-1 318 080	-1 318 080	-1 315 535	-1 247 880	-1 247 880
Vuokrat	-6 325 567	-3 368 289	-3 376 173	-3 414 853	-3 414 853	-3 414 853
Muut toimintamenot	-351 787	-244 977	-244 977	-264 116	-264 116	-264 116
Toimintamenot	-89 110 063	-28 768 244	-29 226 269	-29 742 173	-30 491 518	-30 471 318
Toimintakate	-47 226 619	-17 420 666	-17 878 691	-18 192 842	-18 962 187	-18 941 987
Verotulot	25 565 200	13 969 900	14 397 000	13 702 000	14 056 000	14 331 000
Valtionosuudet	27 827 092	7 443 315	7 761 786	7 510 082	8 323 305	8 323 305
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot muilta	1 072					
Muut rahoitustulot muilta	827 079	154 500	262 548	204 000	204 000	204 000
Korkomenot	-68 205	-101 000	-101 000	-90 500	-100 500	-160 500
Muut rahoitusmenot	2 580 505	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	3 340 451	53 500	161 548	113 500	103 500	43 500
Vuosikate	9 506 125	4 046 049	4 441 643	3 132 740	3 520 618	3 755 818
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 960 145	-3 906 184	-3 906 184	-3 353 334	-3 358 334	-3 358 334
Arvonalentumiset	-2 723 798					
	-6 683 943	-3 906 184	-3 906 184	-3 353 334	-3 358 334	-3 358 334
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot (+) ka -kulut (-)	-8 817					
Tilikauden tulos	2 813 365	139 865	535 459	-220 594	162 284	397 484
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	223 957	223 957	223 957	223 957	223 957	223 957
Varausten lisäys						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 037 322	363 822	759 416	3 363	386 241	621 441

Kaupunki, vesihuolto ja Marttinen (ulk.)	TP2022	TA2023	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintatulot						
Myyntituotot	25 950 774	3 762 303	3 762 303	3 860 328	3 860 328	3 860 328
Maksutuotot	5 081 194	363 142	363 142	389 609	389 609	389 609
Tuet ja avustukset	2 764 498	1 020 040	1 020 040	1 098 000	1 098 000	1 098 000
Vuokratuotot	2 328 146	3 831 775	3 831 775	3 905 867	3 905 867	3 905 867
Muut toimintatulot	405 635	66 340	66 340	81 940	61 940	61 940
Toimintatulot	36 530 246	9 043 600	9 043 600	9 335 744	9 315 744	9 315 744
Valmistus omaan käyttöön	150 713	0	0		0	
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-16 938 947	-15 218 782	-15 633 657	-16 020 492	-16 020 492	-16 020 492
Palvelujen ostot	-55 958 500	-4 878 918	-4 887 837	-5 289 308	-6 106 308	-6 086 108
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 379 929	-4 149 088	-4 175 435	-3 893 824	-3 893 824	-3 893 824
Avustukset muille	-2 280 291	-1 082 450	-1 082 450	-1 079 905	-1 012 250	-1 012 250
Vuokrat	-2 760 496	-714 760	-722 644	-800 941	-800 941	-800 941
Muut toimintamenot	-411 337	-254 968	-254 968	-274 116	-274 116	-274 116
Toimintamenot	-83 729 500	-26 298 966	-26 756 991	-27 358 586	-28 107 931	-28 087 731
Toimintakate	-47 048 542	-17 255 366	-17 713 391	-18 022 842	-18 792 187	-18 771 987
Verotulot	25 565 200	13 969 900	14 397 000	13 702 000	14 056 000	14 331 000
Valtionosuudet	27 827 092	7 443 315	7 761 786	7 510 082	8 323 305	8 323 305
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot muilta	1 072					
Muut rahoitustulot muilta	827 485	154 500	262 548	204 000	204 000	204 000
Korkomenot	-68 404	-101 000	-101 000	-90 500	-100 500	-160 500
Muut rahoitusmenot	2 580 505	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	3 340 658	53 500	161 548	113 500	103 500	43 500
Vuosikate	9 684 409	4 211 349	4 606 943	3 302 740	3 690 618	3 925 818
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 126 304	-4 061 184	-4 061 184	-3 513 334	-3 518 334	-3 518 334
Arvonalentumiset	-2 723 798					
	-6 850 102	-4 061 184	-4 061 184	-3 513 334	-3 518 334	-3 518 334
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot (+) ja -kulut (-)	-8 817					
Tilikauden tulos	2 825 490	150 165	545 759	-210 594	172 284	407 484
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	223 957	223 957	223 957	223 957	223 957	223 957
Varausten lisäys lisäys (-) tai vähennys (+)						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 049 447	374 122	769 716	13 363	396 241	631 441

Tunnuslukuja

Toimintatuotot/Toimintakulut %	43,63	34,39	33,80	34,12	33,14	33,17
Vuosikate/poistot %	141,4	103,7	113,4	94,0	104,9	111,6
Vuosikate, euroa/asukas	1 514	677	741	539	610	658
Asukasmäärä	6 395	6 221	6 221	6 131	6 048	5 968
Kertynyt ylijäämä/asukas	3 388	3 052	3 606	3 661	3 777	3 934

9 INVESTOINTIOSA

Investointiosassa käsitellään pitkävaikutteiset menot, jotka tuloslaskelmassa vuosittain käsitellään suunnitelman mukaisina poistoina. Poistosuunnitelma on uudistettu vuoden 2009 alussa. Sen ajantasaisuus tarkastetaan talousarviovuoden aikana. Hyödykeryhmien poisto-aika on uusitussa suunnitelmassa ilmoitettu vaihteluvälinä, josta pääsääntöisesti käytetään pienintä eli nopeinta poisto-aikaa. Kaupunginhallituksella on oikeus perustellusta syystä määrittellä alarajaa pitempi poisto-aika, mikä ei kuitenkaan saa ylittää ohjeen enimmäispoisto-aikaa.

Perusparannusmeno poistetaan sen vaikutusaikana, joka on pääsääntöisesti sama kuin perusparannetun hyödykkeen jäljellä oleva taloudellinen pito-aika. Ainoastaan, mikäli perusparannus olennaisesti lisää hyödykkeen jäljellä olevaa taloudellista pito-aikaa, kaupunginhallitus voi muuttaa poistosuunnitelmaa vastaavasti.

Yksittäiset investointikohteet, joiden kustannusarvio ylittää 300.000,00 euroa ilman arvonalisäveroä, ovat hankkeita. Hankkeiden käsittelyssä noudatetaan kaupungin hankesuunnitteluohjetta. Kaupunginvaltuusto myöntää määrärahat ja tuloarviot hankkeille ja hankkeilla on ennen rakentamisen aloitusta oltava kustannusarvio, jonka toteumaa seurataan tilinpäätöksen yhteydessä.

Alle 300.000 euron investoinnit käsitellään osana hankeryhmää. Hankeryhmiä vuonna 2024 ovat:

1. osakkeet ja osuudet
2. maa-alueet ja rakennukset
3. lämpölaite
4. järjestelmä- lisenssi- ja palvelininvestoinnit
5. tekninen/hallinto
6. vesihuoltolaite
7. kunnallistekniikka
8. tilapalvelu/asuinrakennukset
9. tilapalvelu/tuotannolliset rakennukset ja
10. tilapalvelu/hallintokuntien käytössä olevat rakennukset

Hankeryhmä tarkoittaa investointikokonaisuutta joko siten, että yhteen ylläpitokohteeseen tehdään useampi pienempi investointi tai hankeryhmä sisältää useamman ylläpitokohteen, joihin investoidaan. Kaupunginvaltuusto myöntää määrärahat ja tuloarviot hankeryhmälle kokonaisuutena. Hankeryhmän alla esitetty kokonaisuus on suunnitelma, jonka sisällä käytettävät määrärahat ja tuloarviot voivat ylläpitokohteiden välillä muuttua, mutta hankeryhmän määräraha ja tuloarvio on valtuustoon nähden sitova.

Investointiosan irtaimen käyttöomaisuuden hankintamääräraha on tarkoitettu sellaisen irtaimen hankintaan, jonka hankintahinta on pääsääntöisesti yli 10 000 euroa (ilman arvonalisäveroä). Tätä pienemmät hankinnat ovat aina käyttömenoja. Vuosikorjaukset ovat aina käyttömenoja riippumatta hankintahinnasta. Osakkeet ja osuudet sekä maan osto merkitään investointiosaan. Näistä ei tehdä poistoja.

Talousarviovuosi 2024 ja suunnitelmavuodet 2025–2026

Virtain kaupungin investoinnit ovat viime vuosina olleet poikkeuksellisen korkealla tasolla muun muassa koulurakentamisen johdosta. Vuodelle 2023 talousarvion investoinnit olivat hieman alhaisemmalla tasolla. Talousarvion 2024 lähtökohdaksi on ollut vuoden 2023 talousarvion yhteydessä hyväksytty taloussuunnitelma vuodelle 2024 huomioiden ilmenneet muutostarpeet kuten Merikanto-opiston tilajärjestelyt. Kokonaisuutena investointiraami alitui hieman. Alitus johtui pääosin linjauksesta Merikanto-opiston tilojen rakentamisesta kirjaston kiinteistöön Toivonlan kiinteistön laajan peruskorjauksen sijaan. Viime vuosien merkittävän lainanoton jälkeen investoinnit on pyritty mitoittamaan siten, että investoinnit ja lainanlyhennykset pystyttäisiin rahoittamaan tulorahoituksella. Vuonna 2023 tämä toteutuikin. Merkittävimmät hankkeet ovat Keituripuiston peruskorjauksen/muutostöiden aloitus sekä Merikanto-opiston tilojen rakentaminen kirjastolle. Lopullinen päätös Keituripuiston muutostöiden toteuttamisesta edellyttää vielä neuvotteluja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Investointien nettomeno, noin

4,7 miljoonaa euroa, ylittää vuosikatteen noin 1,5 miljoonalla eurolla. Taloussuunnitteluvuosina investointitason oletetaan edelleen kasvavan erityisesti Lämpölaitokseen liittyvien investointien johdosta. Kuluvan vuoden investoinnit tulevat olemaan talousarviota 2024 alhaisemmalla tasolla, muutetun talousarvion mukaan noin 3,4 miljoonaa euroa. Kokonaisuutena talousarvio tulee kuitenkin alittumaan investointimenojen toteumaprosentin ollessa syyskuun lopussa noin 56 %.

9.1 Hankeryhmät

Hankeryhmät, joihin on varattu määräraha tai tuloarvio talousarviovuonna tai taloussuunnittelukaudella:

Hallinto- ja elinvoimaosasto					
Hankeryhmä: Osakkeet ja osuudet					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-4 285 888	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Nettomeno	-4 285 888	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000

Talousarviovuoden määräraha sisältää varautumisen kuntien yhteistoimintaan tai konsernirakenteen muuttamiseen liittyvien osakkeiden hankintaan/merkitsemiseen.

Hallinto- ja elinvoimaosasto					
Hankeryhmä: Maa-alueet ja rakennukset					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio	3 193 649	20 000	20 000	20 000	20 000
Määräraha	-53 900	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Nettomeno	3 139 749	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000

Määräraha on varaus maa-alueiden hankintaan. Vuoden aikana harkitaan myös joidenkin keskustan lähellä olevien kiinteistöjen myyntiä. Osa tuloarvioista toteutuu kaavatonttien myynnillä.

Hallinto- ja elinvoimaosasto					
Hankeryhmä: Lämpölaitos					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-86 893	-120 000	-400 000	-2 085 000	-6 000 000
Nettomeno	-86 893	-120 000	-400 000	-2 085 000	-6 000 000

Määrärahassa on varaukset uusien kaukolämpöliittymien rakentamiseen, ennalta arvaamattomiin kaluston peruskorjauksiin, Nallen kauppatie 1. vaiheen rakentamiseen, autotallilajennukseen ja korjaamotilan katon peruskorjaukseen sekä kattila K3 kiertokaasukanaviston uusimiseen. Taloussuunnitelmavuosien investoinnit ovat varauksia Nallelan uuden kaava-alueen kaukolämpölinjan 1. ja 2. vaiheiden rakentamiseen, Nallelan varakeskuksen siirron Sampolaan, Nallelan uuden 5 MW varalämpökeskuksen rakentamiseen, Sampolan uuden 5 MW kiinteän polttoaineen lämpölaitokseen, Sampolan kl-linjan suurentamiseen sekä kiertolinjan rakentamiseen Kalettomantie-Virtaintie. Kaupunginhallitus tekee erilliset päätökset investointien toteuttamisesta kuultuaan Virtain Energia Oy:n hallitusta.

Hallinto- ja elinvoimaosasto					
Hankeryhmä: Järjestelmä-, lisenssi- ja palvelininvestoinnit					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-40 240	-40 000	-50 000	-20 000	-20 000
Nettomeno	-40 240	-40 000	-50 000	-20 000	-20 000

Määräraha sisältää varaukset automaattisen talousraportoinnin vuonna 2024 edellyttämiin järjestelmämuutoksiin, tietohallintostrategian laatimiseen sekä ympäristövalvonnan järjestelmämuutoksiin.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hankeryhmä: Hallinto					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha			-95 000	0	0
Nettomeno	0	0	-95 000	0	0

Määräraha sisältää varauksen ruokapalveluiden kalustohankintoihin sekä väestönsuojelun kaluste- ja laitehankintoihin.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hankeryhmä: Tilapalvelu/Asuinrakennukset					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-19 628	-300 000	-175 000	-50 000	-50 000
Nettomeno	-19 628	-300 000	-175 000	-50 000	-50 000

Talousarviomääräraha sisältää varaukset Sipiläntien ulko-ovien, Rantatie 27 ulko-ovien ja ikkunoiden uusimiseen, opettaja-asuntolan julkisivumaalaukseen, Kauraniemen omakotitalon lämmitysjärjestelmän uusimiseen sekä ennalta-arvaamattomiin korjauksiin.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hankeryhmä: Tilapalvelu/Tuotannolliset rakennukset					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-2 171	-80 000	-50 000	-20 000	-20 000
Nettomeno	-2 171	-80 000	-50 000	-20 000	-20 000

Talousarviomääräraha sisältää varauksen ennalta-arvaamattomiin korjauksiin.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hankeryhmä: Tilapalvelu/Hallintokuntien käytössä olevat rakennukset					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-328 848	-415 000	-560 000	-225 000	-105 000
Nettomeno	-328 848	-415 000	-560 000	-225 000	-105 000

Talousarviovuoden määräraha sisältää useita ylläpitokohteita: kirjaston maalaus, rappaus, lukitus; kiinteistöjen LED-valaistus; Opiston automaatio ja lämmitysjärjestelmä + piha-alueiden muotoilu, Kaupungintalo, öljysäiliön poisto + katto; Henkilönostin lunastus; Liikuntahallin saneeraustyöt; Yhtenäiskoulun mediatorin väliseinä; Tulevien hankkeiden suunnittelu (2025); Vaskiveden koulu ylätalon maalaus; Terveyskeskus (IV, kulunvalvonta ja lukitus); Järvinen korjaukset; varaus ennalta-arvaamattomiin korjaustarpeisiin.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hankeryhmä: Vesihuoltolaitos					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio	26 441	85 000	25 000	0	0
Määräraha	-366 720	-520 000	-305 000	-310 000	-110 000
Nettomeno	-340 279	-520 000	-280 000	-310 000	-110 000

Vesihuoltolaitoksen hankeryhmän talousarviovuoden määräraha sisältää varauvat seuraaviin kohteisiin: Puhdistamon saneeraus; Lämmitysjärjestelmän päivittäminen; Piha-alueen rakentaminen; Viemäreiden saneeraus; Pumppaamon saneeraus; Viemärit ennalta-arvaamaton; Aurinkoenergia (puhdistamo); Huoltoauton vaihto (uusi nostimella); Pippurihanke.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hankeryhmä: Kunnallistekniikka					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-341 546	-810 000	-1 010 000	-805 000	-385 000
Nettomeno	-341 546	-810 000	-1 010 000	-805 000	-385 000

Kunnallistekniikan määräraha on katujen ja yleisten alueiden rakentamiseen. Talousarviovuoden määräraha sisältää useita kohteita: Päällystystyöt; Kunnallistekniikka ennalta-arvaamaton; Katuvalojen saneeraus; Hulevesi ennalta-arvaamaton; Yrittäjätien / Ahjokaaren / Nallen kauppatie / Keskustie päällystys; Kalustohankinnat puisto/liikunta; Puttostie (puuvirrat) hulevesi; Terästie rakentaminen (Ahjola); Sataman alaväylän kunnostus; Löytyn valot, urheilumontun katsomon kunnostus, silta (kunnostus); Vieraslajien hävitys; Leikkikentät, Kiertotie kevyenliikenteenväylä rak.; Uimarantojen kunnostus (lomasaari wc); Sisääntuloväylien kameravalvonta; luontopolkujen kunnostus.

9.2 Hankkeet

Hankkeet ovat investointeja, joiden kokonaiskustannusarvio on ilman arvonlisäveroa yli 300 000 euroa. Hankkeilla on oltava kustannusarvio, jonka toteutumista seurataan tilinpäätösten yhteydessä. Hankkeet etenevät hyväksytyt hanke-suunnitelman mukaisesti.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hanke: Puttosen pohjavesialueen suojelutoimet					
Rakentamisen kokonaiskustannusarvio: 200 000					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio		108 000	80 000	0	0
Määräraha		-153 000	-100 000	0	0
Nettomeno	0	-153 000	-20 000	0	0

Hanke sisältää hulevesikosteikon rakentamisen, Purulanojan kunnostuksen ja alueen vuotovesien hallinnan. Pirkanmaan Ely-keskus on myöntänyt hankkeelle avustusta.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hanke: Rantapuisto / Laivarannan alueen kehittäminen					
Rakentamisen jäljellä oleva kustannusarvio:					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha	-20 772	-30 000	-120 000	-100 000	-100 000
Nettomeno	-20 772	-30 000	-120 000	-100 000	-100 000

Määräraha sisältää rantapuiston/liikuntapuiston kehittämissuunnitelman edistämisen, vuoden 2024 osuus kohdistuu leikkikenttään ja huoltorakennukseen.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hanke: Keituriinpuiston peruskorjaus tai uusi rakennus					
Rakentamisen jäljellä oleva kustannusarvio: 5 000 000					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha			-1 500 000	-3 500 000	0
Nettomeno	0	0	-1 500 000	-3 500 000	0

Varaus Keituriinpuiston vanhainkodin peruskorjaukseen tai uudisrakentamiseen. Hanke tarkentuu neuvotteluissa Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Teknisten palveluiden lautakunta					
Hanke: Merikanto-opiston uudet tilat kirjastolle					
Rakentamisen kustannusarvio: 400 000					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha			-400 000	0	0
Nettomeno	0	0	-400 000	0	0

Määräraha sisältää varauksen kirjaston kiinteistön muutostöiden tekemiseen Merikanto-opiston toiminnan siirtämiseksi kirjaston kiinteistöön.

Virtain kaupunki					
Kaikki investoinnit yhteensä					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio	3 253 381	213 000	125 000	20 000	20 000
Määräraha	-6 201 340	-3 063 000	-4 875 000	-7 225 000	-6 900 000
Nettomeno	-2 947 960	-2 850 000	-4 750 000	-7 205 000	-6 880 000

10 RAHOITUSOSA

Rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Ylijäämäinen toiminnan ja investointien rahavirta osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulo-rahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Edellisen ja rahoituksen rahavirran yhteen laskettu määrä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Toiminnan rahavirtaan ei sisälly erikseen rahoitusosassa budjetoitavia tuloarvioita ja määrärahoja.

Investointien rahavirta muodostuu investointimenojen ja niihin saatujen rahoitusosuuksien ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotuksesta. Mainitut erät siirtyvät talousarvion investointiosasta eikä niihin rahoitusosassa enää osoiteta määrärahaa tai tuloarviota.

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset. Kaikki rahoituksen rahavirran erät ovat määrärahoja tai tuloarvioita, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia bruttomääräisiä kokonaisuuksia.

Rahoitusosa päättyy vaikutus maksuvalmiuteen -erään, joka saadaan laskelmalla yhteen etumerkit huomioon ottaen toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Tällä erällä on vaikutus kaupungin kassavaroihin.

Virtain kaupungin lainamäärä tulee alenemaan vuoden 2024 aikana noin 1,6 miljoonalla eurolla. Talousarviossa on varaus 1,3 miljoonan euron lainan nostamiseen. Lainan tarpeeseen tulee kuitenkin vaikuttamaan olennaisesti kuluvan vuoden tulo-rahoituksen lopullinen taso. Aikaisempina vuosina kertynyt tulo-rahoitus on huomioitu lainatarvetta alentavana tekijänä. Investointien rahoittamiseksi voidaan harkita myös puunmyyntiä, mikäli puusta saatava hinta on myynnin kannalta järkevällä tasolla. Kaupunginhallitus on määrittänyt, että noin 0,5 miljoonaa euroa investointikokonaisuudesta voitaisiin rahoittaa puun myynnillä. Tästä tehdään kaupunginhallituksessa erillinen päätös ja se on huomioitava lainatarpeen vähennyksenä, jos näin päätetään toimia. Kaupungin toiminnan volyyymi on alentunut merkittävästi vuodesta 2023 soteuudistuksen seurauksena, joten euromääräisen rahoituspuskurin tarve on alentunut aikaisemmasta tasosta.

Viime vuosina lainaa on nostettu normaalia enemmän etenkin yhtenäiskouluinvestoinnin rahoittamiseksi. Vuonna 2021 lainaa nostettiin 7 000 000 euroa. Vuoden 2022 aikana lainaa ei ole nostettu, eikä lainaa tulla nostamaan myöskään vuonna 2023.

Talousarvion investointien maa-alueiden myynnillä on suunniteltu katettavan 20 000 euroa. Investointihankkeiden rahoitusosuuksia on budjetoitu teknisen toimen hankkeisiin yhteensä 105 000 euroa.

Talousarviovuoden vuosikate riittää kattamaan 66,7 prosenttia nettoinvestoinneista. Talousarvio ei sisällä uusinvestointeja.

Virtain kaupungilla oli 31.12.2022 lainaa noin 17,5 milj. euroa. Vuoden 2023 aikana ei ole nostettu eikä tulla nostamaan uutta lainaa. Lainamäärä tulee alenemaan sekä vuoden 2023 että vuoden 2024 aikana. Lainanlyhennykset ovat vuosina 2023 ja 2024 noin 2,9 milj. euroa. Koska uutta lainaa ei nosteta vuonna 2023 ja lainannosto on lyhennyksiä alhaisempi myös vuonna 2024, lainakanta alenee noin 13,0 miljoonaan euroon vuoden 2024 loppuun mennessä. Asukasta kohden lainamäärä on tällöin vuoden 2024 lopussa noin 2 121 euroa, joten asukaskohtainen lainamäärä säilyy edelleen kuntakentän keskiarvoa alhaisempana, joka tilinpäätösten 2022 mukaan oli keskimäärin 3 377 €/asukas. Viime vuosina kiinteäkorkoiset lainat ovat olleet huomattavan edullisia. Tämän johdosta lainasalkku on yhä enemmän painottunut kiinteäkorkoisiin lainoihin. Vuoden 2024 lopussa lainasalkusta noin kymmenesosa on sidottu vaihtuvakorkoisesti. Tämän hetken tilanteen mukaan lainasalkun keskikorko on vuonna 2024 noin 0,60 %.

Lainakannan alenemisen edellytyksenä on, että tulo-rahoitus kehittyä odotetusti. Vuosina 2025 – 2026 investointitaso tulee edelleen nousemaan, jonka johdosta myös lainakanta saattaa jälleen nousta.

Antolainauksessa on varauduttu mahdollisiin hankkeiden välirahoituksiin.

Kaupungissa on tarvetta lisäksi teollisuushallin rakentamiseen kaupungin tytäryhtiöiden toimesta. On mahdollista, että kaupungilta tarvitaan hankkeeseen takauksia tai rahoitusta lainoituksena tai oman pääoman sijoituksina. Mahdollinen lainoitus tai oman pääoman sijoitukset tarkoittaisivat kaupungin lainamäärän kasvua suunnitellusta.

RAHOITUSLASKELMA

Kaupunki ja vesihuolto	TP2022	TA2023	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toiminnan ja investointien rahavirta						
Vuosikate/Liikelyli-alijäämä	9 506	4 046	4 442	3 133	3 521	3 756
Rahoitustuotot ja -kulut						
Satunnaiset erät	-9					
Tulo-rahoituksen korjauserät	-2 759					
Toiminnan rahavirta	6 739	4 046	4 442	3 133	3 521	3 756
Investointimenot	-6 201	-3 063	-3 523	-4 875	-7 225	-6 900
Rahoitusosuudet investointi	60	193	193	105		
Pys.vast.hyöd.luov.tuotot	3 371	20	20	20	20	20
Muut investointitulot						
Investointien rahavirta	-2 770	-2 850	-3 310	-4 750	-7 205	-6 880
Toiminnan ja inv.rahavirta	3 968	1 196	1 132	-1 617	-3 684	-3 124
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainasaamisten lisäykset	-47	-250	-250	-250	-250	-250
Antolainasaamisten vähennykset		50	50	50	50	50
Antolainauksen muutokset	-47	-200	-200	-200	-200	-200
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				1 300	4 500	7 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 016	-3 098	-3 016	-2 900	-2 904	-3 320
Lainakannan muutokset	-3 016	-3 098	-3 016	-1 600	1 596	3 680
Muut maksuvalmiuden muutokset						416
Rahoituksen rahavirta	-2 647	-3 298	-3 216	-1 800	1 396	3 480
Rahavarojen muutos	1 321	-2 102	-2 084	-3 417	-2 288	356

RAHOITUSLASKELMA

Kaupunki, vesihuolto ja Marttinen	TP2022	TA2023	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toiminnan ja investointien rahavirta						
Vuosikate/Liikelyli-alijäämä	9 684	4 211	4 607	3 303	3 691	3 926
Rahoitustuotot ja -kulut						
Satunnaiset erät	-9					
Tulorahoituksen korjauserät	-2 759					
Toiminnan rahavirta	6 917	4 211	4 607	3 303	3 691	3 926
Investointimenot	-6 492	-3 252	-4 195	-5 450	-7 350	-6 900
Rahoitusosuudet investointi	119	407	407	280	0	0
Pys.vast.hyöd.luov.tuotot	3 371	20	20	20	20	20
Investointien rahavirta	-3 002	-2 825	-3 769	-5 150	-7 330	-6 880
Toiminnan ja inv.rahavirta	3 915	1 386	838	-1 847	-3 639	-2 954
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainasaamisten lisäykset		-250	-250	-250	-250	-250
Antolainasaamisten vähennykset		50	50	50	50	50
Antolainauksen muutokset	0	-200	-200	-200	-200	-200
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			0	1 300	4 500	7 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 016	-2 871	-2 871	-2 900	-2 904	-3 320
Lainakannan muutokset	-3 016	-2 871	-2 871	-1 600	1 596	3 680
Muut maksuvalmiuden muutokset						383
Rahoituksen rahavirta	-2 633	-3 071	-3 071	-1 800	1 396	3 480
Rahavarojen muutos	1 282	-1 685	-2 233	-3 647	-2 243	526
Rahavarat 31.12.	11 557	7 742	9 324	5 677	3 433	3 959
Rahavarat 1.1.	10 274	9 767	11 557	9 324	5 677	3 433
Rahavarojen muutos	1 282	-1 685	-2 233	-3 647	-2 243	526
Lainakanta 31.12.	17 475	14 604	14 604	13 004	14 600	18 280
Lainakanta 1.1.	20 491	17 475	17 475	14 604	13 004	14 600
Lainakannan muutos	-3 016	-2 871	-2 871	-1 600	1 596	3 680
<u>Rahoituksen tunnuslukuja</u>						
Investointien tulorahoitus	322,6	149,1	122,2	64,1	50,3	57,1
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-8 840	-5 232	-4 893	-3 135	-2 104	-3 687
Lainakanta/asukas	2 733	2 348	2 348	2 121	2 414	3 063
Asukasluku	6 395	6 221	6 221	6 131	6 048	5 968

11 YHTEENVETO MYÖNNETTÄVISTÄ AVUSTUKSISTA

Kaupunginhallitus				
	2023 talousarvio	Menokohta	2024 talousarvio	Menokohta
Aluetukiavustukset (sis. Tapahtumat ja ns. kylätalotuki)	10 000	5851.1301	25 000	5851.1301
Muut avustukset/erillinen haku	10 000	5851.1301	10 000	5851.1301
Tarjanne -laiva dokumentti KH 26.04.2021 § 133 (siirtyy vuodelta 2021)	2 000	5851.1301	2 000	5851.1301
Taito-Pirkanmaa, käsityökeskuksen neuvoja	10 000	5851.1301		5851.1301
Virtain 4H-yhdistys	14 500	5851.1301	14 500	5851.1301
Virtain kyläilykahvila Kallioperusta	500	5851.1301	500	5851.1301
Ylä-Pirkanmaan sotaorvot	500	5851.1301	500	5851.1301
Virtain VPK	500	5851.1301	500	5851.1301
Vapaa-ajanasukkaiden yhdistys	2 000	5851.1301	2 000	5851.1301
KesäVirrat Soi! – Virtain musiikkiyhdistys	15 000	5851.1301	7 600	5851.1301
Kesäfestaritapahtuma			20 000	5851.1301
Liedenpohjan vesiosuuskunta			65 055	5851.1301
Tytärtytiöt (myönnetään hakemuksesta erillisen päätöksen mukaan)	130 000	5851.1301	70 000	5851.1301
Nuorisokeskus Marttinen/ Perinnekylä (sisäinen)	52 000	5869.1365	52 000	5869.1365
Nuorisokeskus Marttinen / Siirtyvän nuorisotoiminnan avustus (sisäinen)	191 880	5869.1365	191 880	5869.1365
Avustukset opastetauluihin	5 000	5851.1365	5 000	5851.1365
Työllistämisavustukset	4 800	5851.1401	4 800	5851.1401
Työllisyystyöt/kesätyöpaikkatuki/ulkoinen ja sisäinen	7 200	5851.1401	10 000	5851.1401
Kaupunginhallitus yhteensä	455 880		481 335	

Hyvinvointilautakunta				
	2023 talousarvio	Avustuksen jakotapa	2024 talousarvio	Menokohta
Kulttuuritoimen avustukset	4 000	erillinen hakukierros	4 000	5851.5031
Liikuntatoimen avustukset kotitalouksille	3 000	erillinen hakukierros	3 000	5850.5080
Liikuntatoimen toiminta-avustukset	27 000	erillinen hakukierros	27 000	5851.5080
Virtain Jäähalli Oy (käyttökustannuksia koululaisten jääaikaa vastaan)	50 000	sopimuksen mukaan	50 000	5851.5061
Avustukset huomioiden hyvinvointialueen myöntämät avustukset	26 000	hakemuksen mukaan	10 000	5851.2080
Hyvinvointilautakunta yht.	110 000		94 000	

Teknisten palveluiden lautakunta				
	2023 talousarvio	Avustuksen jakotapa	2024 talousarvio	Menokohta
Yksityistieavustukset	265 000	hakemuksen mukaan	265 000	5851.7009
Tekninen yht.	265 000		265 000	

Nuorisokeskus Marttinen				
	2023 talousarvio	Avustuksen jakotapa	2024 talousarvio	Menokohta
Nuorisotoiminta-avustukset	8 250	hakemuksen mukaan	8 250	5860.5660
Marttinen yht.	8 250		8 250	

12 YHTEENVETO HANKKEISTA

Hankkeen nimi	Määräraha 2024
Toisen asteen koulutuksen turvaaminen ja kehittäminen Virroilla (ammattikouluasiamies)	10 000
Kampus-toiminnan ja maakuntakorkeakoulutoiminnan edistäminen korkeakouluasiamies)	18 000
Muksu-Festarit	20 000
Toimintaryhmätyö PoKo ry:ssä mukana oleminen	33 400
Muut hankkeet	26 938

13 VIRTAIN KOULUJEN OPPILASENNUSTEET VUOSILLE 2023–2029

Tilanne 24.10.2023

Killinkosken koulu	esi	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	Yhteensä
2023-2024(2017)	4	4	7	5	5	3	3				31
2024-2025(2018)	4	4	4	7	5	5	3				32
2025-2026(2019)	2	4	4	4	7	5	5				31
2026-2027(2020)	4	2	4	4	4	7	5				30
2027-2028 (2021)	6	4	2	4	4	4	7				31
2028-2029(2022)	1	6	4	2	4	4	7				28
Kotalan koulu	esi	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	Yhteensä
2023-2024(2017)	4	6	2	4	5	10	1				32
2024-2025(2018)	2	4	6	2	4	5	10				33
2025-2026(2019)	2	2	4	6	2	4	5				25
2026-2027(2020)	1	2	2	4	6	2	4				21
2027-2028 (2021)	2	1	2	2	4	6	2				19
2028-2029(2022)	1	2	1	2	2	4	6				18
Vaskiveden koulu	esi	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	Yhteensä
2023-2024(2017)	3	4	4	4	7	7	0				29
2024-2025(2018)	2	3	4	4	4	7	7				31
2025-2026(2019)	1	2	3	4	4	4	7				25
2026-2027(2020)	3	1	2	3	4	4	4				21
2027-2028 (2021)	4	3	1	2	3	4	4				21
2028-2029(2022)	2	4	3	1	2	3	4				19
Yhtenäiskoulu	esi	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	Yhteensä
2023-2024(2017)	34	36	34	43	46	41	56	55	77	52	474
2024-2025(2018)	32	34	36	34	43	46	41	60	55	77	458
2025-2026(2019)	36	32	34	36	34	43	46	61	60	55	437
2026-2027(2020)	31	36	32	34	36	34	43	63	61	60	430
2027-2028 (2021)	33	31	36	32	34	36	34	56	63	61	416
2028-2029(2022)	31	33	31	36	32	34	36	47	56	63	399
Kaupunki yhteensä	esi	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	Yhteensä
2023-2024(2017)	45	50	47	56	63	61	60	55	77	52	566
2024-2025(2018)	40	45	50	47	56	63	61	60	55	77	554
2025-2026(2019)	41	40	45	50	47	56	63	61	60	55	518
2026-2027(2020)	39	41	40	45	50	47	56	63	61	60	502
2027-2028 (2021)	45	39	41	40	45	50	47	56	63	61	487
2028-2029(2022)	35	45	39	41	40	45	50	47	56	63	461

Virtain lukio

Lukio	1 lk	2lk	3lk	4lk	yht
2023-2024	22	29	25	7	83
2024-2025	24	22	29		75
2025-2026	36	24	22		82
2026-2027	25	36	24		85
2027-2028	35	25	36		96

Lukion oppilasennusteen arviointiperusteena on, että puolet ikäluokasta valitsee oman paikkakunnan lukion perusopetuksen jälkeen.

14 OPETTAJIEN JA KOULUHENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ v. 2024

	Opettajat	Avustajat	Muu henkilökunta	Lisätiedot
Killinkosken koulu	5 vakanssia			Kolme Killinkosken koulun vakanssia ja kaksi kiertävää opettajaa
Kotalan koulu	3 vakanssia			
Yhtenäiskoulu YPR opetus	4 vakanssia	5		5 koulunkäynninohjaajaa
yhtenäiskoulu	39 vakanssia	12		4 lastenhoitajaa, 8 vakinaista koulunkäynninohjaajaa ja 1 määräaikainen
Vaskiveden koulu	2 vakanssia	2 (1 ma)		1 vakinainen koulunkäynninohjaaja ja 1 tasa-arvo - hankerahoituksella työskentelevä.
Perusopetus yhteensä	52	20		
Virtain lukio	7 vakanssia			Lukion ja perusopetuksen yhteisiä opettajia 15
Kouluhallinto			3	Sisältää rehtorin, hallintosihteerin ja IT-tuohenkilön
Yht.	59	20	3	

15 LASTEN PÄIVÄHOITOPAIKKOJEN MÄÄRÄ JA MITOITUS 2024

Tilanne 12.09.2023

Yksikkö	Hoitopaikat	Henkilöstö	Hoitohenkilöstö	Mitoitus	Huom.
		34, yhtenäiskoulun ryhmän työntekijöitä ei huomioitu. Uusempia ryhmäavustajia lasten tueksi. Lisäksi erillisyksiköt vaativat päiväkotiaavustajan laitoshuollon ja ruokahuollon tehtäviin. Luvussa mukana myös erityisopettaja ja hankkeen kautta palkattu resurssiopettaja.	27,		Helmikuussa 2018 perustettiin Otsolan kadun yksikkö Koivurinteen päiväkodin alaisuuteen. Nyt lisäksi toimii yksi lapsiryhmä seurakuntatalon tiloissa 1.8.2023 alk.
Koivurinteen päiväkoti	118+ yhtenäiskoulun ryhmässä yhtenäiskoululla on myös 27 eskaria varhaiskasvatuksessa	Vuorohoito vaatii enemmän resursseja.	yhtenäiskoulun ryhmän työntekijöitä ei huomioitu	4 alle 3-v lasta tai 7 4-6 -v lasta/hoitaja	Yhtenäiskoulun eskariyhmässä yhteiskoululla on 27 eskaria myös varhaiskasvatuksessa.
Killinkosken päiväkoti	13+2 (14+4)	4(4)	3(3)	4 alle 3-v lasta tai 7 4-6 -v lasta/hoitaja	12 lasta, jotka ovat 1-5 -vuotiaita, lisäksi 2 osapäiväeskaria
Kotalan ryhmäperhepäiväkoti	6+2+3(12)	2,5(3)	2,5 (3)	4 lasta/hoitaja	Lapsista 2 on osapäiväisiä esikoululaisia. Lisäksi yksikössä on kolme aamu- ja iltapäiväkoululaista.
Vaskiveden ryhmäperhepäiväkoti	10+2(12)	3(3)	3(3)	4 lasta/hoitaja	Lapsissa on 2 osapäiväesikoululaista
Vuorohoito Kanervat, on jo Koivurinteen luvussa	n 12-15	6 (5)	6(5)	7 lasta/hoitaja	Vuorohoitoa tarpeen mukaan klo 4.30–huomioitava 22.00 + viikonloppuisin. lasten hoitoaikojen sijoittaminen ja pitkäaikainen vuorohoito siirtyi Koivurinteen päätalolle. Perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt ja uusien rekrytointi ei ole tuottanut tulosta. Tällä hetkellä lisää hoitajia ei ole tarpeen rekrytoida.
Perhepäivähoito	lasten määrä vaihtelee vuoden mittaan kysynnän ja tarpeen mukaan, nyt 19 (28)	5 (6)	5(6)	4 lasta/hoitaja (+koululainen tai esiopetus- sessa oleva osa-aikahoidossa oleva)	Yksityisiä hoitajia ei ole Perhepäivähoidon varahoito toteutuu Koivurinteen päiväkodissa, kun hoitajalla on tasaus-, sairaus- tai lomapäivä.

16 LIIKELAITOS NUORISOKESKUS MARTTISEN TALOUSARVIO 2024

Liikelaitos Marttinen ulk/sis	TP	Ed.TA	TA	Muutos	TS2 .	TS3
NUORISOKESKUSTOIMINTA	2022	2023	2024	%	2025	2026
LIIKEVAIHTO						
MYYNTITUOTOT	997 054	1 004 500	1 049 000	4 %	1 049 000	1 049 000
LIIKEVAIHTO	997 054	1 004 500	1 049 000	4 %	1 049 000	1 049 000
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	915 275	758 000	915 000	21 %	915 000	915 000
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-389 441	-327 180	-328 375	0 %	-328 375	-328 375
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-389 441	-327 180	-328 375	0 %	-328 375	-328 375
PALVELUJEN OSTOT	-307 612	-285 250	-314 822	10 %	-314 822	-314 822
MATERIAALIT JA PALVELUT	-697 053	-612 430	-643 197	5 %	-643 197	-643 197
PALKAT JA PALKKIOT	-888 083	-835 700	-949 783	14 %	-949 783	-949 783
ELÄKELUKULUT	-149 655	-146 503	-199 932	36 %	-199 932	-199 932
MUUT HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-32 215	-37 443	-41 408	11 %	-41 408	-41 408
HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-181 870	-183 946	-241 340	31 %	-241 340	-241 340
HENKILÖSTÖKULUT	-1 069 953	-1 019 646	-1 191 123	17 %	-1 191 123	-1 191 123
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-102 867	-86 500	-85 000	-2 %	-85 000	-85 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-102 867	-86 500	-85 000	-2 %	-85 000	-85 000
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-91 144	-33 924	-35 286	4 %	-35 286	-35 286
LIKEYLI-/ALIJÄÄMÄ	-48 688	10 000	9 394	6 %	9 394	9 394
MUUT RAHOITUSTUOTOT	155	0	0		0	0
MUUT RAHOITUSKULUT	-161	0	0		0	0
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	-6	0	0		0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SAT. ERIÄ	-48 694	10 000	9 394	6 %	9 394	9 394
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-48 694	10 000	9 394	6 %	9 394	9 394
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-48 694	10 000	9 394	6 %	9 394	9 394

Liikelaitos Marttinen ulk/sis	TP	Ed.TA	TA	Muutos	TS2 .	TS3
ELINKEINOTOIMINTA	2022	2023	2024	%	2025	2026
LIKEVAIHTO						
MYYNITUOTOT	389 329	395 500	389 000	-2 %	389 000	389 000
LIKEVAIHTO	389 329	395 500	389 000	-2 %	389 000	389 000
LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	848	32 000	13 000	-59 %	13 000	13 000
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-142 338	-173 585	-182 375	5 %	-182 375	-182 375
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-142 338	-173 585	-182 375	5 %	-182 375	-182 375
PALVELUJEN OSTOT	-53 544	-90 090	-73 209	-19 %	-73 209	-73 209
MATERIAALIT JA PALVELUT	-195 882	-263 675	-255 584	-3 %	-255 584	-255 584
PALKAT JA PALKKIOT	-68 258	-87 486	-68 600	-22 %	-68 600	-68 600
ELÄKELUKULUT	-14 537	-16 640	-14 440	-13 %	-14 440	-14 440
MUUT HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-2 490	-3 920	-2 990	-24 %	-2 990	-2 990
HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-17 027	-20 560	-17 430	-15 %	-17 430	-17 430
HENKILÖSTÖKULUT	-85 285	-108 046	-86 030	-20 %	-86 030	-86 030
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-38 440	-43 500	-48 000	10 %	-48 000	-48 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-38 440	-43 500	-48 000	10 %	-48 000	-48 000
LIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-19 292	-12 279	-11 780	-4 %	-11 780	-11 780
LIIKEYLI-/ALIJÄÄMÄ	51 277	0	606		606	606
MUUT RAHOITUSKULUT	-36	0	0		0	0
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	-36	0	0		0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SAT. ERIÄ	51 241	0	606		606	606
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	51 241	0	606		606	606
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	51 241	0	606		606	606

Liikelaitos Marttinen ulk/sis	TP	Ed.TA	TA	Muutos	TS2 .	TS3
KAUPUNGIN NUORISOTOIMI	2022	2023	2024	%	2025	2026
LIKEVAIHTO						
MYYNITUOTOT	1 865	0	12 000		12 000	12 000
LIKEVAIHTO	1 865	0	12 000		12 000	12 000
LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	27 238					
TUET JA AVUSTUKSET KUNNALTA	168 000	191 880	191 880	0 %	191 880	191 880
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-9 196	-14 949	-6 181	-59 %	-6 181	-6 181
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-9 196	-14 949	-6 181	-59 %	-6 181	-6 181
PALVELUJEN OSTOT	-9 454	-22 180	-14 039	-37 %	-14 039	-14 039
MATERIAALIT JA PALVELUT	-18 650	-37 129	-20 220	-46 %	-20 220	-20 220
PALKAT JA PALKKIOT	-107 851	-89 800	-109 917	22 %	-109 917	-109 917
ELÄKELUKULUT	-19 981	-16 318	-23 138	42 %	-23 138	-23 138
MUUT HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-1 952	-4 024	-4 793	19 %	-4 793	-4 793
HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-21 933	-20 342	-27 931	37 %	-27 931	-27 931
HENKILÖSTÖKULUT	-129 784	-110 142	-137 848	25 %	-137 848	-137 848
LIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-39 023	-44 609	-45 812	3 %	-45 812	-45 812
LIIKEYLI-/ALIJÄÄMÄ	9 646	0	0	100 %	0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SAT. ERIÄ	9 646	0	0	100 %	0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	9 646	0	0	100 %	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	9 646	0	0	100 %	0	0

Liikelaitos Marttinen ulk/sis	TP	Ed.TA	TA	Muutos	TS2 .	TS3
PERINNEKYLÄ	2022	2023	2024	%	2025	2026
LIIKEVAIHTO						
MYYNITUOTOT	6 560	0	0		0	0
LIIKEVAIHTO	6 560	0	0		0	0
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	13 713	20 000	23 000	15 %	23 000	23 000
TUET JA AVUSTUKSET KUNNALTA	60 650	52 000	52 000	0 %	52 000	52 000
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-14 015	-18 317	-17 955	-2 %	-17 955	-17 955
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-14 015	-18 317	-17 955	-2 %	-17 955	-17 955
PALVELUJEN OSTOT	-20 608	-7 400	-8 730	18 %	-8 730	-8 730
MATERIAALIT JA PALVELUT	-34 623	-25 717	-26 685	4 %	-26 685	-26 685
PALKAT JA PALKKIOT	-17 225	-16 700	-16 700	0 %	-16 700	-16 700
ELÄKELUKULUT	-3 173	-3 166	-3 515	11 %	-3 515	-3 515
MUUT HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-670	-749	-728	-3 %	-728	-728
HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-3 843	-3 915	-4 243	8 %	-4 243	-4 243
HENKILÖSTÖKULUT	-21 068	-20 615	-20 943	2 %	-20 943	-20 943
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-24 852	-25 000	-27 000	8 %	-27 000	-27 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-24 852	-25 000	-27 000	8 %	-27 000	-27 000
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-697	-368	-372	1 %	-372	-372
LIIEKYLI-/ALIJÄÄMÄ	-317	300	0	100 %	0	0
MUUT RAHOITUSTUOTOT	251	0	0		0	0
MUUT RAHOITUSKULUT	-3	0	0			
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	248	0	0		0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SAT. ERIÄ	-69	300	0	100 %	0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-69	300	0	100 %	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-69	300	0	100 %	0	0

Liikelaitos Marttinen ulk/sis	TP	Ed.TA	TA	Muutos	TS2 .	TS3
Koko nuorisokurssikeskus	2022	2023	2024	%	2025	2026
LIKEVAIHTO						
MYYNITUOTOT	1 394 808	1 400 000	1 450 000	4 %	1 450 000	1 450 000
LIKEVAIHTO	1 394 808	1 400 000	1 450 000	4 %	1 450 000	1 450 000
LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	959 429	810 000	951 000	17 %	951 000	951 000
TUET JA AVUSTUKSET KUNNALT	228 650	243 880	243 880	0 %	243 880	243 880
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-554 990	-534 031	-534 886	0 %	-534 886	-534 886
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-554 990	-534 031	-534 886	0 %	-534 886	-534 886
PALVELUJEN OSTOT	-391 218	-404 920	-410 800	1 %	-410 800	-410 800
MATERIAALIT JA PALVELUT	-946 208	-938 951	-945 686	1 %	-945 686	-945 686
PALKAT JA PALKKIOT	-1 081 417	-1 029 686	-1 145 000	11 %	-1 145 000	-1 145 000
ELÄKELUKULUT	-188 396	-182 627	-241 025	32 %	-241 025	-241 025
MUUT HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-38 632	-46 136	-49 919	8 %	-49 919	-49 919
HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-227 028	-228 763	-290 944	27 %	-290 944	-290 944
HENKILÖSTÖKULUT	-1 308 445	-1 258 449	-1 435 944	14 %	-1 435 944	-1 435 944
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-166 159	-155 000	-160 000	3 %	-160 000	-160 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-166 159	-155 000	-160 000	3 %	-160 000	-160 000
LIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-150 156	-91 180	-93 250	2 %	-93 250	-93 250
LIKEYLI-/ALIJÄÄMÄ	11 919	10 300	10 000	100 %	10 000	10 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	406	0	0		0	0
MUUT RAHOITUSKULUT	-200	0	0		0	0
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	206	0	0		0	0
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SAT. ERIÄ	12 125	10 300	10 000	100 %	10 000	10 000
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	12 125	10 300	10 000	100 %	10 000	10 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	12 125	10 300	10 000	100 %	10 000	10 000

Liikelaitos Marttinen investointiosa

Liikelaitos Marttisen investointibudjetista päättää johtokunta. Bruttotulot ja bruttomenot ovat johtokuntaan nähden sitovia eriä. Merkittävimmät investointivaraumat TA2024-TS2025/2026 ovat yhdenvertaisuutta, kestävää kehitystä, energian säästöä, turvallisuutta ja palvelujen laatua edistäviin investointeihin.

Liikelaitos Marttinen					
Hankeryhmä: Lomasaaren majoitustilojen jäähdytys- ja lämmitysjärjestelmän muutos esim. ilmalämpöpumpuilla ja aurinkoenergialla tai maalämmöllä toteutettavaksi. Selvitystyö ja toteutus.					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha		-70 000	-25 000	-125 000	
Nettomeno	0	-70 000	-25 000	-125 000	0

Sisältää varaukset Lomasaaren mökkien energiajärjestelmän uusintaan. Ympäristöministeriöltä haettiin 2022 vihreän siirtymän avustusta selvitystyölle 10 000 €. Avustusta ei saatu. Selvitettiin myös mahdollisuutta Business Finlandin uusia energiaa rahoituksen saantiin. Yhteinen y-tunnus kaupungin kanssa ei mahdollista ko avustuksien saantia. Investoinnin toteutus riippuu kohteelle mahdollisesti muista saatavista avustuksista. Tämä vaikuttaa myös investoinnin toteutusaikatauluun. Vuonna 2023 investointivarauma sisälsi vain ilmalämpöpumppujen hankinnan.

Liikelaitos Marttinen					
Hankeryhmä: Kesäkioskin uudistaminen					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha		-100 000	-100 000		
Nettomeno	0	-100 000	-100 000	0	0

Toimintapuiston suunnitelmasta toteutettiin elämysgolfrata v 2022. Nykyisen kesäkioskin tilat ja toiminnallisuus eivät vastaa lisääntyneeseen palvelutarpeeseen ja ovat myös työympäristönä toimintaan huonosti soveltuvat. Investoinnin rahoitusta edesauttaisi nuorisokeskuksen oma y-tunnus. Toteutusaikatauluun vaikuttaa tulo-rahoituksen kehitys ja mahdolliset avustukset.

Liikelaitos Marttinen					
Hankeryhmä: Päärakennuksen vastaanoton ja kahvion muuttaminen asiakastarpeita vastaavaksi sekä ravintolatilojen perusparannus ja linjaston uusinta.					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio	0		100 000		
Määräraha	0	-55 000	-200 000		
Nettomeno	0	-55 000	-100 000	0	0

Kahviotilojen uudistaminen nykyajan asiakasvaatimuksiin sekä nuorisotoiminnan tavoitteisiin ja tarpeisiin sopiviksi. Samalla perusparannetaan ravintolatiloja ja uusitaan linjasto. Toteutetaan vähiten toimintaa häiritsevänä ajankohtana vuodenvaihteessa. Investointiin saatu OKM:n 50 %:n avustus 2023-2024.

Liikelaitos Marttinen					
Hankeryhmä: Palohälytínjärjestelmän uusinta					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio			55 000		
Määräraha		-50 000	-110 000		
Nettomeno	0	-50 000	-55 000	0	0

Määräraha sisältää varaukset palo-ilmoitinlaitteiston uusimiseen ja laajentamiseen. Hankkeeseen saatu OKM:n 50 %:n avustus 2023-2024.

Liikelaitos Marttinen					
Hankeryhmä: Majoitustilojen lukitusjärjestelmän uusiminen					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio	0		20 000		
Määräraha	0	-40 000	-40 000		
Nettomeno	0	-40 000	-20 000	0	0

Sisältää varauman lomasaaren mökkien lukitusjärjestelmän uusintaan. Investoinnille pyritään etsimään rahoitustukea, joka vaikuttaa myös investoinnin toteutusaikatauluun.

Liikelaitos Marttinen					
Hankeryhmä: Kappelin uudisrakentaminen					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio					
Määräraha			-100 000		
Nettomeno	0	0	-100 000	0	0

Sisältää varauman kappelin uudisrakentamiseen. Haettiin OKM:n avustusta, jota ei saatu. Etsitään mahdollista rahoitusta, mikä vaikuttaa toteutusaikatauluun.

Kaikki investoinnit yhteensä					
	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloarvio yht	59 288	0	175 000	0	0
Määräraha yht	-354 710	-315 000	-575 000	-125 000	0
Nettomeno yht	-295 422	-315 000	-400 000	-125 000	0

Liikelaitos Marttinen rahoitusosa

Liikelaitos Marttiselle kaupungin antaman antolainan viimeinen erä on maksettu vuonna 2015. Talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille on huomioitu Virtain kaupungin perinnekyllän rakennusten kunnostukseen antama rahoitus, joka on huomioitu rahoituslaskelmassa oman pääoman lisäyksenä. Liikelaitos Marttisen kassan tilanne on hyvä. Tämä tarkoittaa sitä, että Marttinen voi toteuttaa nuorisokeskustoimintaansa suunnitellut investoinnit ilman lainanottoa. Johtokuntaan nähden sitovia eriä ovat ulkoisen anto- ja ottolainauksen erät. Näitä ei ole vuodelle 2023 ollenkaan.

	TP 2022	ENN2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	193 001,69	160 000,00	170 000,00	165 300,00	165 300,00
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Toiminnan rahavirta	193 001,69	160 000,00	170 000,00	165 300,00	165 300,00
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-354 710,07	-150 000,00	-575 000,00	-125 000,00	0,00
Rahoitusosuudet investointeihin	59 288,09	20 000,00	175 000,00	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien luovutustulot					
Investointien rahavirta	-295 421,98	-130 000,00	-400 000,00	-125 000,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-102 420,29	30 000,00	-230 000,00	40 300,00	165 300,00
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset (liikelaitokset)					
Välirahoituksen vähennykset					
Antolainauksen muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00			
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Lainakannan muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset	64 000,00				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-680,53	-50 000,00			
Rahoituksen rahavirta	63 319,47	-50 000,00	0,00	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	-39 100,82	-20 000,00	-230 000,00	40 300,00	165 300,00
Kassavarat 31.12	814 107,61	794 107,61	564 107,61	604 407,61	769 707,61
Rahavarat 1.1.	853 208,43	814 107,61	794 107,61	564 107,61	604 407,61
Rahavarojen muutos	-39 100,82	-20 000,00	-230 000,00	40 300,00	165 300,00

Liikelaitoksen vaikutus kaupungin talouteen

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN TALOUSARVIOSSA

	kaupungin tulos- laskelmaosa pl. Liikelaitos	Liikelaitos yht.	<i>Eliminoinnit</i>		Kaupungin tulos- laskelmaosa ml. Liikelaitokset
	kaupunki+VH				
Talousarvio 2022	Budj. u/s	Budj. ulk/sis.	Kaupunki	Liikelaitos	ulkoinen
Toimintatuotot, sisäiset	4 519 337,00	95 250,00	-4 519 337,00	-95 250,00	0,00
Toimintatuotot, ulkoiset	7 029 994,00	2 305 750,00			9 335 744,00
Avustus kunnalta	0,00	243 880,00		-243 880,00	0,00
Valmistus omaan käyttöön	0,00				0,00
Henkilöstömenot	-14 584 548,00	-1 435 944,00			-16 020 492,00
Palvelujen ostot, sisäiset	-1 798 885,00	-112 890,00	1 798 885,00	112 890,00	0,00
Palvelujen ostot, ulkoiset	-4 991 398,00	-297 910,00			-5 289 308,00
Aineet, tarvik ja tavarat/ulk	-3 358 938,00	-534 886,00			-3 893 824,00
Aineet, tarvik ja tavarat/sis	-13 900,00		13 900,00		0,00
Vuokrat, muut kulut/sisäiset	-2 650 978,00	-37 934,00	2 650 978,00	37 934,00	0,00
Vuokrat, muut kulut	-1 027 991,00	-47 066,00			-1 075 057,00
Avustukset, sisäiset					0,00
Avustukset, ulkoiset	-1 071 655,00	-8 250,00			-1 079 905,00
Avustus liikelaitokselle	-243 880,00		243 880,00		0,00
TOIMINTAKATE	-18 192 842,00	170 000,00	188 306,00	-188 306,00	-18 022 842,00
Verotulot	13 702 000,00				13 702 000,00
Valtionosuudet	7 510 082,00				7 510 082,00
Korkotuotot, sisäiset					0,00
Korkotuotot, ulkoiset					0,00
Muut rahoitustulot	204 000,00				204 000,00
Korkomenot, sisäiset					0,00
Korkomenot, ulkoiset	-90 500,00				-90 500,00
Muut rahoitusmenot, sisäiset					0,00
Muut rahoitusmenot, ulkoiset					0,00
VUOSIKATE	3 132 740,00	170 000,00	188 306,00	-188 306,00	3 302 740,00
Poistot käyttöomaisuudesta	-3 353 333,80	-160 000,00			-3 513 333,80
TILIKAUDEN TULOS	-220 593,80	10 000,00	188 306,00	-188 306,00	-210 593,80
Poistoeron vähenn	223 957,00				223 957,00
Varausten lisäys					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	3 363,20	10 000,00	188 306,00	-188 306,00	13 363,20

Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tuloksen muodostumiseen

ulkoiset erät	Liikelaitos Marttinen	Kaupunki	yhteensä
Ulkoisen myynti	2 305 750	7 029 994	9 335 744
Henkilöstömenot	-1 435 944	-14 584 548	-16 020 492
Ulkoiset materiaaliostot	-534 886	-3 358 938	-3 893 824
Ulkoiset palvelut	-297 910	-4 991 398	-5 289 308
Ulkoiset vuokra ja muut kulut	-55 316	-2 099 646	-2 154 962
Vaikutus toimintakatteeseen (ulk)	-18 306	-18 004 536	-18 022 842
Ulkoiset rahoituserät	0	21 325 582	21 325 582
Vaikutus vuosikatteeseen	-18 306	3 321 046	3 302 740
vaikutus poistoihin	-160 000	-3 129 377	-3 289 377
Vaikutus kunnan ulkoiseen tilikaudentulokseen	-178 306	191 669	13 363

Liikelaitoksen vaikutus kaupungin toiminnan ja investointien rahavirtaan

ulkoiset erät	Liikelaitos Marttinen	kaupunki	yhteensä
Vaikutus kaupungin vuosikatteeseen	-18 306	3 321 046	3 302 740
Ulkoiset investointimenot	-575 000	-4 875 000	-5 450 000
Ulkoiset investointitulot	175 000	125 000	300 000
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-418 306	-1 428 954	-1 847 260
Ulkoiset antolainasaamisten lisäys	0	-250 000	-250 000
Ulkoisten antolainasaamisten vähennys	0	50 000	50 000
Pitkäaikaisten velkojen muutokset	0	-1 600 000	-1 600 000
Ulkoiset saamisten muutokset	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	0	0	0
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	0	-1 800 000	-1 800 000
Vaikutus toiminnan ja invest.rahavirtaan	-418 306	-1 428 954	-1 847 260
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	0	-1 800 000	-1 800 000
Vaikutus kunnan maksuvalmiuteen	-418 306	-3 228 954	-3 647 260

Liikelaitoksen vaikutus kaupungin toiminnan rahoitukseen

1000 €	Talousarvio 2024		Eliminoinnit		kaupungin rahoitusosa ml. Liikelaitos	
	ulk/sis	Kaupunki	Liikelaitos	kaupunki		liikelaitos
Tulorahoitus						
Vuosikate		3 133	170	188	-188	3 303
Satunnaiset erät						0
Tulorahoituksen korjaukset			0			0
Toiminnan rahavirta		3 133	170	188	-188	3 303
Investointimenot						
Ulkoiset investointimenot		-4 875	-575			-5 450
Rahoitusosuudet investointi		105	175			280
Pys.vast.hyöd.luov.tuotot		20				20
Investointien rahavirta		-4 750	-400	0	0	-5 150
Toiminnan ja inv.rahavirta		-1 617	-230	188	-188	-1 847
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainasaamisten lisäykset		-250				-250
Antolainasaamisten vähennykset		50				50
Antolainauksen muutokset		-200	0	0	0	-200
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		1 300				1 300
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-2 900				-2 900
Lainakannan muutokset		-1 600	0	0	0	-1 600
Oman pääoman muutokset						0
Muut maksuvalmiuden muutokset						0
Rahoituksen rahavirta		-1 800	0	0	0	-1 800
Rahavarojen muutos		-3 417	-230	188	-188	-3 647

17 VESIHUOLTOLAITOKSEN (TASEYKSIKÖ) TALOUSARVIO VUODELLE 2024

Tilinpäätös 2022, talousarviot 2023 ja 2024

	TP 2022	TA2023	TA2024	Muutos 22/23 %
LIKEVAIHTO				
MYYNTITUOTOT	710 217,57	704 331	717 966	1,9 %
LIKEVAIHTO	710 217,57	704 331	717 966	1,9 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	5 558,90			
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	45 767,52	16 000		
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-182 035,99	-266 088	-222 800	-16,3 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-182 035,99	-266 088	-222 800	-16,3 %
PALVELUJEN OSTOT	-218 841,84	-167 778	-144 381	-13,9 %
MATERIAALIT JA PALVELUT	-400 877,83	-433 866	-367 181	-15,4 %
PALKAT JA PALKKIOT	-180 188,46	-174 855	-184 238	5,4%
HENKILÖSTÖSIVUKULUT				
ELÄKELUKULUT	-39 036,29	-38 033	-38 782	2,0 %
MUUT HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-6 687,57	-9 093	-8 032	-11,7 %
HENKILÖSTÖSIVUKULUT	-45 723,86	-47 126	-46 814	-0,7 %
HENKILÖSTÖKULUT	-22 5912,32	-221 981	-231 052	4,1 %
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-270 881,00	-251 790	-289 427	14,9 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-270 881,00	-251 790	-289 427	14,9 %
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-1 125,11	-120	-320	166,7 %
LIIEKEYLI-/ALIJÄÄMÄ	-137 252,27	-187 426	-170 014	-9,3 %
MUUT RAHOITUSTUOTOT				
MUUT RAHOITUSKULUT	0,14			
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	0,14			
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SAT. ERIÄ	-137 252,13	-187 426	-170 014	-9,3 %
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-137 252,13	-187 426	-170 014	-9,3 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-137 252,13	-187 426	-170 014	-9,3 %